

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

Η ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ

του

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΛΙΑΠΗ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Αγγελική Σαμαρά

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Δεκέμβριος 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η χρηματοπιστωτική κρίση έχει επηρεάσει βαθιά την πιστοληπτική ικανότητα των τραπεζών, ιδιαίτερα εκείνων που εδρεύουν σε χώρες που πλήττονται από οικονομικές κρίσεις. Μια βασική πτυχή κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης ήταν ο μεγάλος αριθμός τραπεζών που υπέστησαν λογιστικές ζημιές, γεγονός που με τη σειρά του οδήγησε στην καταγραφή των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων. Εντούτοις, διαπιστώθηκε ότι τα περιουσιακά αυτά στοιχεία επηρεάζουν αρνητικά την πιστοληπτική ικανότητα των τραπεζών, καθώς δεν είναι χρήσιμα σε περίπτωση αφερεγγυότητας. Η καταγραφή της αναβαλλόμενης φορολογίας έχει διαπιστωθεί ότι επηρεάζει την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης σε προηγούμενες μελέτες. Σκοπός της μελέτης αυτής είναι να παράσχει αποδείξεις σχετικά με τις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην πιστοληπτική ικανότητα των τραπεζών με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις. Τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν ότι ο μελλοντικός πιστωτικός κίνδυνος φαίνεται να σχετίζεται με την καταχώρηση της αναβαλλόμενης φορολογίας. Περαιτέρω έρευνα δείχνει ότι οι τράπεζες με υψηλή μόχλευση και με υψηλή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση έχουν υψηλότερο μελλοντικό πιστωτικό κίνδυνο.

ABSTRACT

The financial crisis has profoundly affected banks' creditworthiness, especially those banks domiciled in crisis-affected countries. One key aspect during the financial crisis was the large number of banks suffered accounting losses, which in turn led to the recording of deferred tax assets. These assets have been found to negatively affect banks' creditworthiness, however, as they are not helpful in the case of insolvency. The recording of deferred taxation has been found to affect firm's creditworthiness in previous studies. This study aims to provide evidence on the effects of the financial crisis on banks' creditworthiness with particular interest on deferred tax assets. The results reveal that future credit risk seems to be related to the recording of deferred taxation. Further research indicates that highly leveraged banks with high deferred tax assets have a higher future credit risk.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	7
1.2 Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα.....	8
1.3 Δομή.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	9
2.1 Εισαγωγή.....	9
2.2 Εισαγωγή στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.....	9
2.3 Αναφορές στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.....	11
2.4 Εισαγωγή στη Φορολογία.....	13
2.5 Έρευνες σχετικά με το ΔΠΧΑ 12 και την Αναβαλλόμενη Φορολογία.....	16
2.6 Συμπεράσματα βιβλιογραφικής επισκόπησης.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ Δ.Λ.Π. 12	26
3.1 Εισαγωγή Θεσμικού Πλαισίου Δ.Λ.Π. 12.....	26
3.2 Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής.....	27
3.3 Ιστορική Εξέλιξη ΔΠΧΑ 12.....	29
3.4 Βασικές αρχές του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 12.....	31
3.5 Εννοιολογική Προσέγγιση.....	32
3.6 Αναβαλλόμενη Φορολογία.....	34
3.6.1 Η Έννοια της Αναβαλλόμενης Φορολογίας.....	34
3.6.2 Φορολογική Βάση.....	35
3.6.3 Αναγνώριση Τρεχουσών Φορολογικών Υποχρεώσεων και Τρεχουσών Φορολογικών Απαιτήσεων.....	39
3.6.4 Αναγνώριση Αναβαλλόμενων Φορολογικών Υποχρεώσεων και Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων.....	40
3.6.4.1 Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές.....	40
3.6.4.2 Εκπεστέες Προσωρινές Διαφορές.....	43
3.6.4.3 Φορολογικές Ζημίες και Πιστωτικοί Φόροι.....	45
3.6.4.4 Επανεκτίμηση των μη Αναγνωρισμένων Αναβαλλόμενων Φορολογικών Περιουσιακών Στοιχείων.....	45
3.6.4.5 Ενοποιημένες Καταστάσεις.....	46
3.6.4.6 Ενοποίηση Επιχειρήσεων.....	46

3.6.4.7 Υπεραξία	46
3.6.4.8 Περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	51
3.6.4.9 Αρχική αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης	52
3.7 Αποτίμηση	54
3.8 Αναγνώριση Τρέχοντος και Αναβαλλόμενου Φόρου.....	54
3.8.1 Καταχώρηση στα Αποτελέσματα	55
3.8.2 Καταχώρηση εκτός Αποτελεσμάτων.....	56
3.9 Αναβαλλόμενος Φόρος από Συνένωση Επιχειρήσεων	58
3.10 Τρέχων και Αναβαλλόμενος Φόρος από Αμοιβές που καθορίζονται από την Αξία των Μετοχών.....	58
3.11 Συμψηφισμοί	59
3.12 Παρουσίαση Φόρου	60
3.13 Γνωστοποιήσεις.....	61
3.14 Παραπομπές σε Διερμηνείες.....	63
3.15 Διαφορές στο Λογιστικό Χειρισμό των Φόρων Εισοδήματος μεταξύ των ΔΠΧΑ και ΕΛΠ.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΜΕΛΕΤΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ	65
4.1 Εισαγωγή	65
4.2 Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου και Αναβαλλόμενη Φορολογία	66
4.3 Τράπεζες και Αναβαλλόμενη Φορολογία	67
4.4 Η Αναβαλλόμενη Φορολογία στην Νομοθεσία	68
4.5 Κόκκινα Δάνεια (Non-performing assets).....	68
4.6 Τα κόκκινα δάνεια στην Ελλάδα αναδρομικά	70
4.7 Τράπεζες: Οι νέοι στόχοι για τα κόκκινα δάνεια.....	72
4.8 Χρηματοοικονομική Ανάλυση των κυριότερων ελληνικών τραπεζών.....	73
4.9 Συμπεράσματα Κεφαλαίου.....	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	91

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ		
F.A.S.B	Financial Accounting Services Board	Οικονομική Επιτροπή Λογιστικών Προτύπων
F.T.S.E	Financial Times Stock Exchange	Χρηματιστηριακός Δείκτης
G.A.A.P	General Accepted Accounting Principles	Γενικές Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές
GREEK G.A.A.P	Greek General Accepted Accounting Principles	Ελληνικές Γενικές Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές
I.A.H	International Accounting Harmonization	Διεθνής Λογιστική Εναρμόνιση
I.A.S	International Accounting Standards	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
I.A.S.B	International Accounting Standards Board	Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων
I.F.R.S	International Financial Reporting Standards	Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
ROA	Return on Assets	Απόδοση Επενδυμένου Κεφαλαίου
SEC	Securities & Exchange Commission	Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Η.Π.Α)
S.F.A.S	Statement of Financial Accounting Standards	Λογιστικά Πρότυπα
SIC	Standing Interpretation Committee	Μόνιμη Επιτροπή Διερμηνειών
TA	Total Assets	Σύνολο Ενεργητικού
Δ.Λ.Π		Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
Δ.Π.Χ.Α		Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Ε.Ε		Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Λ.Π		Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
Χ.Α.Α		Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών
ΤτΕ		Τράπεζα της Ελλάδος
Τ.Χ.Σ		Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Ιστορική Εξέλιξη ΔΠΧΑ	29
Πίνακας 2: Υπολογισμός Φόρου-Εξόδου	35
Πίνακας 3: Ανάλυση Φορολογικής Βάσης	36
Πίνακας 4: Ανάλυση Φορολογίας Εισοδήματος.....	42
Πίνακας 5: Προσωρινές Διαφορές Περιουσιακών Στοιχείων & Υποχρεώσεων	44
Πίνακας 6: Τα κόκκινα δάνεια στην Ελλάδα (2004-2018)	71
Πίνακας 7: Κατάσταση Ενεργητικού ΕΤΕ.....	73
Πίνακας 8: Κατάσταση Παθητικού ΕΤΕ.....	73
Πίνακας 9: Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος ΕΤΕ	74
Πίνακας 10: Ανάλυση Αριθμοδεικτών ΕΤΕ	74
Πίνακας 11: Κατάσταση Ενεργητικού Eurobank Ergasias	76
Πίνακας 12: Κατάσταση Παθητικού Eurobank Ergasias.....	77
Πίνακας 13: Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος Eurobank Ergasias	77
Πίνακας 14: Ανάλυση Αριθμοδεικτών Eurobank Ergasias.....	77
Πίνακας 15: Κατάσταση Ενεργητικού Alpha Bank.....	79
Πίνακας 16: Κατάσταση Παθητικού Alpha Bank.....	80
Πίνακας 17: Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος Alpha Bank	80
Πίνακας 18: Ανάλυση Αριθμοδεικτών Alpha Bank	80
Πίνακας 19: Κατάσταση Ενεργητικού Τράπεζας Πειραιώς	82
Πίνακας 20: Κατάσταση Παθητικού Τράπεζας Πειραιώς	83
Πίνακας 21: Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος Τράπεζας Πειραιώς.....	83
Πίνακας 22: Ανάλυση Αριθμοδεικτών Τράπεζας Πειραιώς	83
Πίνακας 23: Καθαρός Αναβαλλόμενος Φόρος	85
Πίνακας 24: Πιστωτική Ποιότητα.....	86
Πίνακας 25: Non Performing Assets.....	88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Στον παρόν κεφάλαιο θα γίνει παρουσίαση της δομής και του σκοπού της διπλωματικής εργασίας αλλά και μια εισαγωγή στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και ειδικότερα στο Δ.Π.Χ.Α 12 που αφορά τους φόρους εισοδήματος. Θα γίνει αναφορά στους νόμους που διέπουν τα Δ.Π.Χ.Α, βάσει των οποίων εφαρμόστηκαν στα ευρωπαϊκά και ελληνικά δεδομένα. Επιπλέον, στην έννοια της φορολογίας, στο τι αφορά και στη σπουδαιότητα για τις σύγχρονες επιχειρήσεις στην διαρκώς μεταβαλλόμενη οικονομική πραγματικότητα.

Κατά την ανάπτυξη της διπλωματικής εργασίας εξετάζεται η αναβαλλόμενη φορολογία μέσα από το διεθνές λογιστικό πρότυπο 12 «Φόροι Εισοδήματος», και η επίδραση της στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των ελληνικών συστημικών τραπεζών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολουθώντας τις συνεχόμενες εξελίξεις και ανάγκες για χρηματοοικονομική ενημέρωση, εστίασε στην εύρεση κάποιων αποδεκτών λογιστικών αρχών σε παγκόσμιο επίπεδο. Το πόρισμα ήταν να υιοθετηθούν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, εφεξής Δ.Π.Χ.Α από εταιρίες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, εφεξής Χ.Α.Α., με έτος εφαρμογής το 2005. Ως εκ τούτου, η εφαρμογή της αναβαλλόμενης φορολογίας είναι υποχρεωτική με σκοπό την καλύτερη απεικόνιση της οικονομικής θέσης των εισηγμένων επιχειρήσεων μέσα από τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις.

1.2 Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η εξέταση του ΔΠΧΑ 12 και η επίδραση του στις οικονομικές καταστάσεις των 4 συστημικών τραπεζών της Ελλάδας . Το ερευνητικό ερώτημα που τίθεται στην εργασία είναι η συνάφεια και το είδος της πληροφόρησης που παρέχεται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των εταιριών και των τραπεζών για τους αναβαλλόμενους φόρους προκειμένου το επενδυτικό κοινό να λάβει τις σωστές αποφάσεις.

1.3 Δομή

Η διπλωματική εργασία συγκεντρωτικά αποτελείται από πέντε κεφάλαια, το καθένα από το οποίο εξετάζει μια διαφορετική οπτική της σημασίας των αναβαλλόμενων φόρων στις ελληνικές επιχειρήσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ. Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο , γίνεται αναφορά στο θέμα και τον σκοπό της διπλωματικής εργασίας, καθώς και στα ερευνητικά ερωτήματα, τα κεφάλαια και το περιεχόμενό τους. Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση της διπλωματικής εργασίας μέσα από την παράθεση απόψεων και προγενέστερων ερευνών , ενώ το τρίτο κεφάλαιο ασχολείται με το θεσμικό πλαίσιο του ΔΠΧΑ 12 και της αναβαλλόμενης φορολογίας. Το τρίτο κεφάλαιο ουσιαστικά παραθέτει μια σφαιρική και ευρεία άποψη σχετικά με τη χρήση και το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 12, όπως επίσης και τη διάκριση μεταξύ τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου, εκπεστέων και προσωρινών διαφορών. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια μελέτη περιπτώσεων μέσα από παραδείγματα και την ανάλυση των ελληνικών συστημικών τραπεζών και παρατίθενται τα συμπεράσματα της εμπειρικής επισκόπησης, ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζεται η επισκόπηση της βιβλιογραφίας , η οποία στηρίζεται πάνω σε επιστημονικά άρθρα, από διάφορους επιστημονικούς συγγραφείς που μελέτησαν το ΔΠΧΑ 12 και κατ' επέκταση την αναβαλλόμενη φορολογία.

Επίσης, εξετάζονται και άρθρα που αφορούν την εφαρμογή και τις επιπτώσεις των ΔΠΧΑ στις επιχειρήσεις, αφού το κύριο αντικείμενο της συγκεκριμένης εργασίας είναι η ανάλυση της αναβαλλόμενης φορολογίας και οι επιπτώσεις της στον τραπεζικό κλάδο στην Ελλάδα, . Έτσι στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται η εισαγωγή στα ΔΠΧΑ και τις έρευνες που έχουν γίνει πάνω σε αυτά, από την ίδρυση τους μέχρι και τα αποτελέσματα που έχουν επιφέρει από την υιοθέτηση τους στον κόσμο των επιχειρήσεων. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η εισαγωγή στην έννοια της φορολογίας, στις νομοθεσίες που την διέπουν. Επίσης, παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση πάνω στην αναβαλλόμενη φορολογία μέσα από σχετικές έρευνες και άρθρα καθώς και η συσχέτιση και επίδραση τους στον τραπεζικό τομέα.

2.2 Εισαγωγή στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Το 1973 ιδρύθηκε η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee – IASC), εφεξής IASC στην οποία αρχικά συμμετείχαν η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιαπωνία, το Μεξικό, η Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και οι ΗΠΑ. Η Ελλάδα έγινε μέλος της IASC το 1974.

Σκοπός της IASC ήταν η έκδοση προτύπων, τα οποία ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (International Accounting Standards – IAS) και λειτούργησε επιτελώντας αυτό το σκοπό από την ίδρυσή της μέχρι το 2001, όπου και αναδιοργανώθηκε και ανασυστάθηκε ως

μη κερδοσκοπικός οργανισμός, από το International Accounting Standards Committee Foundation (IASCF) με έδρα το Delaware των ΗΠΑ. Το 2010 το IASC Foundation μετονομάστηκε σε IFRS Foundation.

Ο οργανισμός αυτός αποτελεί την μητρική εταιρία του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board), της ανεξάρτητης αρχής που έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και έκδοση των ΔΠΧΑ και των σχετικών επίσημων εγγράφων. Επίσης, η IASC μετονομάστηκε σε IASB προκειμένου να εναρμονιστεί λεκτικά η επωνυμία με την αντιστοίχηση της αμερικάνικης οργάνωσης: Financial Accounting Standards Board (FASB)¹.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1606/2002, παρ. 2 της ΕΕ, οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες πρέπει να εφαρμόζουν μία ενιαία και υψηλής ποιότητας δέσμη διεθνών λογιστικών προτύπων για την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεών τους προκειμένου να συμβάλλουν στην καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Είναι επίσης σημαντικό τα πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που εφαρμόζουν οι κοινοτικές εταιρείες οι οποίες συμμετέχουν στις χρηματοπιστωτικές αγορές, να είναι αποδεκτά σε διεθνές επίπεδο και να αποτελούν πράγματι παγκόσμια πρότυπα. Τούτο προϋποθέτει μεγαλύτερη σύγκλιση των λογιστικών προτύπων που χρησιμοποιούνται σήμερα διεθνώς με απώτερο στόχο την επίτευξη μιας ενιαίας δέσμης παγκόσμιων λογιστικών προτύπων².

Στις 13 Ιουνίου 2000, η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων δημοσίευσε την ανακοίνωσή της "Στρατηγική χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της ΕΕ: η μελλοντική πορεία", με την οποία προτάθηκε να καθιερωθεί, το αργότερο μέχρι το 2005, η κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων όλων των εισηγμένων σε χρηματιστήριο εταιρειών της Κοινότητας βάσει μιας ενιαίας δέσμης λογιστικών προτύπων, δηλαδή των Δ.Π.Χ.Α³.

---

¹ Νεγκάκης Χ. (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς – Θεωρία & Εφαρμογές, Σελ 25

² Παρ. 2, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1606/2002

³ Παρ. 6, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1606/2002

Τα Δ.Λ.Π εκπονούνται από την IASC, σκοπός της οποίας είναι η δημιουργία μιας ενιαίας δέσμης παγκόσμιων λογιστικών προτύπων. Επ' ευκαιρία της αναδιάρθρωσης της IASC, το νέο διοικητικό συμβούλιο της επιτροπής αυτής, με μία από τις πρώτες αποφάσεις που έλαβε την 1η Απριλίου 2001, μετονόμασε την Ε.Δ.Λ.Π σε Οργανισμό Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board), και, στο μέλλον, όσον αφορά τα Δ.Λ.Π μετονομάζονται σε Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π-IFRS). Τα πρότυπα αυτά θα πρέπει, εφόσον εξασφαλίζουν ένα υψηλό επίπεδο διαφάνειας και συγκρισιμότητας των οικονομικών εκθέσεων στην Κοινότητα, να καταστούν υποχρεωτικά προς χρήση, από όλες τις κοινοτικές εταιρείες οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο⁴.

2.3 Αναφορές στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Οι Taylor et al. (1999)⁵ εξέτασαν με ποιο τρόπο αναφέρονται τα Δ.Π.Χ.Α στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων που σκόπευαν να υιοθετήσουν τα Δ.Π.Χ.Α. Το 50% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα έκαναν λόγο για τη χρήση των Δ.Λ.Π στην έκθεση ελεγκτή, ενώ οι υπόλοιπες ανέφεραν τη χρήση τους μόνο στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων. Οι μεγάλοι όμιλοι επιχειρήσεων συνήθιζαν να κάνουν χρήση ενός μείγματος λογιστικών αρχών που αποτελούνταν από τα Δ.Λ.Π και τις εκάστοτε γενικές λογιστικές αρχές που ήταν σε ισχύ για κάθε χώρα (domestic GAAP), ενώ ένας σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων δημοσίευε τις οικονομικές καταστάσεις βάσει των Δ.Λ.Π αλλά με εξαιρέσεις. Το πόρισμα της έρευνας έδειξε ότι η παράλληλη χρήση τους με εξαιρέσεις ορισμένων αρχών και των γενικών λογιστικών αρχών που ίσχυαν σε κάθε κρατική δικαιοδοσία οδηγούσε σε μείωση της συγκρισιμότητας και της διαφάνειας των οικονομικών καταστάσεων. Η ανάγκη για τη δημιουργία ενός ενιαίου και διεθνούς πλαισίου γενικά αποδεκτών λογιστικών αρχών βασίστηκε στην ανάγκη των επενδυτών να διευρύνουν τις

---

⁴ Παρ. 7, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1606/2002

⁵ Martin T. and Jones R.A., «The Use of IAS Terminology, a Survey of IAS Compliance Disclosure», The International Journal of Accounting, Vol. 34, No 4, pp.557 - 570

επενδυτικές τους δυνατότητες σε όλο τον κόσμο και να διαφοροποιήσουν τον κίνδυνο των επενδύσεων τους. Αυτό μπορούσε να επιτευχθεί μόνο με την ύπαρξη διεθνών συγκρίσιμων οικονομικών καταστάσεων και εν συνέπεια με τα Δ.Π.Χ.Α⁶.

Η υποχρεωτική υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α. ήταν η πιο αξιοσημείωτη λογιστική κανονιστική αλλαγή σε πολλές χώρες. Μετά την υιοθέτηση τους, η διαφορά μεταξύ των λογιστικών κερδών και του φορολογητέου εισοδήματος αυξάνεται στις περισσότερες από αυτές τις χώρες. Παρατηρήθηκε ότι η διαφορά που προκύπτει μεταξύ του λογιστικού εισοδήματος και του εκτιμώμενου φορολογητέου εισοδήματος συνδέεται με υψηλή φοροαποφυγή, και αυτό έχει ως αποτέλεσμα με αποτέλεσμα τη μείωση των εσόδων από το φόρο εισοδήματος.

Οι Chih-Wen Mao et al. (2019), χρησιμοποιώντας δεδομένα 137 χωρών που καλύπτουν την περίοδο από το 2000 έως το 2010, κατέληξαν στο ότι η υποχρεωτική υιοθέτηση των ΔΠΧΑ οδηγεί σε μείωση των εσόδων από το φόρο εισοδήματος⁷.

Σύμφωνα με τους Barth et al. (2007) οι οικονομικές οντότητες σε Ελβετία, Κίνα και Γερμανία που είχαν υιοθετήσει τα Δ.Π.Χ.Α είχαν μεγαλύτερη μεταβλητότητα στα καθαρά κέρδη και μεγαλύτερο δείκτη μεταβολής καθαρών κερδών και ταμειακών ροών. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι παρόμοιες επιχειρήσεις κατά την περίοδο υιοθέτησης των Δ.Π.Χ.Α παρουσίαζαν λογιστικές καταστάσεις υψηλότερης ποιότητας σε σχέση με τις περιόδους που δεν γινόταν χρήση και εφαρμογή τους⁸

Οι Armstrong et al (2008) εξέτασαν τις επιρροές και μεταβολές που δημιουργήθηκαν στα χρηματιστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφεξής Ε.Ε από την υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α στις επιχειρήσεις. Κατέληξαν στο ότι οι επιχειρήσεις που παρείχαν υψηλής ποιότητας πληροφόρηση προς τους εξωτερικούς χρήστες και επενδυτές, μέσα από τις οικονομικές τους καταστάσεις, είχαν θετική αντίδραση και εξέλιξη στην χρηματιστηριακή τους τιμή⁹.

---

⁶ FASB, 1996, p.3

⁷ Mao CW and Wu WC, (2019) «Does the government-mandated adoption of international financial reporting standards reduce income tax revenue», *International Tax & Public Finance*, Vol. 26, pp. 145-166.

⁸ Barth, M.E., Landsman W.R and Lang M.H., (2007), «IAS & Accounting Quality», *Stanford University Graduate School of Business, Kenan-Flagler Business School University of North Carolina*, p. 3-5

⁹ Armstrong C. S., Barth M. E., Jagolinzer A.D. and Riedl E.J., (2008), “Market reaction to the adoption of IFRS in Europe”, *Harvard Business School*, p. 1-30

Οι Tsalavoutas et al (2010) εξέτασαν την επίδραση της υιοθέτησης των Δ.Λ.Π. στις οικονομικές καταστάσεις των ελληνικών εταιριών, οι οποίες ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Παρόλο που η επίδραση τους ήταν αρνητική στην μόχλευση και τη ρευστότητα, είχαν θετική επίδραση στη καθαρή θέση και στα κέρδη των επιχειρήσεων¹⁰. Την έρευνα αυτή έρχεται να συμπληρώσει εκείνη των Pazarkis et al (2011), οι οποίοι εξέτασαν ένα δείγμα επιχειρήσεων, για την επιρροή που είχε η υιοθέτηση των Δ.Λ.Π στις οικονομικές τους καταστάσεις, κατά το έτος εφαρμογής τους στην Ελλάδα (2005). Αποφάνθηκαν ότι οι οικονομικές καταστάσεις δεν παρουσίασαν ιδιαίτερες αλλαγές. Ωστόσο όταν επανεξέτασαν το ίδιο δείγμα για το έτος 2002 και το 2008, κατέληξαν στο συμπέρασμα πως οι δείκτες μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων προς ίδια κεφάλαια αλλά και ο δείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους προ τόκων και φόρων εμφάνισαν καλύτερη απόδοση λόγω της θετικής επίδρασης των Δ.Λ.Π.¹¹

Στην έρευνα τους οι Yip et al (2012) μέσα από ένα δείγμα που αφορούσε επιχειρήσεις από 17 χώρες, προσπάθησαν να επισημάνουν κατά πόσο τα Δ.Π.Χ.Α διευκόλυναν την σύγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και εν συνέχεια υποστήριξαν ότι η υιοθέτησή τους παρείχε υψηλότερη ποιότητα και συγκρισιμότητα στις πληροφορίες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μεταξύ των χωρών.¹²

2.4 Εισαγωγή στη Φορολογία

Σύμφωνα με τον Joseph J. Thorndike¹³ ο φόρος (προερχόμενος από το λατινικό ‘taxo’ και το αρχαιοελληνικό ‘φέρω’) είναι μια υποχρεωτική οικονομικής φύσης χρέωση ή κάποιας άλλης μορφή είσπραξης που επιβάλλεται σε ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο από ένα κυβερνητικό οργανισμό με σκοπό τη χρηματοδότηση πληθώρας δημόσιων εξόδων. Η

---

¹⁰ Tsalavoutas, I. & Evans, L., «Transition to IFRS in Greece: financial statement effects and auditor size», *Managerial Auditing Journal*, 25(8), pp 814-842

¹¹ Pazarskis M., Alexandrakis A., Notopoulos P., Kydros D. (2011), “IFRS Adoption Effects In Greece: Evidence from it Sector”, *MIBES Transactions* vol 5, No2, pp 101-111

¹² Yip R. and Young D. (2012). “Does Mandatory IFRS Adoption Improve Information Comparability?”, *The Accounting Review*, Vol 87, pp 1767-1789

¹³ «Tax History Project: The Depression and Reform: FDR's Search for Tax Revision in N.Y. (Copyright, 2003, Tax Analysts)»

αποτυχία πληρωμής ή η αποφυγή αυτής ή αντιδράσεις επί των φόρων είναι τιμωρητέα από το νόμο.

Η φορολογία λόγω του υποχρεωτικού, αναγκαστικού και οικονομικού της χαρακτήρα αφορά τη μεγαλύτερη μάζα ανθρώπων του κάθε κράτους. Δεδομένου ότι κάθε πολίτης υφίσταται το βάρος της, απασχολεί λογιστές, νομικούς, οικονομολόγους, επιχειρηματίες, πολιτικούς, κυβερνήσεις. Με τη φορολογία επιτυγχάνεται πρωτίστως η εξεύρεση οικονομικών πόρων για το κράτος αλλά επιδιώκονται και άλλοι σκοποί (κοινωνικοί, οικονομικοί) όπως η ανακατανομή του εθνικού εισοδήματος, η ανάπτυξη, η μείωση της ανεργίας κλπ.

Στην Ελλάδα η φορολογία και ειδικότερα ο φόρος εισοδήματος, πέρασε μέσα από πολλές μεταρρυθμίσεις και τροποποιήσεις, μέχρι τον νέο φορολογικό νόμο του 2013. Με το παρόν νομοσχέδιο εισάγεται ο νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, ο οποίος επιδιώκει την δημιουργία μιας δίκαιης βάσης αναδιανομής του εισοδήματος, μιας σταθερής πηγής χρηματοδότησης των δημόσιων υπηρεσιών και αγαθών και, παράλληλα, τη δημιουργία ενός Κώδικα εύληπτου, κατανοητού και προσιτού στον κάθε πολίτη προκειμένου να επαναθεμελιωθούν οι συνθήκες εμπιστοσύνης και σταθερότητας στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον και να τεθούν οι προϋποθέσεις ώστε η φορολογική διοίκηση να μπορεί να αντιμετωπίσει τη μεγαλύτερη πηγή οικονομικής αδικίας που είναι η φοροδιαφυγή.

Ριζική αλλαγή στην Φορολογία έγινε: α) Με το Ν. 4172/2013 «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 167/23-07-2013), με τον οποίο αντικαταστάθηκε από 1/1/2014, ο Ν. 2238/1994, που αφορούσε την Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών προσώπων. Διακρίνει τις ακόλουθες κατηγορίες ακαθάριστων εισοδημάτων: α) εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις, β) εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, γ) εισόδημα από κεφάλαιο και δ) εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, και β) Με το Ν. 4174/2013 «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ Α' 170/26-07-2013) που καθορίζει τη διαδικασία προσδιορισμού και είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου,

καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, η οποία ρυθμίζει τα έσοδα αυτά.¹⁴

Στην Ελλάδα η συλλογιστική της αναβαλλόμενης φορολογίας αποτελεί μια νεοεισερχόμενη μέσω των IAS / IFRS έννοια σύμφωνα με τους Σακέλλη (2005) και τον Γρηγοράκο (2003). Επιπλέον η αναβαλλόμενη φορολογία δεν εμπεριεχόταν σε κανένα εθνικό λογιστικό ή φορολογικό νομοθέτημα, όπως αναφέρει στην διδακτορική έρευνα του ο Ε. Χύτης (2014) έως ότου την συμπεριέλαβε στην έρευνα του.

Ως αναβαλλόμενη φορολογία νοείται στην ουσία, η οικονομική επιβάρυνση ή ελάφρυνση, η οποία καταχωρείται ως έσοδο ή έξοδο και συμπεριλαμβάνεται στο κέρδος ή ζημία της περιόδου, εκτός αν η φορολογία πηγάζει από μία συναλλαγή ή ένα γεγονός το οποίο καταχωρείται απευθείας στα ίδια κεφάλαια ή από εξαγορά σε συνένωση επιχειρήσεων, ενώ τρέχων φόρος είναι ο φόρος της χρήσης. Εναλλακτικά, με την αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης, η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης πρόκειται να ανακτηθεί ή να διακανονιστεί το μέλλον. Εφόσον αναμένεται ότι η ανάκτηση ή ο διακανονισμός αυτός πρόκειται να προκαλέσει μεγαλύτερη (μικρότερη) μελλοντική πληρωμή φόρου σε σχέση με αυτή που θα προκαλούνταν εάν η ανάκτηση ή ο διακανονισμός δεν είχε φορολογικές συνέπειες, τότε η οικονομική οντότητα οφείλει να αναγνωρίσει μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (επιβάρυνση) ή ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο (ελάφρυνση).

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις του ισολογισμού, ενσωματώνουν τις εκτιμώμενες μελλοντικές φορολογικές επιπτώσεις από φόρους και οφείλουν την δημιουργία τους σε προσωρινές διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού. Οι διαφορές αυτές προκύπτουν κυρίως από την εφαρμογή διαφορετικών νόμων και κανονισμών κατά τον υπολογισμό του λογιστικού (reported income) και του φορολογητέου εισοδήματος (taxable income)¹⁵.

Επιπλέον στην περίπτωση των ελληνικών τραπεζών με το άρθρο 23 του Ν. 4302/2014 προστέθηκε το άρθρο 27Α στον Ν. 4172/2013, με το οποίο προβλέφθηκε η προαιρετική

---

¹⁴ Taxheaven, Αιτιολογική» του Ν. 4172/2013

¹⁵ Χύτης Ε., (2014), «Αναβαλλόμενη φορολογία και οι επιπτώσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις», σελ. 2

μετατροπή της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης (deferred tax asset – DTC) των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση τους έναντι του ελληνικού Δημοσίου, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος. Με την νέα ρύθμιση του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν τη δυνατότητα να διατηρήσουν φορολογικό πλεονέκτημα σε περίπτωση που σε ορισμένη χρήση εμφανίσουν λογιστική μετά από φόρους ζημία, μετατρέποντας την αναβαλλόμενη φορολογική τους απαίτηση σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτησή τους έναντι του ελληνικού Δημοσίου, με απώτερο πλεονέκτημα την ενίσχυση της κεφαλαιακής τους ρευστότητας¹⁶.

2.5 Έρευνες σχετικά με το ΔΠΧΑ 12 και την Αναβαλλόμενη Φορολογία

Το συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) σύμφωνα με τον Joseph L. Morris (2017), προχώρησε σε μια επικαιροποιημένη έκδοση των Λογιστικών Προτύπων 2015-17, με σκοπό να απλοποιήσει την λογιστική των φόρων εισοδήματος. Ο νέος αναμορφωμένος κανόνας εξάλειψε την προϋπόθεση για κατηγοριοποίηση των αναβαλλόμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε κυκλοφορούντα και μη κυκλοφορούντα στοιχεία στον ισολογισμό και απαιτούσε όλοι οι αναβαλλόμενοι φόροι να αντιμετωπίζονται ως μη κυκλοφορούντα στοιχεία ισολογισμού. Η έρευνα του Joseph L. Morris (2017) είχε ως στόχο να αναθεωρήσει το ιστορικό υπόβαθρο της κατηγοριοποίησης των αναβαλλόμενων φόρων, να αναλύσει τις εκθέσεις και να αξιολογήσει το νέο πρότυπο υπόψιν των αρχών και των πρωτοβουλιών βελτίωσης του IASB και της λογιστικής αντιμετώπισης παρόμοιων στοιχείων. Το 2014, IASB ξεκίνησε ένα πρόγραμμα απλοποίησης με στόχο (1) να μειώσει την πολυπλοκότητα των χρηματοοικονομικών αναφορών και (2) να βελτιώσει ή τουλάχιστον να διατηρήσει την χρησιμότητα αυτής της απόφασης (IASB, 2014). Ως μέρος του προγράμματος, τον Ιανουάριο του 2015 η αρμόδια αρχή (IASB) σχημάτισε μια έκθεση με δύο προτεινόμενες επικαιροποιήσεις, εκ των οποίων η μία πρόταση επιδίωξε την απλούστευση της λογιστικής αντιμετώπισης του φόρου εισοδήματος¹⁷. Η πρόταση θα εξάλειφε την ανάγκη που υπήρχε

---

¹⁶ Σκουζός, Θ. και Νταφούλη, Ε., (2018), “Τι είναι η αναβαλλόμενη φορολογία των τραπεζών (deferred tax credit)”, Ναυτεμπορική

¹⁷ IASB, 2015a

για κατηγοριοποίηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (DTAs) και των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων (DTLs) σε βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στοιχεία του ισολογισμού. Μέχρι τότε, η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ή υποχρέωση κατηγοριοποιούνταν σύμφωνα με το χαρακτηριστικό ενός στοιχείου ως απαίτηση ή υποχρέωση, με αποτέλεσμα να προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογική διαφορά. Σύμφωνα με την παραπάνω έκθεση, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις θα κατηγοριοποιούνται ως μακροπρόθεσμα στοιχεία, προσαρμοσμένα με τους διεθνείς λογιστικούς κανόνες¹⁸.

Σε μία άλλη μελέτη, οι Amir et al., (1997) ταξινόμησαν τα αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία: α) στις αποσβέσεις, β) στις απώλειες και τις πιστώσεις που μεταφέρονται εις νέον, γ) στις δαπάνες αναδιάρθρωσης, δ) στις περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις, ε) στις παροχές στους εργαζόμενους και στ) στην αποτίμηση της πρόβλεψης των επισφαλών απαιτήσεων. Σε αυτή την έρευνα λοιπόν διαπιστώθηκε ότι με το διαχωρισμό των αναβαλλόμενων φόρων σε συνιστώσες παρέχονται περισσότερες σημαντικές πληροφορίες σε σχέση με την αξία. Αναλυτικότερα, ο συντελεστής αποτίμησης των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων των αποσβέσεων είναι κοντά στο μηδέν, γεγονός που σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις θα συνεχίσουν να επενδύουν σε περιουσιακά στοιχεία, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα για κάτι αντίστροφο μελλοντικά. Ακόμη, οι αναβαλλόμενοι φόροι από τις δαπάνες αναδιοργάνωσης διαπιστώθηκε ότι είχαν συντελεστές αποτίμησης μεγαλύτερους από άλλες αναβαλλόμενες φορολογικές συνιστώσες, δημιουργώντας μεγαλύτερη πιθανότητα για μελλοντική αντιστροφή σε βραχυχρόνια περίοδο. Γενικά, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αποτίμηση των αναβαλλόμενων φόρων από τους επενδυτές εξαρτάται από το πότε θα αναστραφούν οι αναβαλλόμενοι φόροι. Επιπρόσθετα, διαπιστώνεται ότι η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των αναβαλλόμενων φόρων σχετικά με τις απώλειες και τις πιστώσεις που μεταφέρονται εις νέον, συνδέονται αρνητικά με τις τιμές των μετοχών, έτσι προκύπτει σαν αποτέλεσμα, ότι οι επενδυτές δεν αναμένουν μέρος αυτών των μεταφορών εις νέον να χρησιμοποιηθεί, αν και δεν αποκλείεται το

---

¹⁸ Morris, J.L., (2017) «Classification of Deferred Tax Assets and Deferred Tax Liabilities: An Evaluation of FASB's Attempt at Standards Simplification», Journal of Accounting and Finance Vol.17(8) , p.198

ενδεχόμενο αυτό το προδιαγεγραμμένο μοντέλο να είναι η κινητήρια δύναμη αυτού του αποτελέσματος.¹⁹

Οι έρευνες των Lamb et al (2006), εξετάζουν τη σχέση μεταξύ της λογιστικής και της φορολογίας σε ξεχωριστές χώρες, ενώ ο Artsberg (2006) περιγράφει ένα ισχυρό σύνδεσμο που συνέδεε την επιχειρηματική λογιστική και την φορολογική στη Σουηδία. Αυτή η ανάλυση οδήγησε σε κάποια ειδικά χαρακτηριστικά, όπως είναι τα αφορολόγητα αποθεματικά και η συσχέτιση της φορολογίας με τη λογιστική στη μακροοικονομική πολιτική. Οι Guenther et al (2004) δείχνουν ότι η μείωση του χρόνου που απαιτείται για να αρχίσει να αναστρέφεται η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση δεν είναι ούτε απαραίτητη ούτε επαρκής για την αύξηση της αξίας της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης. Επίσης δείχνουν ότι η αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης δεν ισούται με την τρέχουσα αξία του μελλοντικού αναβαλλόμενου φορολογικού εξόδου.

Οι Spathis et al (2007) διαπίστωσαν ότι η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. στην Ελλάδα, έφερε θετικές αλλαγές στις επιχειρήσεις και όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν, οι οικονομικές καταστάσεις έπαψαν να είναι φορολογικές καταστάσεις. Αυτό οφείλεται στην εφαρμογή του Δ.Λ.Π. 12 όπου με την δημιουργία της αναβαλλόμενης φορολογίας καθορίζονται οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής και της αντίστοιχης φορολογικής τους αξίας, ενώ στη συνέχεια αυτές οι διαφορές δημιουργούν μελλοντικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις αντίστοιχα.²⁰

Οι Cheryl et al (2009) χρησιμοποιώντας το μοντέλο των επιπέδων, επισήμαναν τη θετική σχέση μεταξύ των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και την αξία της επιχείρησης. Παράλληλα διαπίστωσαν ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις αντανakλούν μελλοντικές πληρωμές φόρων. Η έρευνα τους κατέληξε στο αρνητικό αντίκτυπο που παρέχει το υπόλοιπο των μη αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, σχετικά με τη μελλοντική κερδοφορία των επιχειρήσεων²¹.

---

¹⁹ Amir, E., Kirschenheiter, M. and Willard, K. (1997), «The Valuation of Deferred Taxes», Contemporary Accounting Research, Vol. 14, Issue 4, pp. 597-622

²⁰ Spathis, C. and Georgakopoulou, E. (2007), “The Adoption of I.F.R.S. in South Eastern Europe: The Case of Greece”, International Journal of Financial Services Management, Vol. 2, No. 1-2, pp. 50-63.

²¹ Chang, C., Herbohn, K. and Tutticci, I. (2009), “Market’s Perception of Deferred Tax Accruals”, Accounting & Finance Volume 49, issue 4, pages 645-673

Στην έρευνα της η Angeliki D. Samara (2014), χρησιμοποιώντας ένα δείγμα ελληνικών εισηγμένων εταιριών, εξετάζει το πληροφορικό περιεχόμενο των αναβαλλόμενων φορολογικών στοιχείων σε σχέση με τις τιμές των μετοχών, σε περιβάλλον οικονομικής κρίσης και καταγραφής ζημιών από τις επιχειρήσεις. Μέσα από την ανάλυση που πραγματοποίησε, συμπέρανε ότι κατά την διάρκεια οικονομικής κρίσης, η καταγραφή αναβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων από ζημιόγones εταιρίες προκαλούσε θετική αντίδραση και αποδοχή από τους επενδυτές γιατί η καταγραφή αυτή μεταφράζεται σε μελλοντική κερδοφορία. Αντιθέτως η καταγραφή αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων επιδρά αρνητικά στη γνώμη των επενδυτών, καθώς υποδηλώνει μελλοντικές πληρωμές φόρου²².

Η μελέτη των Poterba et al (2011), περιλάμβανε ένα δείγμα από εισηγμένες εταιρίες των Η.Π.Α. για τα έτη 1993 έως και 2004. Στην έρευνα τους μελέτησαν την σχέση που υπάρχει μεταξύ του αναβαλλόμενου φόρου και των μεταβολών στο εκάστοτε φορολογικό καθεστώς μιας χώρας. Παρατήρησαν ότι όταν υπάρχει πιθανότητα για μείωση των φορολογικών συντελεστών, οι επιχειρήσεις με υψηλές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αποκτούσαν κίνητρο για μεταβολή στα έσοδα τους για όσο θα διαρκούσε ο υψηλός φορολογικός συντελεστής. Αντίθετα οι επιχειρήσεις με υψηλές αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις προσπαθούσαν να μετατοπίσουν τα έσοδα στη χρονική περίοδο που ο φορολογικός συντελεστής θα μειωθεί. Συνοψίζοντας, οι ερευνητές υποστήριξαν πως αυτή η ανομοιογένεια στις φορολογικές θέσεις μεταξύ των εταιριών αλλά και τα διαφορετικά τους κίνητρα, επηρεάζουν την πολιτική φορολογικών μεταρρυθμίσεων.²³

Οι S. H. Ivancevich et al (2013) στην έρευνα που πραγματοποίησαν, εξέτασαν τον οικονομικό αντίκτυπο παγκοσμίως που προέκυπταν από τις διαφορές στο λογιστικό χειρισμό και την φορολογική αντιμετώπιση της υπεραξίας.

Οι Gavana et al (2013) ανέλυσαν την σχέση μεταξύ των φορολογικών και οικονομικών αναφορών στην Ιταλία ύστερα από την υποχρεωτική υιοθέτηση των IFRS το 2005. Στην

---

²² Samara, A.D. (2014), "Assessing the Relevance of Differed Tax Item: Evidence from loss firms during the financial crisis", The Journal of Economic Asymmetries, Vol. 11, June 2014, pp 138-185

²³ Poterba, J.M., Rao, N.S. and Seidman, J.K. (2011), "Deferred Tax Positions and Incentives for Corporate Behavior Around Corporate Tax Changes", National Tax Journal, Vol. 64, No. 1, pp. 27-58

Ολλανδία η λογιστική και η φορολογία είναι άμεσα εξαρτημένες, ενώ τόσο οι λογιστικοί κανονισμοί όσο και οι φορολογικοί αφήνουν περιθώριο για μεγάλη ευελιξία. Οι λογιστικές αρχές σχετικά με την αναβαλλόμενη φορολογία είναι εναρμονισμένες με τον κανονισμό της IASC E49, εξαιρουμένου των πιθανών εκπτώσεων που ενδεχομένως υπόκεινται οι αναβαλλόμενοι φόροι στην Ολλανδία (Hoogendoorn, 2006).

Το 2015 ο Evangelos Chytis εξέτασε αν η αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων, που προέρχεται από τη μεταφορά αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και υπό τις συνθήκες της οικονομικής κρίσης, συμμορφώνεται με τις προϋποθέσεις του Δ.Λ.Π. 12 και αν τα εσωτερικά ή εξωτερικά γνωρίσματα της εταιρικής διακυβέρνησης, όπως η δομή ιδιοκτησίας, το μέγεθος ελεγκτικής εταιρίας και η ποιότητα του ελέγχου, επηρεάζουν την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων και των αντίστοιχων φορολογικών ζημιών. Χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο παλινδρόμησης έδειξε ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις δεν αναγνωρίζονται σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται από το Δ.Λ.Π 12 και ότι η ελεγκτικές εταιρίες με την εκάστοτε εσωτερική τους πολιτική και την συνολική ποιότητα του ελέγχου, επηρεάζουν τα ποσά του αναβαλλόμενου φόρου που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις.²⁴

Ο Rick C. Laux²⁵ (2013) στην έρευνα του εξετάζει αν η αναβαλλόμενη φορολογία παρέχει ικανοποιητική πληροφόρηση για τη μελλοντική πληρωμή φόρων και το βαθμό επίδρασης του χρόνου αναστροφής. Αν και οι αναβαλλόμενοι φόροι παρέχουν όντως κάποιες πληροφορίες για τις μελλοντικές πληρωμές φόρων, η πληροφόρηση αυτή χαρακτηρίζεται μικρής σημασίας. Επιπλέον οι αναβαλλόμενοι φόροι και οι μελλοντικές φορολογικές πληρωμές κινούνται ασύμμετρα μεταξύ του. Δηλαδή, αναβαλλόμενοι φόροι προερχόμενοι από προσωρινές διαφορές που προκύπτουν από τα λογιστικά κέρδη πριν το φορολογητέο εισόδημα, συνδέονται με μελλοντικές πληρωμές φόρων, ενώ αντίστοιχα οι αναβαλλόμενοι φόροι μετά το φορολογητέο εισόδημα δεν συνδέονται με μελλοντικές πληρωμές φόρων. Σύμφωνα με την έρευνα του Rick C. Laux η αύξηση του υπολοίπου των

---

²⁴ Chytis E. (2015), «Deferred Tax Assets from unused Tax Losses under the prism of Financial Crisis»

²⁵ Laux R.C. (2013), “The Association between Deferred Tax Assets and Liabilities and Future Tax Payments”, The Accounting Review: July 2013, Vol. 88, No.4, pp 1357-1383

λογαριασμών που παρακολουθείται η αναβαλλόμενη φορολογία δεν αναβάλλει τις μελλοντικές πληρωμές φόρων.

Το αντικείμενο έρευνας των Badenhorst et al (2016) ήταν αν η αξία και η συνάφεια των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων, που αναπαριστούν συχνά αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές, δέχθηκαν επιρροές από την οικονομική κρίση. Ύστερα από παλινδρομήσεις με στοιχεία που συγκέντρωσαν από επιχειρήσεις της Αυστραλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, αποκαλύφθηκε ότι η αξία και η συνάφεια των αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων επηρεάστηκε από την οικονομική κρίση.

Στην περίπτωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αξίζει να επισημανθεί ότι ο λογιστικός χειρισμός της αναβαλλόμενης φορολογίας έχει απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό τους ερευνητές, καθώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν την αναβαλλόμενη φορολογία με ιδιαίτερο τρόπο για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Ο Skinner²⁶ (2008) επικεντρώθηκε στο ρόλο της αναβαλλόμενης φορολογίας κατά την οικονομική κρίση των ιαπωνικών τραπεζών. Οι ιαπωνικές αρχές για να αποφύγουν το πλήγμα στη φερεγγυότητα των τραπεζών χρησιμοποίησαν την αναβαλλόμενη φορολογία στα πλαίσια μια στρατηγικής ανεκτικότητας. Οι μεγαλύτερες ιαπωνικές τράπεζες αναγνώρισαν το 1998 περίπου 55 δις δολάρια αναβαλλόμενα περιουσιακά στοιχεία για την ενίσχυση του απαραίτητου ρυθμιστικού κεφαλαίου. Ο Skinner μάλιστα έδειξε ότι η καταγραφή μεγάλων αναβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων από ορισμένες ιαπωνικές τράπεζες, είχε ως αποτέλεσμα να ξεπεραστούν οι περιορισμοί που έθετε το ρυθμιστικό κεφάλαιο. Επιπλέον, οι Hoshi et al²⁷ (2010) υποστήριξαν ότι η καταγραφή αναβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων από τις ιαπωνικές τράπεζες, βοήθησε τις τράπεζες να αναβάλλουν την αναδιάρθρωση και την διευκόλυνση της βελτίωσης της καθαρής τους θέσης.

---

²⁶ Skinner, D.J. (2008), "The rise of deferred tax in Japan: the role of deferred tax accounting in the Japanese banking crisis", *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 46, Nos. 2-3, pp. 218-239

²⁷ Hoshi, T. and Kashyap, A. (2010), "Will the US bank recapitalization succeed? Eight lessons from Japan", *Journal of Financial Economics*, Vol. 97, No. 3, pp. 398-417

Λίγο αργότερα το 2012 ο Gallemore²⁸ υποστήριξε ότι οι τράπεζες που κατείχαν μεγάλο ποσοστό αναβαλλόμενων φορολογικών στοιχείων επί του συνολικού τους ρυθμιστικού κεφαλαίου είχαν μεγαλύτερη πιθανότητα και ρίσκο να αποτύχουν σε μια περίοδο οικονομικής κρίσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας του έδειξαν ότι το μέγεθος των αναβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων επηρεάζουν την πιθανότητα αποτυχίας αυτών των τραπεζών. Αυτό συμβαίνει γιατί τα αναβαλλόμενα περιουσιακά στοιχεία που καταχωρούνται στους λογαριασμούς των οικονομικών καταστάσεων, προϋποθέτουν ότι η εκάστοτε τράπεζα θα έχει τέτοιο μελλοντικό φορολογητέο εισόδημα ώστε να της επιστρέψει να χρησιμοποιήσει αυτά τα αναβαλλόμενα περιουσιακά στοιχεία για να αντισταθμίσει ένα μέρος του φόρου.

Οι Anestis C. Ladas et al (2017)²⁹ μέσα από την μελέτη τους, εξέτασαν τη σχέση μεταξύ της κεφαλαιακής διάρθρωσης, του κινδύνου που υπάρχει για απότομη πτώση της τιμής μετοχής και της αναβαλλόμενης φορολογίας σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Χρησιμοποιώντας ένα δείγμα τραπεζών με έδρα την Ευρωζώνη, έδειξαν ότι η ύπαρξη αναβαλλόμενων φορολογικών στοιχείων οδηγεί σε συνάρτηση με την κεφαλαιακή διάρθρωση σε μελλοντικό κίνδυνο πτώσης της τιμής της μετοχής. Επίσης παρατηρήθηκε ότι τράπεζες με σημαντικά ποσά αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων, που βρίσκονται σε χώρες επηρεασμένες από την οικονομική κρίση, έχουν μικρότερο μελλοντικό κίνδυνο πτώσης της τιμής μετοχής, καθώς σε αυτό το περιβάλλον η εφαρμογή της αναβαλλόμενης φορολογίας συμβαδίζει με τις απαιτήσεις των Δ.Π.Χ.Α. Αντίθετα, για όσες τράπεζες αντιμετωπίζουν ισχυρό πλήγμα στη κεφαλαιακή τους διάρθρωση σε χώρες υπό καθεστώς οικονομικής κρίσης, τα μεγάλα ποσά αναβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων, οδηγούν σε μεγαλύτερο μελλοντικό κίνδυνο πτώσης της τιμής των μετοχών τους.

Επιπροσθέτως, σε μία ακόμη μελέτη των Anestis C. Ladas et al (2017)³⁰, διερευνάται η πιστοληπτική ικανότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε σχέση με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις. Στη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης ένα

---

²⁸ Gallemore, J. (2012), "Deferred Tax Assets and Bank Regulatory Capital, Working Paper University of North Carolina at Chapel Hill

²⁹ Ladas, A.L, Negkakis, C.I. and Samara, A.D (2017), "Accounting Quality Deferred Tax and Risk in the Banking Industry, International Journal of Banking, Accounting and Finance, Vol. 8 , No 1

³⁰ Ladas, A.L, Negkakis, C.I. and Samara, A.D Samara (2017), "The effects of the financial crisis on the creditworthiness of banks, The Greek Debt Crisis, pp 109-128

σημαντικό ποσοστό τραπεζικών ιδρυμάτων παρουσίασε λογιστικές ζημίες, γεγονός που οδήγησε στην αναγνώριση αναβαλλόμενων περιουσιακών απαιτήσεων. Ωστόσο, η αύξηση στα αναβαλλόμενα περιουσιακά στοιχεία επηρεάζει αρνητικά την πιστοληπτική ικανότητα των τραπεζών. Το συμπέρασμα είναι πως ο μελλοντικός πιστωτικός κίνδυνος σχετίζεται με την αναβαλλόμενη φορολογία και ειδικότερα τράπεζες με υψηλή μόχλευση και υψηλές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις παρουσιάζουν υψηλότερο μελλοντικό πιστωτικό κίνδυνο.

Οι Brouwer et. al (2018), σε μια προσπάθεια ολιστικής επισκόπησης των όσων προβλέπει το ΔΠΧΑ 12, καθώς και της παγκόσμιας βιβλιογραφίας, προσπαθούν να αναλύσουν τα εννοιολογικά προβλήματα της τρέχουσας (εφαρμοστέας) λογιστικής για τους αναβαλλόμενους φόρους, προτείνοντας παράλληλα λύσεις που προκύπτουν μέσα από την εις βάθος μελέτη τους, έτσι ώστε τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς να προσεγγίσουν πιο αποτελεσματικά το ζήτημα της αναβαλλόμενης φορολογίας. Σύμφωνα με τους αρθρογράφους, τα εμπειρικά αποτελέσματα πρωτύπων ερευνών σχετικά με τους αναβαλλόμενους φόρους πρέπει να συμπεριληφθούν στη διαδικασία καθορισμού των βασικών διατάξεων των λογιστικών προτύπων. Υπογραμμίζουν, ότι οι αναβαλλόμενοι φόροι πρέπει να αναγνωρίζονται μόνο για προσωρινές διαφορές που θα έχουν ως αποτέλεσμα πραγματικές μελλοντικές πληρωμές φόρων ή / και φορολογικές εισπράξεις. Οι προσωρινές διαφορές για τις οποίες έχει ήδη πραγματοποιηθεί η φορολογική ταμειακή ροή έχουν επιπτώσεις στην αποτίμηση για το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση και θα πρέπει συνεπώς να λογιστικοποιούνται με βάση την προσέγγιση προσαρμογής αποτίμησης. Τονίζουν το γεγονός ότι θα πρέπει ευθυγραμμιστεί επί της ουσίας ο αναβαλλόμενος φόρος με τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προκειμένου να είναι επιτευχθεί ένα πιο αποτελεσματικό σύστημα αποτίμησης. Τέλος, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα αναβαλλόμενα φορολογικά υπόλοιπα θα πρέπει να αποτιμώνται σε προεξοφλημένη βάση έτσι ώστε η χρονική αξία αυτών να αντικατοπτρίζει μια πιο ρεαλιστική εικόνα των αποτελεσμάτων³¹.

---

³¹ Brouwer, A. and Naarding E., (2018), "Making Deferred Taxes Relevant", Accounting in Europe, Vol. 15, No. 2, pp: 200-230

Οι LD Guia et. Al (2019) στη έρευνα τους για το τραπεζικό σύστημα της Βραζιλίας, έδειξαν ότι υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ του ύψους των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και την αξία των τραπεζών στην αγορά, επιβεβαιώνοντας την άποψη ότι οι επενδυτές θεωρούν ότι τα αναβαλλόμενα περιουσιακά στοιχεία σχετίζονται με την ποιότητα της καθαρής θέσης και ότι τα κέρδη των τραπεζών αυτών υπονομεύονται³².

2.6 Συμπεράσματα βιβλιογραφικής επισκόπησης

Στο κεφάλαιο της βιβλιογραφικής επισκόπησης παρατέθηκαν έρευνες και επιστημονικά άρθρα στα οποία παρατίθενται απόψεις σχετικά με την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Α, την εφαρμογή της αναβαλλόμενης φορολογίας αλλά και απόψεις για την επίδραση της αναβαλλόμενης φορολογίας στο τραπεζικό σύστημα.

Αρχικά αναφορικά με τα άρθρα και τις έρευνες που αφορούν τα Δ.Π.Χ.Α, συμπεραίνουμε ότι παρόλες τις αρχικές δυσκολίες υιοθέτησης τους, λόγω της ιδιαίτερης φύσης τους και των συγκρούσεων με τις αντίστοιχες τοπικές λογιστικές αρχές, τα οφέλη ήταν πολλά υπέρ των οργανισμών που τα υιοθέτησαν και τα καθιέρωσαν. Η ταυτόχρονη χρήση των Δ.Π.Χ.Α και των εκάστοτε τοπικών GAAP οδήγησε σε μείωση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων και έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη για ένα ενιαίο πλαίσιο λογιστικών αρχών. Με την υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α, οι επιχειρήσεις εμφάνιζαν με υψηλότερης ποιότητας οικονομικές καταστάσεις προς το επενδυτικό κοινό. Επιπλέον, παρατηρήθηκε θετική συσχέτιση στην αντίδραση και εξέλιξη της χρηματιστηριακής τιμής της μετοχής των επιχειρήσεων που υιοθέτησαν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα. Τέλος, στις ελληνικές εισηγμένες εταιρίες ύστερα από την υιοθέτηση των διεθνών λογιστικών προτύπων, παρατηρήθηκε θετική επίδραση στη καθαρή τους θέση, στη κερδοφορία τους και καλύτερη απόδοση του καθαρού περιθωρίου κέρδους.

Σχετικά με τις έρευνες και την αρθρογραφία που πραγματοποιήθηκε γύρω από την αναβαλλόμενη φορολογία, ύστερα από την υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α από τις επιχειρήσεις, οι

---

³²Guia, L.D. and Dantas J.A (2019), "Value relevance of deferred tax assets in the Brazilian banking industry", Rev. contab. finanç., ahead of print Epub Apr 25

οικονομικές καταστάσεις έπαψαν να θεωρούνται απλές φορολογικές καταστάσεις. Με την εισαγωγή του Δ.Π.Χ.Α 12 « Φόροι εισοδήματος » υπήρξε σαφής διαχωρισμός της λογιστικής και φορολογικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης οδηγώντας σε αναβαλλόμενη φορολογία. Παρατηρήθηκε ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των αναγνωρισμένων φορολογικών απαιτήσεων και της αξίας της επιχείρησης. Επιπλέον, οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις αντανακλούν μελλοντικές πληρωμές φόρων και ότι οι μη αναγνωρισμένες φορολογικές απαιτήσεις μειώνουν τη μελλοντική κερδοφορία των επιχειρήσεων. Αυτό το γεγονός έχουν αντιστρέψει και οι τράπεζες προς όφελος τους, χρησιμοποιώντας τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις για μελλοντική κερδοφορία ειδικά σε χρήσεις που είναι ζημιογόνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ Δ.Λ.Π. 12

3.1 Εισαγωγή Θεσμικού Πλαισίου Δ.Λ.Π. 12

Η εφαρμογή του Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος» ξεκίνησε από την 1η Ιανουαρίου του 1998 όταν και αντικατέστησε το Δ.Λ.Π. 12 «Λογιστική Φόρων Εισοδήματος»³³ και ασχολείται με το λογιστικό χειρισμό των φόρων εισοδήματος. Σύμφωνα με το πρότυπο γίνεται σύγκριση μεταξύ της λογιστικής αξίας των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων με την αντίστοιχη φορολογική τους βάση. Μ' αυτή την σύγκριση δημιουργούνται διαφορές οι οποίες χωρίζονται σε δύο κύριες κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται σε μόνιμες διαφορές που δεν λαμβάνονται υπόψη, ενώ η δεύτερη κατηγορία αναφέρεται σε προσωρινές διαφορές οι οποίες πρόκειται να αντιστραφούν στο μέλλον. Οι προσωρινές διαφορές χωρίζονται με τη σειρά τους σε φορολογητέες προσωρινές διαφορές από τις οποίες δημιουργούνται αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και σε εκπεστέες προσωρινές διαφορές από τις οποίες προκύπτουν αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις.

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει μια ανάλυση του Δ.Π.Χ.Α 12 «Φόροι Εισοδήματος», καθώς επίσης και στον τρόπο που αντιμετωπίζονται λογιστικά διάφορες ειδικές περιπτώσεις που αφορούν το Πρότυπο σχετικά με το φόρο εισοδήματος, την αναβαλλόμενη φορολογία και τις προσωρινές και εκπεστέες φορολογικές διαφορές που προκύπτουν. Παράλληλα, παραθέτουμε διάφορα παραδείγματα χειρισμού των φόρων εισοδήματος με βάση τα Δ.Λ.Π. για μεγαλύτερη εμβάθυνση στη θεωρία του Προτύπου.

---

³³Εγκρίθηκε το 1979

3.2 Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής

Σκοπός αυτού του Προτύπου είναι να καθορίσει τον λογιστικό χειρισμό των φόρων εισοδήματος. Η βασική αρχή της λογιστικής των φόρων εισοδήματος είναι ο τρόπος με τον οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίζονται λογιστικά οι τρέχουσες και μελλοντικές φορολογικές συνέπειες από:

- τη μελλοντική ανάκτηση (τον μελλοντικό διακανονισμό) της λογιστικής αξίας περιουσιακών στοιχείων (υποχρεώσεων) που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό μιας οικονομικής οντότητας και
- οι συναλλαγές και άλλα γεγονότα της τρέχουσας περιόδου που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας³⁴.

Κατά την αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης, η οικονομική οντότητα αναμένει να ανακτήσει ή να τακτοποιήσει τη λογιστική αξία αυτού του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης.

Αν αναμένεται ότι η ανάκτηση ή η τακτοποίηση αυτής της λογιστικής αξίας θα καταστήσει τις μελλοντικές πληρωμές φόρων μεγαλύτερες (μικρότερες) από ό,τι αυτές θα ήταν αν η ανάκτηση ή ο διακανονισμός αυτός δεν είχε φορολογικές συνέπειες, αυτό το Πρότυπο απαιτεί από την οικονομική οντότητα να αναγνωρίζει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο), με ορισμένες περιορισμένες εξαιρέσεις³⁵.

Το παρόν Πρότυπο απαιτεί από μια οικονομική οντότητα να λογιστικοποιεί τις φορολογικές συνέπειες των συναλλαγών και άλλων γεγονότων με τον ίδιο τρόπο που λογιστικοποιεί τις ίδιες τις συναλλαγές και άλλα γεγονότα. Έτσι, για συναλλαγές και άλλα γεγονότα που αναγνωρίζονται στο κέρδος ή στη ζημιά, οποιεσδήποτε σχετικές φορολογικές επιπτώσεις αναγνωρίζονται επίσης στο κέρδος ή στη ζημιά. Για συναλλαγές και άλλα

---

³⁴ ΔΛΠ 12, Αντικείμενο & Σκοπός

³⁵ ΔΛΠ 12, Σκοπός

γεγονότα που αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, οποιεσδήποτε σχετικές φορολογικές επιπτώσεις αναγνωρίζονται επίσης κατευθείαν στα ίδια κεφάλαια.

Σε μία συνένωση επιχειρήσεων η αναγνώριση, πέραν του κόστους της συνένωσης, αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων επηρεάζει και το ποσό της υπεραξίας που προκύπτει από τη συνένωση επιχειρήσεων ή το ποσό οποιασδήποτε υπέρβασης της συμμετοχής του αποκτώντος στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων του αποκτώμενου.

Το παρόν Πρότυπο ασχολείται επίσης με την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων που προκύπτουν από αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές ή αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους, με την παρουσίαση των φόρων εισοδήματος στις οικονομικές καταστάσεις και με τη γνωστοποίηση των πληροφοριών που αφορούν τους φόρους εισοδήματος³⁶.

Για τους σκοπούς αυτού του προτύπου οι φόροι εισοδήματος περιλαμβάνουν όλους τους φόρους που επιβάλλονται στο εσωτερικό και στο εξωτερικό και βασίζονται στα φορολογητέα κέρδη. Οι φόροι εισοδήματος περιλαμβάνουν επίσης φόρους, όπως οι παρακρατούμενοι φόροι, οι οποίοι είναι πληρωτέοι από μία θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία κατά τη διανομή κερδών προς την αναφέρουσα οικονομική οντότητα³⁷.

Αυτό το Πρότυπο δεν ασχολείται με τις μεθόδους της λογιστικής καταχώρισης για τις Κρατικές επιχορηγήσεις³⁸ ή για τις φορολογικές πιστώσεις λόγω επένδυσης. Όμως, αυτό το Πρότυπο καλύπτει τη λογιστική των προσωρινών διαφορών που μπορεί να προκύψουν από τέτοιες επιχορηγήσεις ή από φορολογικές πιστώσεις λόγω επένδυσης³⁹.

---

³⁶ ΔΛΠ 12, Σκοπός

³⁷ ΔΛΠ 12, παρ. 2

³⁸ ΔΛΠ 20, Λογιστική των κρατικών επιχορηγήσεων και γνωστοποίηση της κρατικής υποστήριξης»

³⁹ ΔΛΠ 12, παρ. 4

3.3 Ιστορική Εξέλιξη ΔΠΧΑ 12

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ Δ.Π.Χ.Α 12		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΓΕΓΟΝΟΣ	ΣΧΟΛΙΑ
Απρίλιος 1978	Δημοσίευση σχεδίου έκθεσης E13 - Λογιστική Φόρων Εισοδήματος	
Ιούλιος 1979	Έκδοση ΔΠΧΑ 12 - Λογιστική Φόρων Εισοδήματος	
Ιανουάριος 1989	Δημοσίευση σχεδίου έκθεσης E33 - Λογιστική Φόρων Εισοδήματος	
1994	Επανασύνθεση ΔΠΧΑ 12	
Οκτώβριος 1994	Δημοσίευση σχεδίου έκθεσης E49 - Έκδοση Φόρων Εισοδήματος	
Οκτώβριος 1996	Δημοσίευση ΔΠΧΑ 12 - Φόροι Εισοδήματος	Ισχύει για Οικονομικές καταστάσεις από 01/01/1998
Οκτώβριος 2000	Δημοσίευση περιορισμένων αναθεωρήσεων ΔΠΧΑ 12	Ισχύει για Οικονομικές καταστάσεις από 01/01/2001
31 Μάρτιος 2009	Δημοσίευση έκδοσης σχεδίου ED/2009/2 - Φόροι εισοδήματος	Διορία σχολιασμού 31/07/2009
10 Σεπτέμβριος 2010	Έκδοση σχεδίου ED/2010/11 αναβαλλόμενη φορολογία: Ανάκτηση υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων	Διορία σχολιασμού 09/11/2010
20 Δεκέμβριος 2010	Τροποποίηση στην αναβαλλόμενη φορολογία: Ανάκτηση υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων	Ισχύει για Οικονομικές καταστάσεις από 01/01/2012
19 Ιανουάριος 2016	Τροποποίηση στην αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων από απραγματοποίητες ζημίες	Ισχύει για Οικονομικές καταστάσεις από 01/01/2017
7 Ιούνιος 2017	Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Α 23 Αβεβαιότητα σχετικά με τις Θεωρήσεις Φόρου Εισοδήματος	Ισχύει για Οικονομικές καταστάσεις από 01/01/2019
12 Δεκέμβριος 2017	Τροποποίηση από τις ετήσιες βελτιώσεις των προτύπων 2015-2017	Ισχύει για Οικονομικές καταστάσεις από 01/01/2019

Πίνακας 1: Ιστορική Εξέλιξη ΔΠΧΑ

Πηγή: [iasplus.com / History of IAS 12 \(https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias12\)](https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias12)

Όσον αφορά τις πιο πρόσφατες τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 12, στις 7 Ιουνίου 2017 το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Διοικητικό Συμβούλιο) εξέδωσε την Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Α 23 Αβεβαιότητα σχετικά με τις Θεωρήσεις Φόρου Εισοδήματος, για να καθορίσει πώς να αντικατοπτρίζει την αβεβαιότητα στη λογιστική των φόρων εισοδήματος. Οι Διερμηνείες αποτελούν μέρος των έγκυρων απαιτήσεων των Δ.Π.Χ.Π. Αναπτύσσονται από την Επιτροπή Διερμηνειών του Δ.Π.Χ.Π. για να παρέχουν απαιτήσεις σε συγκεκριμένα θέματα εφαρμογής και επικυρώνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Μπορεί να είναι ασαφές πώς εφαρμόζεται το φορολογικό δίκαιο σε μια συγκεκριμένη συναλλαγή ή μια περίπτωση ή αν μια φορολογική αρχή θα δεχθεί την φορολογική μεταχείριση μιας εταιρείας. Το Δ.Π.Χ.Α 12 Φόροι Εισοδήματος καθορίζει τον τρόπο υπολογισμού του τρέχοντος και του αναβαλλόμενου φόρου, αλλά όχι τον τρόπο ανταπόκρισης στις επιπτώσεις της αβεβαιότητας. Η Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Α. 23 προσθέτει απαιτήσεις στο Δ.Π.Χ.Α 12, καθορίζοντας τον τρόπο ανταπόκρισης στις επιπτώσεις της αβεβαιότητας στη λογιστική καταχώριση των φόρων εισοδήματος. Η Διερμηνεία ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2019.⁴⁰

Στις 12 Δεκεμβρίου 2017 το συμβούλιο διεθνών λογιστικών προτύπων (IASB), εξέδωσε ετήσιες βελτιώσεις για τέσσερα πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Για το Δ.Λ.Π 12 διευκρινίζεται ότι οι απαιτήσεις της παραγράφου 52B41 (οι φορολογικές συνέπειες των μερισμάτων αναγνωρίζονται, όταν αναγνωρίζεται η υποχρέωση καταβολής μερίσματος) εφαρμόζονται σε όλα τα εισοδήματα των φορολογικών συνεπειών των μερισμάτων μετακινώντας το σημείο μακριά από την παράγραφο 52A42 που ασχολείται μόνο με καταστάσεις όπου υπάρχουν διαφορετικά ποσοστά φόρων για τα κατανεμημένα και μη διανεμηθέντα κέρδη.⁴³

---

⁴⁰ Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Α. 23, Πηγή taxheaven.gr

⁴¹ Δ.Λ.Π. 12, Επιμέτρηση, Παράγραφος 52B

⁴² Δ.Λ.Π. 12, Επιμέτρηση, Παράγραφος 52A

⁴³ Iasplus.com, IAS 12 Income Taxes, Ετήσιες Βελτιώσεις 2015-2017

3.4 Βασικές αρχές του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 12

Το Δ.Λ.Π. 12 διέπεται από τις παρακάτω βασικές αρχές⁴⁴:

- Με την αναγνώριση ενός στοιχείου του ενεργητικού ή μιας υποχρέωσης, η επιχείρηση αναμένει να ανακτήσει ή να διακανονίσει την λογιστική αξία του στοιχείου αυτού. Στην περίπτωση που η ανάκτηση ή ο διακανονισμός της λογιστικής αξίας του στοιχείου, είναι πιθανό να αυξήσει ή να μειώσει τις μελλοντικές πληρωμές φόρου σε σχέση με αυτές που θα υπήρχαν αν η ανάκτηση ή ο διακανονισμός δεν είχε καμία φορολογική επίδραση, τότε η επιχείρηση, με λίγες εξαιρέσεις, πρέπει να αναγνωρίσει αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή απαίτηση⁴⁵.

- Ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο το οποίο καταχωρείται στην κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, αν οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα που αφορούν αυτή τη φορολογική επίδραση καταχωρούνται στην κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης.

- Ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο το οποίο αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, αν οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα που αφορούν αυτή τη φορολογική επίδραση αναγνωρίζονται επίσης, στα ίδια κεφάλαια.

- Η αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε μία συνένωση επιχειρήσεων επηρεάζει το ποσό της υπεραξίας που προκύπτει από αυτή τη συνένωση ή το ποσό του κέρδους μίας αγοράς ευκαιρίας.

---

⁴⁴ Grant Thornton (2009) Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, (Τόμος Α), Σελίδα 290.

⁴⁵ Νεγκάκης Χ. (2015), Ειδικά Θέματα Χρημ/κης Αναφοράς – Ειδικά Θέματα, Σελ 237

3.5 Εννοιολογική Προσέγγιση⁴⁶

Στο πρότυπο αυτό θα συναντήσουμε τις παρακάτω έννοιες:

- *Λογιστικό αποτέλεσμα* είναι το κέρδος ή η ζημία μιας περιόδου, πριν την αφαίρεση του εξόδου φόρου.

- *Φορολογητέο κέρδος (φορολογητέα ζημία)* είναι το ποσό του κέρδους (ή η ζημία) μιας περιόδου, που προσδιορίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που έχουν τεθεί από τις φορολογικές αρχές, επί του οποίου είναι πληρωτέοι (ανακτήσιμοι) οι φόροι εισοδήματος.

- *Εξοδο φόρου (έσοδο φόρου)* είναι το συγκεντρωτικό ποσό που περιλαμβάνεται στον προσδιορισμό του κέρδους ή της ζημίας της περιόδου και αφορά τον τρέχοντα και τον αναβαλλόμενο φόρο.

- *Τρέχων φόρος* είναι το ποσό των πληρωτέων (ανακτήσιμων) φόρων εισοδήματος που αφορά στο φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία) μιας περιόδου.

- *Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις* είναι τα ποσά των φόρων εισοδήματος που θα καταβληθούν σε μελλοντικές περιόδους, που αφορούν σε φορολογητέες χρονικές διαφορές.

---

⁴⁶ ΔΛΠ 12, παρ. 5

- *Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις* είναι τα ποσά των φόρων εισοδήματος που είναι ανακτήσιμα σε μελλοντικές περιόδους και αφορούν σε :
  - εκπεστές προσωρινές διαφορές
  - μεταφερόμενες αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές και
  - μεταφερόμενους αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους

- *Προσωρινές διαφορές* είναι οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης στον ισολογισμό και της φορολογικής βάσης του. Οι προσωρινές διαφορές μπορεί να είναι:
  - *Φορολογητέες προσωρινές διαφορές*, οι οποίες είναι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (της φορολογικής ζημίας) των μελλοντικών περιόδων όταν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης ανακτάται ή τακτοποιείται.

  - *Εκπεστές προσωρινές διαφορές* οι οποίες είναι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε ποσά εκπεστέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημίας) των μελλοντικών περιόδων, όταν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης ανακτάται ή τακτοποιείται⁴⁷.

  - *Φορολογική βάση περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης*, είναι το ποσό που αποδίδεται σε αυτό το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση για φορολογικούς σκοπούς.

---

⁴⁷ ΔΛΠ 12, παρ. 5

- *Η φορολογική βάση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι το φορολογικά εκπεστέο ποσό, από φορολογητέα οικονομικά οφέλη που θα εισρεύσουν σε μια επιχείρηση, όταν αυτή ανακτά τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου. Αν αυτά τα οικονομικά οφέλη δεν είναι φορολογητέα, η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου είναι ίση με τη λογιστική του αξία⁴⁸.*
- *Η φορολογική βάση μιας υποχρέωσης είναι η λογιστική της αξία μείον κάθε ποσό που θα είναι εκπεστέο φορολογικά σε σχέση με αυτή την υποχρέωση σε μελλοντικές περιόδους. Στην περίπτωση εσόδου το οποίο εισπράττεται προκαταβολικά, η φορολογική βάση της προκύπτουσας υποχρέωσης είναι η λογιστική αξίας της, μείον κάθε ποσό του εσόδου που δε θα είναι φορολογητέο σε μελλοντικές περιόδους⁴⁹.*

3.6 Αναβαλλόμενη Φορολογία

3.6.1 Η Έννοια της Αναβαλλόμενης Φορολογίας

Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς επέβαλλαν συγκεκριμένους κανόνες και πρακτικές για την λογιστική απεικόνιση συναλλαγών και άλλων γεγονότων καθώς και για την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Δεδομένου ότι οι φορολογικές διατάξεις ανά χώρα ποικίλουν, προκύπτουν ως εκ τούτου διαφορές μεταξύ φορολογικών και λογιστικών κανόνων στην προσπάθεια προσδιορισμού των φορολογικών μεγεθών.

Μια οικονομική οντότητα κάνει εφαρμογή των ΔΠΧΑ για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και προκύπτει το λογιστικό αποτέλεσμα της χρήσης. Στη συνέχεια συντάσσεται η κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης η οποία θα μετατρέψει το λογιστικό

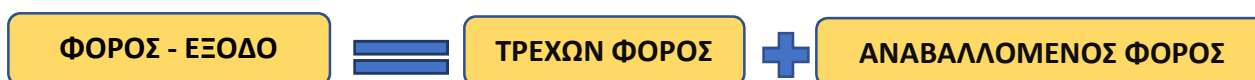
⁴⁸ ΔΛΠ 12, παρ. 7

⁴⁹ ΔΛΠ 12, παρ. 8

αποτέλεσμα σε φορολογικό, το αποτέλεσμα δηλαδή που προκύπτει από την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων. Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται διαφορές μεταξύ λογιστικού και φορολογικού αποτελέσματος, οι οποίες μπορεί να είναι είτε προσωρινές είτε μόνιμες διαφορές.

Από τις προσωρινές διαφορές προκύπτει η αναβαλλόμενη φορολογία, δηλαδή ο αναβαλλόμενος φόρος, που μπορεί να είναι απαίτηση ή υποχρέωση και παρεμβάλλεται μεταξύ του φόρου εισοδήματος (δαπάνη) και του φόρου εισοδήματος που αποτελεί υποχρέωση προς τις φορολογικές αρχές.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι σε πολλές περιπτώσεις ο φόρος εισοδήματος που προκύπτει από την φορολογική δήλωση, διαφέρει από τον φόρο που προκύπτει βάσει των λογιστικών κερδών, κατά τον προσδιορισμό των οποίων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να καταχωρείται η διαφορά, είτε χρεωστική είτε πιστωτική που ονομάζεται αναβαλλόμενη φορολογία⁵⁰.

Πηγή, Νεγκάκης Χρήστος (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Ειδικά Θέματα, Σελ. 239

Πίνακας 2: Υπολογισμός Φόρου-Εξόδου

3.6.2 Φορολογική Βάση

Για την διαπίστωση ύπαρξης αναβαλλόμενου φόρου, η λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων συγκρίνεται με την αντίστοιχη φορολογική τους βάση.

Η φορολογική βάση ενός στοιχείου του ενεργητικού αποτελεί το ποσό που θα εκπίπτει φορολογικά από μελλοντικά φορολογητέα οικονομικά οφέλη που θα εισρεύσουν στην επιχείρηση από την ανάκτηση της λογιστικής αξίας του στοιχείου. Στην περίπτωση που τα

⁵⁰ Νεγκάκης Χ. (2015), Ειδικά Θέματα Χρημ/κης Αναφοράς – Ειδικά Θέματα, Σελ 238

οικονομικά οφέλη δεν θα είναι φορολογητέα, η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου ισούται με τη λογιστική του αξία⁵¹.

Η φορολογική βάση μιας υποχρέωσης προκύπτει εφόσον από τη λογιστική αξία της υποχρέωσης, αφαιρεθεί κάθε ποσό που θα εκπίπτει φορολογικά σε σχέση με αυτήν την υποχρέωση σε μελλοντικές χρήσεις. Όσον αφορά τα προεισπραχθέντα έσοδα η φορολογική βάση της υποχρέωσης που προκύπτει ισούται με τη λογιστική της αξία μείον κάθε ποσό εσόδου που δεν θα είναι φορολογητέο σε μελλοντικές χρήσεις⁵².

Φορολογική Βάση Στοιχείου Ενεργητικού	Λογιστική Αξία + Μελλοντικά Εκπεστέα Ποσά - Μελλοντικά Φορολογητέα Ποσά
Φορολογική Βάση Στοιχείου Παθητικού (Υποχρέωσης)	Λογιστική Αξία + Μελλοντικά Φορολογητέα Ποσά - Μελλοντικά Εκπεστέα Ποσά

Πίνακας 3: Ανάλυση Φορολογικής Βάσης

Ορισμένες φορές υπάρχει η περίπτωση να υπάρχει φορολογική βάση για κάποιο στοιχείο αλλά να μην εμφανίζεται είτε ως περιουσιακό στοιχείο, είτε ως υποχρέωση στην Κατάσταση Οικονομική Θέσης. Μπορεί δηλαδή, ένα έξοδο να έχει λογιστεί, φορολογικά όμως στο μέλλον, αυτό μπορεί να εκπέσει με την εκπλήρωση κάποιων προϋποθέσεων⁵³.

Όταν είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η φορολογική βάση, τότε εφαρμόζεται η βασική αρχή του Δ.Π.Χ.Α 12. Λαμβάνεται συνεπώς υπόψη ότι μια οικονομική οντότητα οφείλει να αναγνωρίσει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο) εφόσον αναμένεται ότι η ανάκτηση ή ο διακανονισμός του περιουσιακού στοιχείου (ή της υποχρέωσης) πρόκειται να προκαλέσει μεγαλύτερη (μικρότερη) μελλοντική πληρωμή φόρου σε σχέση με αυτή που θα προκαλούνταν εάν η ανάκτηση ή ο διακανονισμός δεν είχε φορολογικές συνέπειες⁵⁴.

⁵¹ ΔΛΠ 12, παρ. 7

⁵² ΔΛΠ 12, παρ. 8

⁵³ ΔΛΠ 12, παρ. 9

⁵⁴ ΔΛΠ 12, παρ. 10

Για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας της φορολογικής βάσης παρατίθενται παρακάτω παραδείγματα υπολογισμού της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων αλλά και των υποχρεώσεων.

Παραδείγματα Υπολογισμού Φορολογικής Βάσης Περιουσιακού Στοιχείου⁵⁵

- 1) Μηχάνημα κόστους 2.000 € και λογιστικής (αναπόσβεστης) αξίας 1.600 €. Για φορολογικούς σκοπούς έχουν διενεργηθεί αποσβέσεις 600 € που έχουν ήδη εκπέσει στην τρέχουσα και στις προηγούμενες περιόδους. Το απομένον κόστος θα εκπέσει σε μελλοντικές περιόδους ως απόσβεση ή μέσω μιας έκπτωσης κατά την πώληση. Τα έσοδα από τη χρησιμοποίηση και κάθε κέρδος από την πώληση του μηχανήματος θα είναι φορολογητέα. Κάθε ζημία από την πώληση θα είναι εκπεστέα φορολογικά.

Η φορολογική βάση του μηχανήματος είναι 1.400 €. Πρόκειται για την φορολογικά αναπόσβεστη αξία του μηχανήματος η οποία θα εκπέσει από τα έσοδα που θα προκύψουν από τη χρησιμοποίηση του μηχανήματος.

- 2) Εισπρακτέος τόκος έχει λογιστική αξία 900 €. Δηλαδή ο τόκος έχει αναγνωριστεί λογιστικά αλλά δεν έχει ακόμη εισπραχθεί. Η φορολόγηση του σχετικού εσόδου τόκου γίνεται σε ταμιακή βάση.

Η φορολογική βάση του εισπρακτέου τόκου είναι μηδέν, εφόσον μελλοντικά, κατά την είσπραξη του τόκου, δεν θα εκπέσει κάποιο ποσό.

- 3) Η εταιρία «Α» εμφανίζει απαιτήσεις κατά πελατών με λογιστική αξία 2.950 €. Το σχετικό έσοδο έχει ήδη περιληφθεί στο φορολογητέο αποτέλεσμα (κέρδος/ζημία).

Η φορολογική βάση των εμπορικών απαιτήσεων ισούται με την λογιστική τους αξία, δηλαδή 2.950 €, εφόσον τα οικονομικά οφέλη από τη είσπραξη των απαιτήσεων δεν θα είναι φορολογητέα.

---

⁵⁵ Νεγκάκης Χ. (2015), Ειδικά Θέματα Χρημ/κης Αναφοράς – Ειδικά Θέματα, Σελ 243

- 4) Στα βιβλία της εταιρίας «B» εμφανίζεται δάνειο εισπρακτέο με λογιστική αξία 1.950 €.

Η φορολογική βάση του δανείου είναι 1.950 €, εφόσον η εξόφληση του δανείου δεν θα έχει φορολογικές συνέπειες.

- 5) Μερίσματα εισπρακτέα από θυγατρική έχουν λογιστική αξία 2.500 €.

Καθώς τα μερίσματα δεν είναι φορολογητέα, ουσιαστικά, η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου θεωρείται με βάση το Δ.Π.Χ.Α 12 ως εκπεστέα από τα οικονομικά οφέλη. Οπότε, η φορολογική βάση των ανωτέρω στοιχείων είναι 2.500 €.

Παραδείγματα Υπολογισμού Φορολογικής Βάσης Υποχρέωσης

- 1) Στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνονται δεδουλευμένα έξοδα με λογιστική αξία 3.400 €. Το σχετικό έξοδο θα εκπέσει φορολογικά σε ταμειακή βάση.

Η φορολογική βάση των δεδουλευμένων εξόδων είναι μηδέν, εφόσον από τη λογιστική αξία της υποχρέωσης θα αφαιρεθεί ολόκληρο το ποσό αυτής όταν μελλοντικά θα πληρωθεί.

- 2) Στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνονται δεδουλευμένα έξοδα με λογιστική αξία 2.700 €. Το σχετικό έξοδο έχει ήδη εκπέσει φορολογικά.

Η φορολογική βάση των δεδουλευμένων εξόδων είναι 2.700 €, εφόσον από την λογιστική αξία της υποχρέωσης δεν πρόκειται να αφαιρεθεί κάποιο ποσό στο μέλλον αφού αυτό έχει ήδη εκπέσει.

- 3) Στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνονται προεισπραχθέντες πιστωτικοί τόκοι με λογιστική αξία 1.470. Το σχετικό έσοδο τόκων φορολογείται σε ταμειακή βάση.

Η φορολογική βάση του προεισπραχθέντος τόκου είναι μηδέν, εφόσον, σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α 12, στην περίπτωση των προεισπραχθέντων εσόδων, η φορολογική βάση είναι το μεταφερόμενο ποσό (δηλαδή στην προκειμένη περίπτωση το 1.470 €) μειωμένο κατά το ποσό που δεν θα φορολογηθεί στο μέλλον (δηλαδή το ίδιο ποσό, 1.470 €).

- 4) Στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνονται δεδουλευμένα έξοδα για ποινές και πρόστιμα λογιστικής αξίας 780 €. Τα πρόστιμα και οι ποινές δεν εκπίπτουν φορολογικά.

Η φορολογική βάση τους είναι 780 €, καθώς από τη λογιστική αξία της υποχρέωσης δεν πρόκειται να αφαιρεθεί κανένα ποσό για φορολογικούς λόγους σε μελλοντικές περιόδους.

- 5) Στα βιβλία της εταιρίας «Δ» εμφανίζεται υποχρέωση δανείου λογιστικής αξίας 1.700 €. Η εξόφληση του δεν θα έχει φορολογικές συνέπειες.

Η φορολογική βάση του δανείου είναι 1.700 €, εφόσον από τη λογιστική αξία του δανείου, ποσού 1.700 €, δεν θα αφαιρεθεί κάποιο ποσό για φορολογικούς λόγους σε μελλοντικές περιόδους.

3.6.3 Αναγνώριση Τρεχουσών Φορολογικών Υποχρεώσεων και Τρεχουσών Φορολογικών Απαιτήσεων

Ο τρέχων φόρος για την τρέχουσα και τις προηγούμενες χρήσεις πρέπει να καταχωρείται ως υποχρέωση, κατά την έκταση που δεν έχει καταβληθεί. Αν το πόσο που ήδη καταβλήθηκε για την τρέχουσα και τις προηγούμενες χρήσεις υπερβαίνει το οφειλόμενο ποσό για αυτές τις περιόδους, το επιπλέον ποσό πρέπει να καταχωρείται ως απαίτηση⁵⁶.

Το όφελος που σχετίζεται με μια φορολογική ζημία η οποία μπορεί να μεταφερθεί αναδρομικά για ανάκτηση του τρέχοντος φόρου της προηγούμενης περιόδου, πρέπει να καταχωρείται ως απαίτηση στην περίοδο στην οποία προκύπτει η φορολογική ζημία, εφόσον αναμένεται ότι το όφελος, θα εισρεύσει στην επιχείρηση και μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα⁵⁷.

Όταν χρησιμοποιείται φορολογική ζημία για την ανάκτηση τρέχοντος φόρου προηγούμενης περιόδου, η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει την ωφέλεια ως περιουσιακό

---

⁵⁶ ΔΛΠ 12, παρ. 12

⁵⁷ ΔΛΠ 12, παρ. 13

στοιχείο στην περίοδο στην οποία προκύπτει η φορολογική ζημία, επειδή αναμένεται ότι η ωφέλεια θα εισρεύσει στην οικονομική οντότητα και επειδή μπορεί να επιμετρηθεί βάσιμα⁵⁸.

3.6.4 Αναγνώριση Αναβαλλόμενων Φορολογικών Υποχρεώσεων και Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων

3.6.4.1 Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές

Το Δ.Λ.Π. 12 αναφέρει ότι για όλες τις φορολογητέες προσωρινές διαφορές θα αναγνωρίζεται μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, εκτός εάν η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση προκύπτει από:

- την αρχική αναγνώριση υπεραξίας
- την αρχική αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης σε μία συναλλαγή που:
- δεν είναι συνένωση επιχειρήσεων και
- κατά το χρόνο της συναλλαγής, δεν επηρεάζει ούτε το λογιστικό κέρδος ούτε το φορολογητέο κέρδος (ή τη φορολογική ζημία αντίστοιχα)⁵⁹

Ωστόσο, για φορολογητέες προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με επενδύσεις σε θυγατρικές, υποκαταστήματα και συγγενείς επιχειρήσεις και με συμμετοχές σε κοινοπραξίες, θα αναγνωρίζεται μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση σύμφωνα με την παράγραφο 39 του Δ.Λ.Π. 39, με την προϋπόθεση ότι η μητρική εταιρία, ο επενδυτής ή ο κοινοπρακτών είναι σε θέση να ελέγχουν τον χρόνο κατά τον οποίο θα πραγματοποιηθεί η αναστροφή της προσωρινής διαφοράς και ταυτόχρονα είναι πιθανό ότι η διαφορά αυτή δεν θα αναστραφεί στο μέλλον.⁶⁰

Είναι συνακόλουθο της αναγνώρισης ενός περιουσιακού στοιχείου ότι η λογιστική αξία θα ανακτηθεί με τη μορφή οικονομικών ωφελειών που θα εισρεύσουν στην οικονομική

---

⁵⁸ ΔΛΠ 12, παρ. 14

⁵⁹ ΔΛΠ 12, παρ. 14

⁶⁰ ΔΛΠ 12, παρ. 15

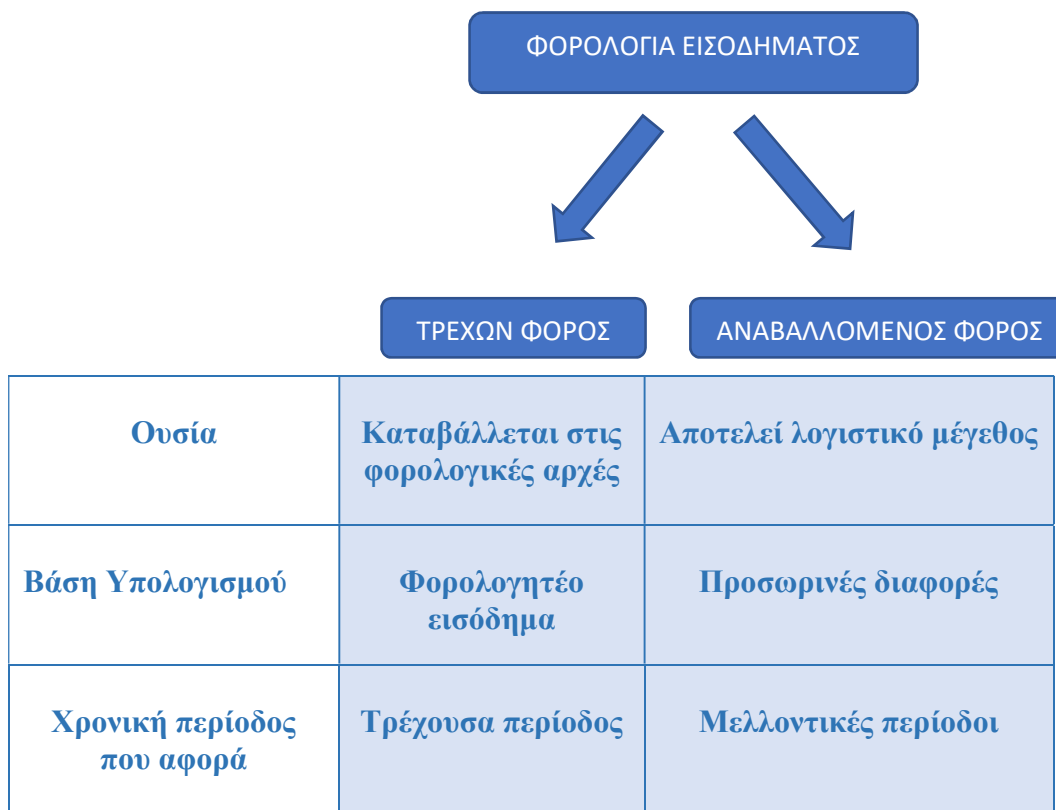

οντότητα σε μελλοντικές περιόδους. Όταν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει τη φορολογική βάση του, το ποσό των φορολογητέων οικονομικών ωφελειών θα υπερβαίνει το ποσό που θα επιτρέπεται ως έκπτωση για φορολογικούς σκοπούς. Η διαφορά αυτή είναι μία φορολογητέα προσωρινή διαφορά και η δέσμευση πληρωμής του προκύπτοντος φόρου εισοδήματος σε μελλοντικές περιόδους είναι μία αναβαλλόμενη φορολογική δέσμευση. Καθώς η οικονομική οντότητα ανακτά τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου, η φορολογητέα προσωρινή διαφορά θα αναστρέφεται και η οικονομική οντότητα θα έχει φορολογητέο κέρδος. Αυτό καθιστά πιθανό ότι οικονομικά οφέλη θα εκρέουν από την οικονομική οντότητα με τη μορφή φορολογικών πληρωμών. Συνεπώς, αυτό το Πρότυπο απαιτεί την αναγνώριση όλων των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις που περιγράφονται στις παραγράφους 15 και 39.⁶¹

Καθώς η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει τη φορολογική του βάση, τα λογιστικά κέρδη υπερβαίνουν τα φορολογικά. Σε αυτήν την περίπτωση, η οικονομική οντότητα θα πληρώσει τώρα μικρότερο φόρο και θα αναγνωρίσει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση η οποία ουσιαστικά αντιπροσωπεύει τους φόρους που θα πληρώσει μελλοντικά. Αυτό συμβαίνει καθώς η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ανακτάται ή της υποχρέωσης διακατανίζεται.

---

⁶¹ ΔΛΠ 12, παρ. 16

Πηγή: Νεγκάκης Χρήστος (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Ειδικά Θέματα, Σελ 239

Πίνακας 4: Ανάλυση Φορολογίας Εισοδήματος

Όπως αναφέραμε παραπάνω, οι προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρεώσεως και της φορολογικής βάσης του. Οι προσωρινές διαφορές διακρίνονται σε φορολογητέες και εκπεστέες. Προσωρινές διαφορές προκύπτουν όταν:

- Το κόστος μιας ενοποίησης επιχειρήσεων που συνίσταται σε αγορά κατανέμεται στα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που αποκτήθηκαν, με βάση την εύλογη αξία τους, αλλά καμιά ισοδύναμη αναμόρφωση δε γίνεται για φορολογικούς λόγους.
- Περιουσιακά στοιχεία αναπροσαρμόζονται χωρίς να γίνει ισοδύναμη αναπροσαρμογή για φορολογικούς σκοπούς.
- Η φορολογική βάση περιουσιακού στοιχείου ή υποχρεώσεως κατά την αρχική καταχώριση διαφέρει από την αρχική λογιστική αξία.

- Η λογιστική αξία των επενδύσεων σε θυγατρικές, υποκαταστήματα και συγγενείς ή των δικαιωμάτων σε κοινοπραξίες γίνεται διαφορετική από τη φορολογική βάση της επένδυσης ή του δικαιώματος.
- Κατά την ενοποίηση προκύπτει υπεραξία.

Σε όλα τα παραπάνω παραδείγματα δημιουργίας προσωρινών διαφορών, επιβάλλεται η καταχώρηση μιας αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης ή αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, αναλόγως με την περίπτωση. Εξαιρείται η περίπτωση υπεραξίας που προκύπτει από ενοποίηση, επειδή αποτιμάται ως ένα υπόλοιπο που προκύπτει και η καταχώρηση μιας αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης ή αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, θα μετέβαλλε τη λογιστική της αξίας.⁶²

3.6.4.2 Εκπεστές Προσωρινές Διαφορές

Για κάθε εκπεστέα προσωρινή διαφορά αναγνωρίζονται αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία (π.χ. δαπάνες παροχών αποχώρησης, έξοδα έρευνας, κόστος συνένωσης εταιριών και ορισμένα περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στην εύλογη αξία ή αναπροσαρμόζονται χωρίς ανάλογη προσαρμογή για φορολογικούς σκοπούς), εφόσον είναι πιθανό ότι στο μέλλον θα υπάρχουν κέρδη για να συμψηφιστεί η απαίτηση με μελλοντική φορολογική υποχρέωση. Αυτό δεν θα συνέβαινε, εάν η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση προέκυπτε από αρχική αναγνώριση περιουσιακού στοιχείου (ή υποχρέωσης) σε συναλλαγή που δεν αφορά συνένωση ή συναλλαγή που δεν επηρεάζει το λογιστικό και το φορολογικό αποτέλεσμα κατά το χρόνο της συναλλαγής⁶³.

Ωστόσο από εκπεστές προσωρινές διαφορές που έχουν σχέση με επενδύσεις σε θυγατρικές, υποκαταστήματα και συγγενείς επιχειρήσεις αλλά και με συμμετοχές σε κοινοπραξίες, θα αναγνωρίζεται μία αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, εφόσον και μόνο

---

⁶² ΔΛΠ 12, παρ. 18

⁶³ ΔΛΠ 12, παρ. 24

τότε, θα υπάρξει μελλοντική αναστροφή των προσωρινών διαφορών και φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου θα χρησιμοποιηθεί η διαφορά⁶⁴.

Στην περίπτωση αναγνώρισης μιας υποχρέωσης, η λογιστική της αξία τακτοποιείται στο μέλλον με την εκροή από την εταιρία πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη.

Όταν οι πόροι εκρέουν από την επιχείρηση, μέρος ή το σύνολο των ποσών τους μπορεί να είναι εκπεστέο κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος μίας μεταγενέστερης περιόδου από αυτή στην οποία καταχωρείται η υποχρέωση. Σε τέτοιες περιπτώσεις, υπάρχει μία προσωρινή διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της υποχρέωσης και της φορολογικής βάσης της. Ως εκ τούτου, προκύπτει μία αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση σε σχέση με τους φόρους εισοδήματος που θα είναι ανακτήσιμοι σε μελλοντικές περιόδους, οπότε αυτό το μέρος της υποχρέωσης θα μπορεί να εκπεστεί κατά το προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Ομοίως, αν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου είναι μικρότερη από τη φορολογική βάση του, η διαφορά δημιουργεί μία αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση από την άποψη του φόρου εισοδήματος, η οποία θα είναι ανακτήσιμη σε μελλοντικές περιόδους.⁶⁵

Παρακάτω απεικονίζονται οι Προσωρινές Διαφορές Περιουσιακών Στοιχείων και οι Προσωρινές Διαφορές που αφορούν Υποχρεώσεις.

Προσωρινές Διαφορές (Αφορούν Περιουσιακά Στοιχεία)		
Λογιστική Αξία - Φορολογική Βάση > 0	Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές	Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση
Λογιστική Αξία - Φορολογική Βάση < 0	Εκπεστέες Προσωρινές Διαφορές	Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση
Προσωρινές Διαφορές (Αφορούν Υποχρεώσεις)		
Λογιστική Αξία - Φορολογική Βάση < 0	Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές	Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση
Λογιστική Αξία - Φορολογική Βάση > 0	Εκπεστέες Προσωρινές Διαφορές	Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση

Πηγή: Νεγκάκης Χρήστος (2015), *Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Ειδικά Θέματα*, Σελ 251-252

Πίνακας 5: Προσωρινές Διαφορές Περιουσιακών Στοιχείων & Υποχρεώσεων

⁶⁴ ΔΛΠ 12, παρ. 24 & 44

⁶⁵ ΔΛΠ 12, παρ. 25

3.6.4.3 Φορολογικές Ζημίες και Πιστωτικοί Φόροι

Για τη μεταφορά φορολογικών ζημιών και πιστωτικών φόρων που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, στο βαθμό που αναμένεται μελλοντικό φορολογητέο κέρδος, έναντι του οποίου δύναται να χρησιμοποιηθούν οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες και οι πιστωτικοί φόροι⁶⁶.

Ουσιαστικά τα κριτήρια δεν διαφέρουν σε σχέση με εκείνα που απαιτούνται για την αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, η οποία προκύπτει από εκπεστές προσωρινές διαφορές. Εκείνο όμως που μπορεί να προκαλέσει ερωτηματικά είναι ότι η ύπαρξη αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι μπορεί να μην υπάρξει μελλοντικό φορολογητέο κέρδος⁶⁷.

Όταν λοιπόν η οικονομική οντότητα παρουσιάζει ιστορικό ζημιών, για την αναγνώριση αναβαλλόμενου περιουσιακού στοιχείου, που είναι αποτέλεσμα αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών ή πιστωτικών φόρων, θα πρέπει να έχει επαρκείς φορολογητέες προσωρινές διαφορές ή άλλη αξιόπιστη απόδειξη της ύπαρξης επαρκούς φορολογητέου κέρδους έναντι του οποίου οι ζημίες αυτές θα συμψηφιστούν⁶⁸.

3.6.4.4 Επανεκτίμηση των μη Αναγνωρισμένων Αναβαλλόμενων Φορολογικών Περιουσιακών Στοιχείων

Κατά την ημερομηνία λήξης της περιόδου αναφοράς η κάθε οικονομική οντότητα προβαίνει σε επανεκτίμηση και εφόσον απαιτείται, σε αναγνώριση των μη καταχωρισμένων αναβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων. Η οικονομική οντότητα θα προχωρήσει σε μία τέτοια αναγνώριση εφόσον πλέον μπορεί να αποδειχθεί ότι θα υπάρξει μελλοντικό φορολογητέο κέρδος για τη χρησιμοποίηση του αναβαλλόμενου περιουσιακού στοιχείου⁶⁹.

---

⁶⁶ ΔΛΠ 12, παρ. 34

⁶⁷ Νεγκάκης Χ. (2015), Ειδικά Θέματα Χρημ/κης Αναφοράς – Ειδικά Θέματα, Σελ 253

⁶⁸ ΔΛΠ 12, παρ. 35

⁶⁹ ΔΛΠ 12, παρ. 37

3.6.4.5 Ενοποιημένες Καταστάσεις

Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, αν ο φόρος εισοδήματος λογίζεται σε ενοποιημένο επίπεδο, οι προσωρινές διαφορές προσδιορίζονται από τη σύγκριση λογιστικών αξιών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, με την κατάλληλη φορολογική βάση, η οποία προσδιορίζεται με αναφορά σε μία ενοποιημένη φορολογική δήλωση (αν προβλέπεται η υποβολή τέτοιας δήλωσης). Ειδιάλλως, προσδιορίζονται με αναφορά στις φορολογικές δηλώσεις κάθε εταιρείας του ομίλου⁷⁰.

3.6.4.6 Ενοποίηση Επιχειρήσεων

Το κόστος μιας συνένωσης επιχειρήσεων κατανέμεται μέσω της αναγνώρισης των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν στις εύλογες αξίες τους κατά την ημερομηνία της απόκτησης. Προσωρινές διαφορές προκύπτουν όταν οι φορολογικές βάσεις των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν και υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν δεν επηρεάζονται από τη συνένωση επιχειρήσεων ή επηρεάζονται με διαφορετικό τρόπο. Για παράδειγμα, όταν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου αυξάνεται στην εύλογη αξία αλλά η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου παραμένει στο κόστος για τον προηγούμενο ιδιοκτήτη, προκύπτει μια φορολογητέα προσωρινή διαφορά, η οποία καταλήγει σε μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Η προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση επηρεάζει την υπεραξία⁷¹.

3.6.4.7 Υπεραξία

Η υπεραξία που προκύπτει σε μια συνένωση επιχειρήσεων επιμετράται ως το επιπλέον κόστος της συνένωσης πέραν της συμμετοχής του αποκτώντος στην καθαρή εύλογη αξία

---

⁷⁰ ΔΛΠ 12, παρ. 11

⁷¹ ΔΛΠ 12, παρ. 19

των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων του αποκτώμενου. Πολλές φορολογικές αρχές δεν επιτρέπουν μειώσεις στη λογιστική αξία της υπεραξίας ως ενός εκπεστέου εξόδου, κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους.

Περαιτέρω, σε τέτοιες δικαιοδοσίες, το κόστος της υπεραξίας συχνά δεν είναι εκπεστέο, όταν μία θυγατρική πωλεί την υποκείμενη επιχείρησή της. Σε αυτές τις δικαιοδοσίες, η υπεραξία έχει μηδενική φορολογική βάση. Οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της υπεραξίας και της μηδενικής φορολογικής βάσης της είναι μία φορολογητέα προσωρινή διαφορά. Όμως, αυτό το Πρότυπο δεν επιτρέπει την αναγνώριση της προκύπτουσας αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, επειδή η υπεραξία επιμετράται ως υπολειμματική αξία και η αναγνώριση της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης θα αύξανε τη λογιστική αξία της υπεραξίας⁷².

Μεταγενέστερες μειώσεις μιας αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης που δεν έχει αναγνωριστεί επειδή προκύπτει από την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας, θεωρούνται επίσης ως προκύπτουσες από την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας και συνεπώς δεν αναγνωρίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 15⁷³.

Για παράδειγμα, αν η υπεραξία που αποκτάται σε μία συνένωση επιχειρήσεων έχει κόστος 100 € αλλά μηδενική φορολογική βάση, η παράγραφος 15A απαγορεύει στην οικονομική οντότητα να αναγνωρίσει την προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Αν η οικονομική οντότητα αναγνωρίσει μεταγενέστερα μία ζημία απομείωσης 20 € για εκείνη την υπεραξία, το ποσό της φορολογητέας προσωρινής διαφοράς που σχετίζεται με την υπεραξία μειώνεται από 100 € σε 80 €, με αποτέλεσμα να υπάρχει μείωση στην αξία της μη αναγνωρισμένης αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης. Εκείνη η μείωση της αξίας της μη αναγνωρισμένης αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, θεωρείται επίσης ότι σχετίζεται με την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας και συνεπώς απαγορεύεται να αναγνωριστεί σύμφωνα με την παράγραφο 15A⁷⁴.

---

⁷² ΔΛΠ 12, παρ. 21

⁷³ ΔΛΠ 12, παρ. 21Α

⁷⁴ ΔΛΠ 12, παρ. 21Α

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις για φορολογητέες προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με υπεραξία αναγνωρίζονται, ωστόσο, στο βαθμό που δεν προκύπτουν από την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας. Για παράδειγμα, αν η αποκτηθείσα σε συνένωση επιχειρήσεων υπεραξία είχε κόστος 100 € που εκπίπτει για φορολογικούς σκοπούς με ετήσιο συντελεστή 20 € τοις εκατό, αρχίζοντας από το έτος της απόκτησης, η φορολογική βάση της υπεραξίας είναι 100 € στην αρχική αναγνώριση και 80 € στο τέλος του πρώτου έτους της απόκτησης. Αν η λογιστική αξία της υπεραξίας στο τέλος του έτους απόκτησης παραμένει αμετάβλητη στο 100 €, μία φορολογητέα προσωρινή διαφορά 20 € προκύπτει στο τέλος εκείνου του έτους. Επειδή εκείνη η φορολογητέα προσωρινή διαφορά δεν σχετίζεται με την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας, η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση που προκύπτει αναγνωρίζεται⁷⁵.

Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η σχέση μεταξύ της υπεραξίας από συνένωση επιχειρήσεων και της αναβαλλόμενης φορολογίας, παρατίθενται τα παρακάτω παραδείγματα⁷⁶:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

Η επιχείρηση Α αποκτά όλες τις μετοχές της επιχείρησης Χ και αναγνωρίζει υπεραξία € 1000 που είναι φορολογικά μη εκπεστέα. Έτσι προκύπτει κατά την αρχική αναγνώριση φορολογική διαφορά € 1000. Η επιχείρηση Β αποκτά όλες τις μετοχές της επιχείρησης Υ και αναγνωρίζει υπεραξία € 1000 που είναι φορολογικά εκπεστέα και έτσι δεν προκύπτει φορολογική διαφορά κατά την αρχική αναγνώριση. Η επιχείρηση Β διενεργεί αποσβέσεις για την υπεραξία για φορολογικούς σκοπούς για 10 έτη. Και οι δύο επιχειρήσεις (Α και Β) έχουν κέρδη προ φόρων και υπεραξία € 1000 η κάθε μία για τα 10 έτη που παρουσιάζονται. Ο φορολογικός συντελεστής που εφαρμόζεται κάθε χρόνο είναι 25%.

---

⁷⁵ ΔΛΠ 12, παρ. 21B

⁷⁶ Brouwer, A., Naarding E., (2018), "Making Deferred Taxes Relevant", Accounting in Europe, Vol. 15, No. 2, pp 200-230

Year	Entity A			Entity B		
	Goodwill	DTL	Net Result	Goodwill	DTL	Net Result
0	1.000,00	-	-	1.000,00	-	-
1	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(25,00)	750,00
2	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(50,00)	750,00
3	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(75,00)	750,00
4	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(100,00)	750,00
5	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(125,00)	750,00
6	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(150,00)	750,00
7	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(175,00)	750,00
8	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(200,00)	750,00
9	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(225,00)	750,00
10	1.000,00	-	750,00	1.000,00	(250,00)	750,00

Σύμφωνα με τη παράγραφο 15(α) του Δ.Π.Χ.Α 12, η επιχείρηση A δεν αναγνωρίζει αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση για τη φορολογική προσωρινή διαφορά. Η επιχείρηση B κατά την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας δεν έχει φορολογικές διαφορές, ωστόσο κάθε χρόνο προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ως αποτέλεσμα των ετήσιων αποσβέσεων της υπεραξίας. Η ετήσια απόσβεση είναι $1000/10 = 100$ € και η προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση είναι $100 \times 25\% = 25$ €. Τα καθαρά κέρδη για την εταιρία A είναι $1000 - 250 = 750$, όπου 250€ είναι ο τρέχων φόρος. Αντίστοιχα για την εταιρία B είναι $1000 - (1000-100) \times 25\% - 25 = 750$, όπου 225 € είναι ο τρέχων φόρος και 25 € η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση.

Το παραπάνω παράδειγμα παρουσιάζει ότι στην αρχή του πρώτου έτους, οι ισολογισμοί των εταιριών A και B είναι ίδιοι, παρόλο που δεν ισχύει το ίδιο και για την οικονομική τους θέση από την στιγμή που η εταιρία B έχει κέρδη που προκύπτουν από τις φορολογικές αποσβέσεις της υπεραξίας, ενώ η εταιρία A όχι. Αν και η σύσταση της υπεραξίας διαφέρει στις δύο εταιρίες, το ποσό ταυτίζεται. Σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α 12, οι δύο εταιρίες παρουσιάζουν τα ίδια καθαρά αποτελέσματα για κάθε έτος για όλη την δεκαετία, αν και η εταιρία B αναγνωρίζει αποσβέσεις υπεραξίας για φορολογικούς σκοπούς και μειώνει τις πληρωμές φόρων της σε κάθε έτος. Στο τέλος της δεκαετίας, οι δύο εταιρίες έχουν σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ υπεραξία 1.000 €, η οποία δεν είναι πλέον φορολογικά εκπεστέα και άρα έχουν την ίδια οικονομική θέση, ενώ η εταιρία B αναγνώρισε αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ενώ η εταιρία A όχι.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Η εταιρία Α αποκτά όλες τις μετοχές της Χ έναντι € 850 και αναγνωρίζει τα αποκτηθέντα ενσώματα πάγια στοιχεία (PPE) στα οποία γίνεται η κατανομή της αξίας αγοράς σύμφωνα με τη μέθοδο απόκτησης (Purchase Price Allocation)⁷⁷ που υποδηλώνει συνένωση επιχειρήσεων. Η εύλογη αξία των ενσώματων παγίων ή η αξία που πληρώθηκε σε φορολογική πράξη (συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων από φορολογικές

Entity A					Entity B				
Year	PPE	Goodwill	DTL	Net Result	PPE	Goodwill	DTL	Net Result	Deprec.
0	1.000	100	250	-	850	-	-	-	-
1	900	100	225	675	765	-	-	665	85
2	800	100	200	675	680	-	-	665	85
3	700	100	175	675	595	-	-	665	85
4	600	100	150	675	510	-	-	665	85
5	500	100	125	675	425	-	-	665	85
6	400	100	100	675	340	-	-	665	85
7	300	100	75	675	255	-	-	665	85
8	200	100	50	675	170	-	-	665	85
9	100	100	25	675	85	-	-	665	85
10	-	100	-	675	-	-	-	665	85

αποσβέσεις) ανέρχεται στα € 1000. Η αξία των ενσώματων παγίων της Χ για φορολογικούς σκοπούς είναι μηδέν, σύμφωνα με την λογιστική αξία του προηγούμενου ιδιοκτήτη. Απορρέει ότι η οντότητα Χ είναι επιχείρηση και ως εκ τούτου προκύπτει συνένωση επιχειρήσεων και αναγνωρίζεται υπεραξία για την διαφορά που προκύπτει μεταξύ της αξίας απόκτησης και των αναγνωρίσιμων παγίων και υποχρεώσεων. Η εταιρία Β αγόρασε όλες τις μετοχές της Υ έναντι € 850 και αποκτά ενσώματα πάγια στοιχεία εύλογης αξίας € 1000. Η εταιρία Υ συμφώνησε με την Β έκπτωση στην αγορά αξίας €150 προκειμένου η συναλλαγή να διαμορφωθεί ως μη φορολογική. Η αξία των ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων της για φορολογικούς σκοπούς είναι μηδέν. Υποθέτουμε ότι η Υ δεν είναι επιχείρηση και ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζεται κάποια υπεραξία. Η διοίκηση της κάθε επιχείρησης (Α & Β) θα επωφεληθεί από την αξία των περιουσιακών στοιχείων μέσα από την χρήση τους ενώ και οι δύο επιχειρήσεις έχουν κέρδη προ φόρων και τη συναλλαγή των € 1000 που παρουσιάζεται την πρώτη δεκαετία. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία που

⁷⁷ ΔΠΧΑ 3, παρ. 5,11,12

αποκτήθηκαν αποσβένονται για 10 έτη και ο φορολογικός συντελεστής είναι 25%. Η επιχείρηση Α αναγνωρίζει αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση € 250 (1000 x 25%) για τη φορολογική προσωρινή διαφορά που προκύπτει από τα αποκτηθέντα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας Χ, ενώ δεν αναγνωρίζει αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση κατά την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας και αναγνωρίζει την υπεραξία στον ισολογισμό της με ποσό € 100 (€850 - €1000 + €250). Η εταιρία Β δεν αναγνωρίζει αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση καθώς η απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων της Υ δεν υποδηλώνει συνένωση επιχειρήσεων και δεν επηρεάζει το λογιστικό ή φορολογικό κέρδος.

Τα καθαρά κέρδη των εταιριών Α & Β σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα προκύπτουν ως εξής:

	Entity A	Entity B
Income	1.000	1.000
Depreciation	(100)	(85)
Current Tax	(250)	(250)
Deferred Tax	25	-
	675	665

3.6.4.8 Περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Τα ΔΠΧΑ επιτρέπουν ή απαιτούν ορισμένα περιουσιακά στοιχεία να τηρούνται λογιστικά στην εύλογη αξία ή να αναπροσαρμόζονται (βλ. για παράδειγμα, Δ.Π.Χ.Α 16 Ενσώματα πάγια, Δ.Π.Χ.Α 38 Άυλα περιουσιακά στοιχεία, Δ.Π.Χ.Α 39 Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση και Δ.Π.Χ.Α 40 Επενδύσεις σε ακίνητα). Σε ορισμένες δικαιοδοσίες, η αναπροσαρμογή ή άλλου είδους επαναδιατύπωση ενός περιουσιακού στοιχείου στην εύλογη αξία επηρεάζει το φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία) για την τρέχουσα περίοδο. Ως αποτέλεσμα, η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου προσαρμόζεται και καμία προσωρινή διαφορά δεν προκύπτει. Σε άλλες δικαιοδοσίες, η αναπροσαρμογή, η επαναδιατύπωση ενός περιουσιακού στοιχείου δεν επηρεάζει το φορολογητέο κέρδος στην περίοδο της αναπροσαρμογής ή επαναδιατύπωσης και, συνεπώς, η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου δεν προσαρμόζεται. Εντούτοις, η

μελλοντική ανάκτηση της λογιστικής αξίας θα καταλήξει σε μια φορολογητέα ροή οικονομικών ωφελειών προς την οικονομική οντότητα και το ποσό που θα είναι εκπεστέο φορολογικά θα διαφέρει από το ποσό αυτών των οικονομικών ωφελειών. Η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός αναπροσαρμοσμένου περιουσιακού στοιχείου και της φορολογικής βάσης του, είναι μία προσωρινή διαφορά και δημιουργεί μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο. Αυτό είναι αληθές και αν ακόμη:

- i. η οικονομική οντότητα δεν προτίθεται να εκποιήσει το περιουσιακό στοιχείο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η αναπροσαρμοσμένη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου θα ανακτηθεί μέσω της χρησιμοποίησής του και αυτό θα δημιουργήσει φορολογητέο εισόδημα, το οποίο υπερβαίνει την απόσβεση που θα είναι εκπεστέα για φορολογικούς σκοπούς σε μελλοντικές περιόδους ή
- ii. ο φόρος επί του κεφαλαιουχικού κέρδους αναβάλλεται, αν το προϊόν της πώλησης του περιουσιακού στοιχείου επενδύεται σε παρόμοια περιουσιακά στοιχεία. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο φόρος θα καταστεί τελικά πληρωτέος κατά την πώληση ή χρήση των παρόμοιων περιουσιακών στοιχείων.

3.6.4.9 Αρχική αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης⁷⁸

Μία προσωρινή διαφορά μπορεί να προκύπτει κατά την αρχική αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης, για παράδειγμα αν μέρος ή όλο το κόστος ενός περιουσιακού στοιχείου δεν είναι εκπεστέο φορολογικά. Η μέθοδος της λογιστικής

---

⁷⁸ ΔΛΠ 12, παρ. 22 & 23

παρακολούθησης μιας τέτοιας προσωρινής διαφοράς εξαρτάται από τη φύση της συναλλαγής που οδήγησε στην αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης:

- σε μια συνένωση επιχειρήσεων, η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει οποιαδήποτε αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο και αυτό επηρεάζει το ποσό της υπεραξίας ή το ποσό οποιασδήποτε υπέρβασης πέραν του κόστους της συνένωσης της συμμετοχής του αποκτώντος στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων του αποκτώμενου
- αν η συναλλαγή επηρεάζει είτε το λογιστικό κέρδος είτε το φορολογητέο κέρδος, η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει κάθε προκύπτουσα φορολογική υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο και αναγνωρίζει το προκύπτον αναβαλλόμενο έξοδο ή έσοδο φόρου στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων
- αν η συναλλαγή δεν είναι μία συνένωση επιχειρήσεων και δεν επηρεάζει ούτε το λογιστικό ούτε το φορολογητέο κέρδος, η οικονομική οντότητα θα αναγνώριζε την προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο και θα προσαρμοζε τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης κατά το ίδιο ποσό, αν δεν υπήρχε η εξαίρεση που παρέχεται από τις παραγράφους 15 και 24. Τέτοιες προσαρμογές θα καθιστούσαν τις οικονομικές καταστάσεις λιγότερο διαφανείς.

Συνεπώς, αυτό το Πρότυπο δεν επιτρέπει στην οικονομική οντότητα να αναγνωρίζει την προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο, είτε κατά την αρχική αναγνώριση είτε μεταγενέστερα. Περαιτέρω, η οικονομική οντότητα δεν

αναγνωρίζει μεταγενέστερες μεταβολές στη μη αναγνωρισμένη αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο, καθώς το περιουσιακό στοιχείο αποσβένεται.

3.7 Αποτίμηση

Οι τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις και τα περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται για την τρέχουσα και προηγούμενες περιόδους στο αναμενόμενο ποσό πληρωμής ή ανάκτησης από τις φορολογικές αρχές με θεσπισμένους, μέχρι την ημερομηνία λήξης της περιόδου αναφοράς, φορολογικούς συντελεστές και νόμους⁷⁹. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και τα περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να ισχύουν κατά το διακανονισμό του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης⁸⁰.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 12, δεν επιτρέπεται προεξόφληση των αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων καθώς απαιτείται λεπτομερής προσδιορισμός του χρόνου της αναστροφής κάθε προσωρινής διαφοράς που πολλές φορές είναι πρακτικά αδύνατος ή περίπλοκος. Επίσης, τυχόν προεξόφληση των αναβαλλόμενων φόρων μπορεί να ερχόταν σε αντίθεση με βασικές αρχές των Προτύπων, όπως αυτή της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων μεταξύ οικονομικών οντοτήτων.⁸¹

3.8 Αναγνώριση Τρέχοντος και Αναβαλλόμενου Φόρου

Μία από τις βασικές αρχές που θέτει το Δ.Λ.Π 12, είναι ότι η αναγνώριση του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου ακολουθεί τον τρόπο αναγνώρισης της ίδιας συναλλαγής. Εάν λοιπόν η συναλλαγή αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, αντίστοιχα θα αναγνωριστούν και οι φορολογικές του επιπτώσεις. Συνεπώς, η λογιστικοποίηση τους μπορεί να γίνει είτε στα

---

⁷⁹ ΔΛΠ 12, παρ. 46

⁸⁰ ΔΛΠ 12, παρ. 47

⁸¹ ΔΛΠ 12, παρ. 54

αποτελέσματα είτε εκτός αυτών. Εάν για παράδειγμα, η συναλλαγή αναγνωρίζεται στα Ίδια Κεφάλαια, τότε επίσης στα Ίδια Κεφάλαια θα αναγνωριστούν και οι φορολογικές επιπτώσεις.⁸²

3.8.1 Καταχώρηση στα Αποτελέσματα

Ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος αναγνωρίζεται ως έξοδο ή έσοδο και συμπεριλαμβάνεται στα κέρδη ή ζημίες της περιόδου, εκτός εάν αφορά συναλλαγή που επιδρά εκτός αποτελεσμάτων, είτε δηλαδή στα λοιπά συνολικά εισοδήματα, είτε κατευθείαν στην Καθαρή Θέση ή εάν αφορά συνένωση επιχειρήσεων.⁸³

Στις περισσότερες περιπτώσεις που τίθεται θέμα αναβαλλόμενης φορολογίας, αυτή προκύπτει από έσοδα ή έξοδα που περιλαμβάνονται στο λογιστικό κέρδος μίας περιόδου, όχι όμως και στο φορολογητέο, καθώς θα περιληφθούν στο φορολογητέο κέρδος μιας άλλης περιόδου. Συνεπώς, προκύπτουν αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και περιουσιακά στοιχεία, με αναγνώριση αναβαλλόμενου φόρου στα κέρδη ή τις ζημίες της περιόδου. Για παράδειγμα, τα έσοδα από τόκους, τα δικαιώματα εκμετάλλευσης ή τα μερίσματα καθώς εισπράττονται με καθυστέρηση, περιλαμβάνονται στο λογιστικό κέρδος/ζημία στην περίοδο που αφορούν αλλά στο φορολογητέο κέρδος/ζημία σε ταμειακή βάση. Επίσης, όσον αφορά τα κόστη αύλων περιουσιακών στοιχείων που έχουν κεφαλαιοποιηθεί, αποσβένονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, ενώ είχαν εκπεστεί για φορολογικούς σκοπούς με την πραγματοποίησή τους.⁸⁴

Το ποσό των αναβαλλόμενων φόρων μπορεί να αλλάξει, χωρίς απαραίτητα να έχει μεταβληθεί η αντίστοιχη προσωρινή διαφορά που τους δημιούργησε. Αυτό συμβαίνει όταν για παράδειγμα λαμβάνει χώρα μεταβολή των φορολογικών συντελεστών ή νόμων, όταν γίνεται επανεκτίμηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών

---

⁸² ΔΛΠ 12, παρ. 57

⁸³ ΔΛΠ 12, παρ. 58

⁸⁴ ΔΛΠ 12, παρ. 59

περιουσιακών στοιχείων αλλά και αλλαγή του τρόπου ανάκτησης ενός περιουσιακού στοιχείου.

Ο αναβαλλόμενος φόρος που θα προκύψει θα καταχωρηθεί στα αποτελέσματα, εκτός των περιπτώσεων που αφορά στοιχεία που πριν είχαν αναγνωριστεί εκτός αποτελεσμάτων.⁸⁵

3.8.2 Καταχώρηση εκτός Αποτελεσμάτων

Ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος που θα αναγνωρίζεται εκτός αποτελεσμάτων θα συνδέεται με στοιχεία που επίσης αναγνωρίζονται εκτός των κερδών ή ζημιών της περιόδου.

Συγκεκριμένα, ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος που σχετίζονται με στοιχεία που καταχωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα θα καταχωρίζονται επίσης στα λοιπά συνολικά εισοδήματα, ενώ εκείνος που σχετίζεται με στοιχεία που αναγνωρίζονται απευθείας στην Καθαρή Θέση, θα αναγνωρίζεται επίσης απευθείας στην Καθαρή θέση.⁸⁶ Παραδείγματα στοιχείων που αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα είναι η μεταβολή της λογιστικής αξίας ενσώματου παγίου που δημιουργεί αποθεματικό αναπροσαρμογής όπως επίσης και οι συναλλαγματικές διαφορές που τυχόν θα προκύψουν κατά την μετατροπή οικονομικών καταστάσεων εκμετάλλευσης εξωτερικού.⁸⁷ Παραδείγματα στοιχείων που αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια αποτελούν οι προσαρμογές της Καθαρής Θέσης σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 8 (Μεταβολή Λογιστικών Εκτιμήσεων & Λάθη) αλλά και ποσά που προκύπτουν κατά την αρχική αναγνώριση ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου.⁸⁸

Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να υπάρχει δυσκολία να προσδιοριστεί το ποσό του τρέχοντος και του αναβαλλόμενου φόρου που έχει σχέση με στοιχείο που έχει αναγνωριστεί εκτός αποτελεσμάτων. Τέτοιες περιπτώσεις συναντώνται όταν υπάρχουν κλιμακωτοί συντελεστές φόρου, όταν μεταβολές στους φορολογικούς συντελεστές ή σε φορολογικούς

---

⁸⁵ ΔΛΠ 12, παρ. 60

⁸⁶ ΔΛΠ 12, παρ. 61Α

⁸⁷ ΔΛΠ 12, παρ. 62

⁸⁸ ΔΛΠ 12, παρ. 62Α

νόμους επηρεάζουν την αναβαλλόμενη φορολογία από στοιχεία που προηγουμένως είχε αναγνωριστεί εκτός αποτελεσμάτων ή όταν η οικονομική οντότητα αποφασίζει να αναγνωρίσει ή να μην αναγνωρίσει στο ακέραιο ένα αναβαλλόμενο περιουσιακό στοιχείο το οποίο συνδέεται με στοιχείο που προηγουμένως είχε αναγνωριστεί εκτός αποτελεσμάτων.

Συνεπώς, όταν υφίστανται τα παραπάνω, η αναγνώριση του τρέχοντα ή αναβαλλόμενου φόρου βασίζεται σε μία εύλογη αναλογική κατανομή του φόρου με βάση τους ισχύοντες κανόνες ή με άλλο τρόπο με σκοπό την ορθή κατανομή με βάση τις ισχύουσες συνθήκες.⁸⁹

Αν ένα περιουσιακό στοιχείο αναπροσαρμόζεται για φορολογικούς λόγους και αυτή η αναπροσαρμογή έχει σχέση με λογιστική αναπροσαρμογή που πραγματοποιηθεί ή που πρόκειται να πραγματοποιηθεί, οι φορολογικές επιδράσεις καταχωρούνται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα. Εάν όμως η αναπροσαρμογή που διενεργείται για φορολογικούς λόγους δεν συνδέεται με τη λογιστική αναπροσαρμογή, τότε η καταχώρηση των φορολογικών επιδράσεων γίνεται στα αποτελέσματα.⁹⁰

Κατά τη διανομή μερίσματος, μπορεί να απαιτείται καταβολή μέρους των μερισμάτων στις φορολογικές αρχές για λογαριασμό των μετόχων, οπότε γίνεται παρακράτηση και ο φόρος αυτός λογίζεται σε χρέωση της Καθαρής Θέσης.⁹¹

Το Δ.Λ.Π 16 (Ενσώματα Πάγια) δεν καθορίζει το λογιστικό χειρισμό του πλεονάσματος αναπροσαρμογής σχετικά με τη μεταφορά στα κέρδη εις νέον, της διαφοράς μεταξύ του εξόδου απόσβεσης ενός αναπροσαρμοσμένου περιουσιακού στοιχείου και του εξόδου απόσβεσης που βασίζεται στο κόστος του ανωτέρου στοιχείου. Σε περίπτωση μεταφοράς, το εν λόγω ποσό είναι καθαρό από αναβαλλόμενους φόρους. Το ίδιο ισχύει και για μεταφορές κατά την πώληση ενός στοιχείου των ενσώματων παγίων.⁹²

---

⁸⁹ ΔΛΠ 12, παρ. 63

⁹⁰ ΔΛΠ 12, παρ. 65

⁹¹ ΔΛΠ 12, παρ. 65Α

⁹² ΔΛΠ 12, παρ. 64

3.9 Αναβαλλόμενος Φόρος από Συνένωση Επιχειρήσεων

Σε συνένωση εταιρειών ο αποκτών μπορεί πλέον να έχει την πιθανότητα αναγνώρισης ενός αναβαλλόμενου περιουσιακού στοιχείου, που πριν τη συνένωση δεν είχε. Μπορεί δηλαδή να του δίνεται η δυνατότητα να κάνει πλέον χρήση των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών έναντι μελλοντικών φορολογητέων κερδών του αποκτώμενου. Από την άλλη μπορεί να είχε αναγνωριστεί ένα αναβαλλόμενο περιουσιακό στοιχείο, το οποίο όμως πλέον δεν μπορεί να ανακτηθεί μέσω μελλοντικών φορολογητέων κερδών. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο αποκτών λογίζει όλους τους προβλεπόμενους αναβαλλόμενους φόρους, χωρίς όμως να περιλαμβάνονται ως μέρος της λογιστικοποίησης της συνένωσης, δηλαδή χωρίς να λαμβάνεται υπόψη στην αποτίμηση της υπεραξίας ή του κέρδους από την συνένωση.⁹³

Επίσης είναι πιθανό, κατά τη λογιστικοποίηση της συνένωσης να μην μπορεί να αναγνωριστεί ένα αναβαλλόμενο περιουσιακό στοιχείο και να αναγνωριστεί μεταγενέστερα. Η οικονομική οντότητα τότε θα καταχωρεί το αποκτώμενο όφελος του αναβαλλόμενου φόρου σε μείωση της λογιστικής αξίας τυχόν υπεραξίας που προέκυψε κατά την απόκτηση, ενώ σε περίπτωση μηδενικής υπεραξίας, το όφελος θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.⁹⁴

3.10 Τρέχων και Αναβαλλόμενος Φόρος από Αμοιβές που καθορίζονται από την Αξία των Μετοχών

Σε μερικές περιπτώσεις, σχετικά με καταβληθέντες απολαβές υπό μορφή μετοχών, μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης ή άλλων συμμετοχικών τίτλων της εταιρείας, μπορεί να δίνεται ένα φορολογικό κίνητρο, όπως για παράδειγμα μία έκπτωση φόρου κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος⁹⁵. Το ποσό όμως αυτό μπορεί να διαφέρει από το ποσό που αφορά την σχετική δαπάνη απολαβών και μάλιστα μπορεί να αφορά μελλοντικά λογιστική περίοδο. Για παράδειγμα μια επιχείρηση μπορεί να αναγνωρίσει έξοδο για ανάλωση υπηρεσιών των εργαζομένων σαν αντάλλαγμα για μετοχικά δικαιώματα

---

⁹³ ΔΛΠ 12, παρ. 67

⁹⁴ ΔΛΠ 12, παρ. 68

⁹⁵ ΔΛΠ 12, παρ. 68Α

προαίρεσης που παραχωρήθηκαν και να μη λάβει φορολογική έκπτωση μέχρι να ασκήσει τα δικαιώματα αυτά. Ωστόσο, η αποτίμηση της φορολογικής έκπτωσης γίνεται βάσει της τιμής της μετοχής της επιχείρησης την ημερομηνία άσκησης των παραπάνω δικαιωμάτων.

Η διαφορά μεταξύ της φορολογικής βάσης των υπηρεσιών των εργαζόμενων και της μηδενικής λογιστικής τους αξίας δημιουργεί μία εκπεστέα προσωρινή διαφορά και κατά συνέπεια μία αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση⁹⁶. Λογίζεται λοιπόν αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση για το ποσό που εκτιμάται πως θα συμψηφιστεί όταν δοθούν οι μετοχές και πιστώνονται τα έσοδα. Με την έκπτωση μελλοντικά κλείνει ο λογαριασμός. Σε περίπτωση που η έκπτωση είναι μεγαλύτερη από τη λογισμένη αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση το ποσό μεταφέρεται στην Καθαρή Θέση (πιστωτικά).⁹⁷

3.11 Συμψηφισμοί

Υπάρχει δυνατότητα συμψηφισμού τρεχόντων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων μόνο στην περίπτωση που η εταιρεία έχει νομικά ισχυρό δικαίωμα να το πράξει και είναι στις προθέσεις της ο διακανονισμός του καθαρού υπολοίπου ή η ρευστοποίηση του ποσού της απαίτησης εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.⁹⁸

Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις μπορεί να συμψηφιστεί τρέχων φόρος (απαιτήσεων και υποχρεώσεων) διαφορετικών εταιρειών, μόνο εάν υπάρχει νομικά ισχυρό δικαίωμα για ταυτόχρονη εκκαθάριση.⁹⁹

Όσον αφορά τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις μπορεί να διενεργηθεί συμψηφισμός μόνο όταν οι αναβαλλόμενοι φόροι συμψηφίζονται (για την παρουσίαση), αν υπάρχει ένα νομικά ισχυρό δικαίωμα για συμψηφισμό στον τρέχοντα φόρο και αφορούν μία φορολογική αρχή που δίνει το δικαίωμα συμψηφισμού.¹⁰⁰

---

⁹⁶ ΔΛΠ 12, παρ. 68B

⁹⁷ ΔΛΠ 12, παρ. 68Γ

⁹⁸ ΔΛΠ 12, παρ. 71

⁹⁹ ΔΛΠ 12, παρ. 73

¹⁰⁰ ΔΛΠ 12, παρ. 74 & 75

Σπάνια και υπό την προϋπόθεση ύπαρξης νομικά ισχυρού δικαιώματος συμψηφισμού, ο συμψηφισμός μπορεί να ορίζεται ότι θα πραγματοποιείται σε συγκεκριμένες περιόδους και να δημιουργεί πρόβλημα στις ροές, με αποτέλεσμα να απαιτείται φορολογικός προγραμματισμός. Αυτό μπορεί να παρατηρηθεί στην περίπτωση που τα ποσά είναι μεγάλα και ο διακανονισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων θα γίνει σε διαφορετικό χρόνο.¹⁰¹

3.12 Παρουσίαση Φόρου

Ο φόρος εισοδήματος σαν έξοδο της περιόδου είναι το άθροισμα τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου. Αν υπάρχει υποχρέωση για φόρο εισοδήματος πληρωτέο στη χρήση εμφανίζεται στις υποχρεώσεις. Αν υπάρχει απαίτηση, όπως για παράδειγμα σε περίπτωση μεγαλύτερων παρακρατήσεων, τότε θα εμφανίζεται στις απαιτήσεις.

Η οικονομική οντότητα εμφανίζει στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων έξοδο/έσοδο φόρου που σχετίζεται με κέρδος/ζημία από συνήθεις δραστηριότητες.¹⁰²

Η οικονομική οντότητα μπορεί να κατατάξει ως αναβαλλόμενα έξοδα/έσοδα φόρου τις συναλλαγματικές διαφορές για αναβαλλόμενους φόρους εξωτερικού, στην περίπτωση που κάτι τέτοιο θεωρείται πιο χρήσιμο για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων από πλευράς παρουσίασης.¹⁰³

---

¹⁰¹ ΔΛΠ 12, παρ. 76

¹⁰² ΔΛΠ 12, παρ. 77

¹⁰³ ΔΛΠ 12, παρ. 78

3.13 Γνωστοποιήσεις

Σύμφωνα με το πρότυπο κάθε οικονομική οντότητα εφαρμόζοντας το Δ.Λ.Π 12 υποχρεούται σε γνωστοποίηση σημαντικών ποσών από τα οποία αποτελείται το έξοδο/έσοδο του φόρου εισοδήματος¹⁰⁴, το οποίο περιλαμβάνει τα εξής¹⁰⁵:

- ❖ Τρέχοντα έξοδα (έσοδα) φόρου
- ❖ Κάθε προσαρμογή αναγνωριζόμενη στην περίοδο για τρέχοντες φόρους προηγούμενων περιόδων
- ❖ Αναβαλλόμενους φόρους που αφορούν προσωρινές διαφορές της χρήσης
- ❖ Αναβαλλόμενους φόρους που αφορούν μεταβολή συντελεστών ή νέους φόρους
- ❖ Την ωφέλεια από φορολογική ζημία που δεν είχε πρωτύτερα αναγνωριστεί και προέρχεται από πιστωτικό φόρο ή προσωρινή διαφορά για προηγούμενη περίοδο, η οποία μειώνει το τρέχον ή αναβαλλόμενο έξοδο φόρου
- ❖ Αναβαλλόμενο έξοδο φόρου, από την υποτίμηση ή την αναστροφή προηγούμενης υποτίμησης αναβαλλόμενου φορολογικού περιουσιακού στοιχείου
- ❖ Το ποσό του εξόδου/εσόδου φόρου που σχετίζεται με το Δ.Λ.Π 8, σχετικά με τις αλλαγές των λογιστικών εκτιμήσεων και τα λάθη που περιλαμβάνονται στο κέρδος ή τη ζημία, επειδή δεν μπορούν να λογιστικοποιηθούν αναδρομικά.

Επίσης γνωστοποιούνται τα παρακάτω¹⁰⁶:

- ❖ Το άθροισμα αναβαλλόμενου και τρέχοντος φόρου που σχετίζεται με στοιχεία που αναγνωρίστηκαν στα Ίδια Κεφάλαια
- ❖ Ανάλυση της σχέσης μεταξύ του λογιστικού κέρδους και του εξόδου/εσόδου φόρου. Επιπλέον, αριθμητική συμφωνία μεταξύ του γινομένου του ισχύοντα φορολογικού συντελεστή με το λογιστικό κέρδος και του εξόδου/εσόδου φόρου ή με αριθμητική συμφωνία μεταξύ του μέσου πραγματικού συντελεστή φόρου και

---

¹⁰⁴ ΔΛΠ 12, παρ. 79

¹⁰⁵ ΔΛΠ 12, παρ. 80

¹⁰⁶ ΔΛΠ 12, παρ. 81

του εφαρμοστέου συντελεστή φόρου, με γνωστοποίηση σε κάθε περίπτωση και της βάσης υπολογισμού του εφαρμοστέου φορολογικού συντελεστή

- ❖ Κάθε μεταβολή στον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή σε σχέση με τις προηγούμενες χρήσεις
- ❖ Η τυχόν υπάρχουσα ημερομηνία λήξης καθώς και το ποσό που αφορά φορολογικές ζημίες και πιστωτικούς φόρους που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί και εκπεστές προσωρινές διαφορές, για τα οποία η οικονομική οντότητα δεν αναγνώρισε κανένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης
- ❖ Για επενδύσεις σε υποκαταστήματα, θυγατρικές, συμμετοχές σε κοινοπραξίες και συγγενείς, το σύνολο των προσωρινών διαφορών για το οποίο δεν έχει υπάρξει αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων
- ❖ Σε σχέση με κάθε είδος προσωρινές διαφορές και αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες και αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους, το ποσό των αναβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που αναγνωρίστηκε στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης για κάθε παρουσιαζόμενη περίοδο καθώς και το ποσό του αναβαλλόμενου φορολογικού εσόδου/εξόδου που αναγνωρίστηκε στα Αποτελέσματα, αν αυτό δεν είναι εμφανές από τις μεταβολές στα ποσά που αναγνωρίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης.
- ❖ Το έξοδο φόρου που σχετίζεται με κέρδος ή ζημία που αφορά διακοπείσες δραστηριότητες, και συνήθειες εργασίες της διακοπείσας δραστηριότητας. Επίσης τα σχετικά ποσά για κάθε προηγούμενη περίοδο που παρουσιάζεται.
- ❖ Τις φορολογικές επιδράσεις του εισοδήματος από μερίσματα προς τους μετόχους της εταιρείας, που έχουν προταθεί ή ανακοινωθεί πριν την έγκριση για έκδοση των οικονομικών καταστάσεων, αλλά δεν έχουν αναγνωριστεί στις οικονομικές καταστάσεις ως υποχρέωση.

Επίσης, γνωστοποιείται το ποσό που αφορά ένα αναβαλλόμενο περιουσιακό στοιχείο καθώς και η φύση της απόδειξης στην οποία η οικονομική οντότητα βασίζει την αναγνώρισή του, όταν η χρήση του ανωτέρου στοιχείου εξαρτάται από μελλοντικά φορολογητέα κέρδη. Αυτό δεν αφορά τα κέρδη από την αναστροφή υπαρχουσών φορολογητέων προσωρινών

διαφορών και η εταιρεία υπέστη ζημία στην τρέχουσα ή σε προηγούμενη περίοδο, στην ίδια φορολογική δικαιοδοσία στην οποία προέκυψε το αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο.¹⁰⁷

Ακόμη όταν απαιτείται γνωστοποιούνται η φύση των πιθανών συνεπειών του φόρου εισοδήματος από την καταβολή μερισμάτων στους μετόχους, τα ποσά των πιθανών συνεπειών του φόρου εισοδήματος που μπορούν να προσδιοριστούν, όπως επίσης και πιθανές συνέπειες φόρου εισοδήματος που δεν μπορούν να προσδιοριστούν αλλά και ενδεχόμενη φορολογική υποχρέωση/απαίτηση.¹⁰⁸

3.14 Παραπομπές σε Διερμηνείες

Η Επιτροπή Διερμηνειών των Δ.Π.Χ.Α (Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Α) ή η πρώην Μόνιμη Επιτροπή Διερμηνειών (Μ.Ε.Δ.) έχει εκδώσει τις ακόλουθες διερμηνείες που σχετίζονται με το Δ.Λ.Π 12 : Διερμηνεία ΜΕΔ 25 Φόροι Εισοδήματος – Μεταβολές στο φορολογικό καθεστώς μιας οικονομικής οντότητας ή των μετόχων της, Διερμηνεία ΕΔΔΠΧΑ 7 Εφαρμογή της Προσέγγισης Επαναδιατύπωσης βάσει του Δ.Λ.Π 29 Χρηματοοικονομική Αναφορά σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες καθώς και τη Διερμηνεία ΕΔΔΠΧΑ 21 Εισφορές.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ ΔΛΠ 12, παρ. 82

¹⁰⁸ ΔΛΠ 12, παρ. 82Α

¹⁰⁹ Νεγκάκης Χ. (2015), Ειδικά Θέματα Χρημ/κης Αναφοράς – Ειδικά Θέματα, Σελ 282

3.15 Διαφορές στο Λογιστικό Χειρισμό των Φόρων Εισοδήματος μεταξύ των ΔΠΧΑ και ΕΛΠ¹¹⁰

Η εφαρμογή του Δ.Λ.Π 12 έφερε μια από τις μεγαλύτερες αλλαγές που τα Δ.Π.Χ.Α προκάλεσαν στο θεσμικό πλαίσιο πριν την εφαρμογή του Ν. 4308/14. Ειδικότερα, με βάση το πρότερο καθεστώς η έννοια της αναβαλλόμενης φορολογίας δεν υπήρχε, ενώ αντίθετα στα Δ.Π.Χ.Α ο λογισμός του αναβαλλόμενου φόρου προκαλεί πολλές επιδράσεις στις οικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας¹¹¹, αποτυπώνοντας ορθότερο λογιστικό αποτέλεσμα αλλά και ορθότερη απεικόνιση της οικονομικής της θέσης, βάσει και της αρχής των δεδουλευμένων. Με τον Ν. 4308/14, εισάγεται στην ελληνική πραγματικότητα η αναγνώριση του αναβαλλόμενου φόρου σε προαιρετική βάση, σε αντίθεση με τα Δ.Π.Χ.Α που καθιστούσαν την εφαρμογή του υποχρεωτική.

Σημειώνεται, ότι ενώ μέχρι και πριν την εφαρμογή του Ν. 4308/14, ο λογισμός του φόρου γινόταν σε ατομικό επίπεδο (για κάθε εταιρεία που συμμετέχει σε ένα όμιλο) και όχι σε επίπεδο ομίλου, στο Δ.Λ.Π 12 προβλέπονται διατάξεις και ρυθμίσεις για την φορολογία ομίλου¹¹². Μια άλλη σημαντική διαφορά αφορά την εμφάνιση των φόρων στις οικονομικές καταστάσεις όπου πριν την εφαρμογή του Ν. 4308/14, παρουσιάζονταν στον Πίνακα Διάθεσης Κερδών, ενώ με βάση τα Δ.Π.Χ.Α εμφανίζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων αλλά και ως στοιχείο της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης.

Η εφαρμογή του Ν. 4308/14 οδήγησε στη σύγκλιση μεταξύ των Ε.Λ.Π και των Δ.Π.Χ.Α με την ύπαρξη ειδικού άρθρου (άρθρο 23), όπου γίνεται αναφορά στο ζήτημα της αναβαλλόμενης φορολογίας και δεν παρουσιάζει σημαντικές διαφορές με όσα ορίζονται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 12, εφόσον οι οικονομικές οντότητες μπορούν να αναζητήσουν καθοδήγηση στο αντίστοιχο πρότυπο.¹¹³

---

¹¹⁰ Νεγκάκης Χ. (2015), Ειδικά Θέματα Χρημ/κης Αναφοράς – Ειδικά Θέματα, Σελ 282-283

¹¹¹ ΔΛΠ 12, παρ. 22,23,44,61,62,67

¹¹² ΔΛΠ 12, παρ. 11

¹¹³ Ν 4308/2014, άρθρο 17, παρ. 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΜΕΛΕΤΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

4.1 Εισαγωγή

Στο εμπειρικό μέρος της διπλωματικής εργασίας επιχειρείται μια θεωρητική και χρηματοοικονομική ανάλυση των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών (Εθνική Τράπεζα, Τράπεζα Πειραιώς, Alpha Bank, Eurobank Ergasias) μέσα από την παράθεση αριθμοδεικτών, γραφημάτων και οικονομικών στοιχείων αντλούμενων από τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών. Σκοπός είναι η ανάλυση της κεφαλαιακής κατάστασης, των μη εξυπηρετούμενων δανείων ανά τράπεζα, της πιστωτικής ποιότητας των τραπεζών και των μεταβολών στην αναβαλλόμενη φορολογία.

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια προκειμένου να εξεταστεί αναλυτικά η αναβαλλόμενη φορολογία και κυρίως αν αποτελεί μια χαριστική ρύθμιση ή όχι. Επιπλέον, επιχειρείται να εξηγηθεί, πως η αναβαλλόμενη φορολογία επηρεάζει τις οικονομικές καταστάσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και συγκεκριμένα των τεσσάρων συστημικών τραπεζών (Εθνική Τράπεζα, Τράπεζα Πειραιώς, Alpha Bank, Eurobank Ergasias).

Το θέμα ξεκινά από το καθεστώς που διέπει την έκδοση των οικονομικών καταστάσεων των Τραπεζών. Οι Τράπεζες, ως εισηγμένες στο ΧΑΑ, υποχρεώνονται να ακολουθήσουν τα ΔΠΧΑ στην έκδοση και την παρουσίαση των οικονομικών τους καταστάσεων (ισολογισμός, αποτελέσματα χρήσης κ.ο.κ). Από την άλλη, τα ΔΠΧΑ επιβάλλουν κάποιους συγκεκριμένους κανόνες στην παρουσίαση φορολογικών μεγεθών, οι οποίοι όμως πολλές φορές έρχονται σε αντίθεση με το ισχύον φορολογικό καθεστώς μιας χώρας, ειδικά στο ζήτημα του προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος.

Αυτό σημαίνει ότι στις περιπτώσεις σύνταξης των οικονομικών στοιχείων με βάση τα ΔΠΧΑ, συνήθως το αποτέλεσμα που θα πραγματοποιήσει η εταιρία δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη για τους εγχώριους φορολογικούς σκοπούς και για αυτό συντάσσεται άλλη κατάσταση αποτελεσμάτων φορολογίας. Δηλαδή, το λογιστικό κέρδος δεν ταυτίζεται με το φορολογικό κέρδος για τις εταιρίες που εφαρμόζουν διεθνή λογιστικά πρότυπα.

Τα θέματα αυτά όμως δεν μένουν γενικά χωρίς ρύθμιση, καθώς υφίσταται ένα διεθνές λογιστικό πρότυπο, το Δ.Π.Χ.Α 12 το οποίο ρυθμίζει το ζήτημα των φόρων εισοδήματος και φυσικά πολλά από αυτά ενσωματώνονται και στον κώδικα φορολογίας εισοδήματος, όπως στην περίπτωση μας τον Ν.4172/2013¹¹⁴.

4.2 Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου και Αναβαλλόμενη Φορολογία

Στην πράξη υπάρχουν δύο ειδών αναβαλλόμενες φορολογίες, η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση και η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Η κάθε μια προκύπτει από μια διαφορά ανάμεσα στην λογιστική αξία ενός στοιχείου ενεργητικού (δηλαδή ενός περιουσιακού στοιχείου) και στην φορολογική της βάση. Στην προκείμενη περίπτωση, στις Τράπεζες, το στοιχείο ενεργητικού είναι η επένδυση που είχε γίνει σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου και σε αυτό υπάρχει μια σημαντική διαφορά που προκύπτει από την απομείωση της αξίας των ομολόγων αυτών, από το περίφημο PSI και το πρόγραμμα επαναγοράς από το PSI+ μετέπειτα.

Σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ οι εταιρίες που κρατούν ομόλογα στο χαρτοφυλάκιο τους ως περιουσιακά στοιχεία θα πρέπει να τα αποτιμούν στην εύλογη αξία τους (fair value). Ως εκ τούτου η απομείωση περίπου 53% των ομολόγων το 2012, έριξε την αξία αυτή στο 47% της ονομαστικής αξίας (φορολογική βάση) των ομολόγων αυτών. Ως εκ τούτου, στο μέλλον, κατά την τακτοποίηση, ουσιαστικά λήξη της επένδυσης, η Τράπεζα θα πάρει το 47% της ονομαστικής αξίας του ομολόγου. Το 53% της αξίας που απομειώθηκε είναι μια ζημιά για την Τράπεζα σε μελλοντικό χρόνο και θεσμοθετεί μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση έναντι του δημοσίου.

Αν συνέβαινε το αντίστροφο τότε θα θεσμοθετούνταν μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Επειδή η ζημιά αυτή όμως προκάλεσε και την ανάγκη ανακεφαλαιοποίησης των Τραπεζών καθώς πέρασε στα ίδια κεφάλαια και επειδή όπως προαναφέραμε υπάρχει

---

¹¹⁴ <http://www.moneyguru.gr/Portals/0/N.4172.2013.pdf>

διαφορά μεταξύ του φορολογικού και του λογιστικού αποτελέσματος, η φορολογική διοίκηση έθεσε ένα νομικό πλαίσιο με το οποίο η ζημιά αυτή μπορεί σταδιακά να αποσβεστεί μέσω συμψηφισμού αυτής σε επόμενα χρόνια, με ενδεχόμενο φόρο εισοδήματος που θα προκύψει από τις εργασίες των Τραπεζών. Δηλαδή η φορολογική διοίκηση αποφάσισε να αναγνωρίσει τη λογιστική ζημιά που υπολογίζουν οι Τράπεζες με τα ΔΠΧΑ, ως φορολογική ζημιά, καλώντας τις Τράπεζες να κάνουν συμπληρωματική φορολογική δήλωση για τα ποσά αυτά.

4.3 Τράπεζες και Αναβαλλόμενη Φορολογία

Οι Τράπεζες μπορούν να αποσβένουν σταδιακά τη ζημιά που δημιουργήθηκε από το PSI, συμψηφίζοντας μελλοντικό φόρο εισοδήματος που μπορεί να προκύψει από μελλοντικά κέρδη. Στην πράξη, κάτι τέτοιο σηματοδοτεί την κατοχή ενός «δικαιώματος» συμψηφισμού κεφαλαίων και όχι πραγματικά κεφάλαια. Παρόλα αυτά, το δικαίωμα αυτό αποτιμάται κανονικά και φυσικά προσμετράται, υπό συνθήκες, για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας των Τραπεζών.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η αναβαλλόμενη φορολογία είναι ένας νομικά ορθός τρόπος αντιμετώπισης των διαφορών στις αξίες των περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ. Η Ελληνική έννομη τάξη δεν είναι η μόνη που αντιμετωπίζει αυτά τα θέματα, παρόμοιες νομοθετικές ρυθμίσεις υφίστανται σε όλα τα Ευρωπαϊκά Κράτη, καθώς οι ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου είναι ένα από τα πιο σημαντικά θέματα σε όλο το Ευρωπαϊκό Τραπεζικό σύστημα.

Η τελευταία ρύθμιση επί του θέματος αυτού τέθηκε με μια Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου που ψηφίστηκε στις 16 Οκτωβρίου 2014 η οποία στο πέμπτο άρθρο της τροποποιεί τον Ν.4172/2013, προσθέτοντας σε αυτόν το άρθρο 27Α (αντικαθιστώντας προηγούμενο) σχετικά με την Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση, λεπτομέρειες του οποίου θα εξετάσουμε παρακάτω.

4.4 Η Αναβαλλόμενη Φορολογία στην Νομοθεσία

Με το άρθρο 23 του Ν. 4302/2014 προστέθηκε το άρθρο 27Α στον Ν. 4172/2013 (εφεξής ΚΦΕ), με το οποίο προβλέφθηκε η προαιρετική μετατροπή της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης (deferred tax asset «DTC») των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) και των εταιρειών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση τους έναντι του ελληνικού Δημοσίου, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος. Με τη νέα ρύθμιση του άρθρου 27Α του ΚΦΕ, παρέχεται η δυνατότητα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και στα ως άνω νομικά πρόσωπα να διατηρήσουν φορολογικό πλεονέκτημα σε περίπτωση που σε ορισμένη χρήση εμφανίσουν λογιστική (μετά από φόρους) ζημία, μετατρέποντας την αναβαλλόμενη φορολογική τους απαίτηση σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτησή τους έναντι του ελληνικού Δημοσίου.¹¹⁵

4.5 Κόκκινα Δάνεια (Non-performing assets)

Κατηγορίες Δανείων

- Καταναλωτικά
- Επιχειρηματικά
- Στεγαστικά

Ως μη εξυπηρετούμενα δάνεια ορίζονται τα δάνεια που παρουσιάζουν αδυναμία πληρωμής τόκων και κεφαλαίου από 90 ημέρες και έπειτα. Τα εν λόγω δάνεια αποτελούν ένα σημαντικό θέμα προς διερεύνηση για τις διοικήσεις των τραπεζών καθώς μεγάλα ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων οδηγούν σε :

---

¹¹⁵ www.taxlaw.gr

- ❖ Μειωμένη κερδοφορία των τραπεζών. Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να σχηματίζουν προβλέψεις για τα προβληματικά δάνεια, οι οποίες μειώνουν την αξία του ενεργητικού και της καθαρής θέσης των μετόχων.
- ❖ Παρακράτηση μεγάλων ποσών ως αποθεματικά για κάλυψη σε περίπτωση απώλειας δανείων (Loan Loss Reserves). Αυτοί οι πόροι θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αλλού για τόνωση της οικονομίας, όμως παρακρατούνται σύμφωνα με τους κανόνες περί κεφαλαιακής επάρκειας.
- ❖ Γενικότερη υποβάθμιση της οικονομίας καθώς οι τράπεζες λόγω μειωμένης κερδοφορίας αδυνατούν να χορηγήσουν νέα δάνεια με αποτέλεσμα να παρατηρείται στασιμότητα στην ανάπτυξη. Συγκεκριμένα οι τράπεζες είτε θέτουν αυστηρότερους όρους δανεισμού είτε δεν μπορούν να χορηγήσουν νέα δάνεια λόγω κεφαλαιακής επάρκειας. Και στις δύο περιπτώσεις μειώνεται ο αριθμός πιθανών δανειζομένων. Έτσι, η αγορά υπολείπεται ρευστότητας η οποία αποτελεί το μοχλό για την ανάπτυξη της οικονομίας.

Εκτός των άλλων, η ιστορία έχει δείξει ότι οι τράπεζες οι οποίες απέτυχαν, είχαν προηγουμένως υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων ως προς τα συνολικά δάνεια. Επίσης, όσων αφορά τα επιχειρηματικά δάνεια, υπερχρεωμένες επιχειρήσεις αποθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν μελλοντικές επενδύσεις καθώς τα ενδεχόμενα κέρδη δε θα πηγαίνουν στα ταμεία τους αλλά στους πιστωτές τους, και αυτή η διαπίστωση ενισχύει την αρνητική σχέση προβληματικών δανείων και ανάπτυξης.

Η τράπεζα διεθνών διακανονισμών (Bank for International Settlements) χωρίζει τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε 3 κατηγορίες:

- ❖ (Substandard): Είναι τα δάνεια όπου οι πληρωμές τόκων και κεφαλαίου βρίσκονται πάνω από 90 ημέρες σε καθυστέρηση. Σε αυτή την περίπτωση οι τράπεζες διενεργούν προβλέψεις απομείωσης 10% για το εξασφαλισμένο τμήμα αυτών των δανείων.

- ❖ (Doubtful): Πλήρης αποπληρωμή των εν λόγω δανείων σε εκκρεμότητα τίθεται εν αμφιβόλω, ενώ η ενδεχόμενη απώλεια δεν μπορεί να καθοριστεί. Οι τράπεζες διενεργούν προβλέψεις απομείωσης 50% για αυτά τα δάνεια.
- ❖ (Uncoverable): Τα εκκρεμή δάνεια θεωρούνται ότι δεν θα εισπραχθούν. Είναι συνήθως δάνεια επιχειρήσεων οι οποίες έχουν κάνει αίτηση για νομική επίλυση και προστασία υπό τους ισχύοντες νόμους περί χρεοκοπίας. Οι τράπεζες κάνουν προβλέψεις απομείωσης ίσες με το 100% της αξίας των δανείων.

Ο λόγος μη εξυπηρετούμενων δανείων προς συνολικά δάνεια χρησιμοποιείται ευρέως στη βιβλιογραφία ως δείκτης αξιολόγησης της αξιοπιστίας οργανισμών ή του χρηματοπιστωτικού συστήματος γενικότερα. Παρά ταύτα, διαφορετικοί ορισμοί έχουν αποδοθεί στα προβληματικά δάνεια είτε μεταξύ χωρών είτε ακόμα και ανάμεσα σε τράπεζες που λειτουργούν υπό το ίδιο καθεστώς. Η απόκλιση αυτή στον ορισμό των κόκκινων δανείων έχει κάνει πιο περίπλοκη τη χρήση του παραπάνω δείκτη ως αξιόπιστου για την αξιολόγηση και σύγκριση διαφορετικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Έτσι, η εποπτεία των οργανισμών αυτών χάνει σε αποτελεσματικότητα σχετικά με την ταυτοποίηση προβληματικών περιουσιακών στοιχείων και γίνεται δυσκολότερη η αντιμετώπιση τους.

4.6 Τα κόκκινα δάνεια στην Ελλάδα αναδρομικά

Στην Ελλάδα, όπως εύκολα μπορεί να προβλεφθεί ο λόγος των κόκκινων δανείων προς τα συνολικά δάνεια, αυξήθηκε δραματικά στα χρόνια της κρίσης, αποτελώντας ένα από τα κυριότερα προβλήματα της κυβέρνησης στην προσπάθεια για οικονομική ανάκαμψη. Μέχρι και πρόσφατα γίνονται προσπάθειες από την κυβέρνηση και τις τράπεζες ώστε να αντιμετωπιστεί ο μεγάλος αριθμός μη εξυπηρετούμενων δανείων που έχει συσσωρευτεί τα τελευταία χρόνια.

Όσον αφορά το μέγεθος του λόγου αυτού (NPLS/Total Loans) το 2004 βρισκόταν στο 7% ενώ ο λόγος αυτός για τα επόμενα τρία χρόνια μειωνόταν διαδοχικά σε 6,3%, 5,4% και 4,3% αντίστοιχα. Το 2008 αυξήθηκε αλλά όχι σημαντικά, παραμένοντας σε πολύ χαμηλά

επίπεδα 5%. Από το 2010 λοιπόν, ο λόγος αυτός αγγίζει το διψήφιο αριθμό και συγκεκριμένα φτάνει στο 10,4% με συνεχή αύξηση σε όλα τα τρίμηνα του 2011 κλείνοντας εκείνη τη χρονιά στο 16%. Το 2012 υπάρχει ραγδαία αύξηση με το λόγο NPLs/Total Loans να φτάνει στο 24,5% και ουσιαστικά ο τραπεζικός τομέας να αντιμετωπίζει δυσχερείς λειτουργικές συνθήκες . Η μείωση της ποιότητας των δανείων συνεχίστηκε και τις επόμενες χρονιές με το 2015 να καταγράφεται ποσοστό 35,6% των προβληματικών δανείων ως προς τα συνολικά δάνεια προς διάθεση. Μέχρι και το 2018 τα κόκκινα δάνεια παραμένουν σε αρκετά υψηλά επίπεδα. Συγκεκριμένα, το δεύτερο τρίμηνο του 2018 κλείνει με ποσοστό 44,9% (ακολουθεί πίνακας).

Πίνακας 6: Τα κόκκινα δάνεια στην Ελλάδα (2004-2018)

Από το σύνολο των δανείων αυτών, περισσότερο επλήγησαν τα καταναλωτικά δάνεια (οι πιστωτικές κάρτες που αποτελούν μέρος αυτών ενέχουν το υψηλότερο επιτόκιο), τα οποία το 2004 κατείχαν το 7,2% του συνολικού ποσοστού, ενώ το 2015 το 54% και το 2018 φτάνουν στο τεράστιο ποσοστό 79,4%. Όσον αφορά τα στεγαστικά δάνεια αυτά είναι τα λιγότερο επηρεασμένα σε σχέση με τις άλλες δυο κατηγορίες καθώς από τη μία ενέχουν πολλές φορές χαμηλό και σταθερό επιτόκιο, και από την άλλη υπάγονται πολλές φορές σε ευνοϊκότερες ρυθμίσεις. Τα επιχειρηματικά δάνεια με την σειρά τους δέχθηκαν σημαντική

επιδείνωση καθώς από το 7,8% του 2004 πήδηξαν στο 34,3% το 2015 και το 2018 στο 74,1%¹¹⁶. Προφανώς η μείωση της οικονομικής δραστηριότητας οδηγεί σε μείωση της κατανάλωσης και άρα σε μείωση των πωλήσεων για τις επιχειρήσεις. Η επακόλουθη μειωμένη κερδοφορία αποτυπώνεται στην αδυναμία αποπληρωμής επιχειρηματικών δανείων που έχουν χορηγηθεί.

Η συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας φαίνεται ξεκάθαρα στους ρυθμούς που παρουσιάζονται παραπάνω, με τον τραπεζικό τομέα να δέχεται πληγή και να υπεισέρχονται σε καθεστώς δυσπραγίας. Με τη σειρά τους οι τράπεζες θέτουν σοβαρά κριτήρια χρηματοδότησης στην προσπάθεια που κάνουν για μείωση των NPLs με αποτέλεσμα να παρατηρείται η έλλειψη ρευστότητας στην αγορά και περαιτέρω μείωση της οικονομικής δραστηριότητας.

4.7 Τράπεζες: Οι νέοι στόχοι για τα κόκκινα δάνεια

Με εντατικούς ρυθμούς προχωρά το σχέδιο ρύθμισης που ακολουθούν οι τράπεζες στα 3ετή πλάνα μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs), τα οποία πρέπει να εγκριθούν από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM) μέσα στο 2019, ενώ παράλληλα χτίζονται και οι στόχοι μείωσης των ακινήτων που βρίσκονται στα χαρτοφυλάκια των ελληνικών τραπεζών.

Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες (Alpha Bank, Eurobank, Εθνική και Πειραιώς) δεσμεύονται -με μικρές αποκλίσεις ανά τράπεζα- ότι θα μειώσουν εντός της επόμενης 3ετίας (2019-2021) τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα λίγο πάνω από τα 50 δισ. ευρώ, με την αίρεση το ποσό να αυξηθεί σημαντικά μετά την εφαρμογή τόσο του σχεδίου του ΤΧΣ που στηρίζεται στην τιτλοποίηση NPEs έως 20 δισ. ευρώ με κρατική εγγύηση, όσο και του σχεδίου της Τράπεζας της Ελλάδος.

---

¹¹⁶ Το ποσοστό διαμορφώνεται βάση τιμών β' τριμήνου 2018

4.8 Χρηματοοικονομική Ανάλυση των κυριότερων ελληνικών τραπεζών

Εθνική Τράπεζα

Αρχικά η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος Α.Ε. που συμμετείχε και αυτή στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου το 2011, απομείωσε τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου που είχε στην κατοχή της κατά 10.751 εκατ. ευρώ και ως αποτέλεσμα ο όμιλος παρουσίασε ζημίες ύψους 12.344 εκατ. ευρώ το 2011.

Τα κυριότερα στοιχεία του Ισολογισμού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. είναι τα παρακάτω:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	7.530.483	4.082.153	4.499.849	5.910.000	5.837.000	2.208.000	1.501.000	1.778.000	5.138.000
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	3.321.454	4.635.846	4.318.193	2.847.000	3.324.000	2.799.000	2.227.000	1.736.000	2.587.000
Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες επενδύσεις	22.303.679	13.645.566	14.024.000	21.099.000	20.035.000	19.472.000	20.202.000	19.903.000	19.859.000
Δάνεια και Απαιτήσεις κατά πελάτων	77.261.870	71.496.221	69.135.388	67.250.000	68.109.000	45.375.000	41.643.000	37.941.000	30.134.000
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	2.560.197	2.136.821	2.137.732	1.709.000	1.756.000	147.000	137.000	132.000	150.000
Απαιτήσεις από Αναβαλλόμενους Φόρους	470.701	1.309.609	1.297.936	2.409.000	4.024.000	5.096.000	5.078.000	4.916.000	4.909.000
Σύνολο Ενεργητικού	120.744.605	106.869.989	104.798.773	110.930.000	115.464.000	111.232.000	78.531.000	64.768.000	65.095.000

Πίνακας 7: Κατάσταση Ενεργητικού ΕΤΕ

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ									
Συνολικές υποχρεώσεις από καταθέσεις	68.039.037	59.543.640	58.721.940	62.876.000	64.929.000	42.959.000	40.459.000	40.265.000	43.027.000
Βραχυπρόθεσμα Δάνεια	26.394.889	32.774.666	32.875.000	23.184.000	17.258.000	25.111.000	21.851.000	21.406.667	22.789.556
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	4.432.076	3.439.938	3.771.000	3.806.000	5.991.000	1.252.000	3.683.000	3.642.000	2.859.000
Υποχρεώσεις σε Παράγωγα χρηματοπιστωτικά Μέσα	1.790.556	4.469.460	4.770.211	3.029.000	6.258.000	4.638.000	5.169.000	3.798.000	2.131.000
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	119.016	62.674	84.099	53.000	44.000	9.000	6.000	6.000	14.000
Σύνολο Υποχρεώσεων	109.839.252	107.123.006	106.686.336	103.056.000	104.998.000	101.408.000	70.944.000	57.389.000	59.457.000
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ									
Μετοχικό Κεφάλαιο	5.137.952	6.137.952	6.137.952	2.073.000	2.414.000	2.744.000	2.744.000	2.744.000	2.744.000
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	3.327.740	3.326.063	3.326.063	11.975.000	14.060.000	13.866.000	13.866.000	13.866.000	13.866.000
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	1.194.109	(10.187.022)	(11.593.487)	(6.935.000)	(6.862.000)	(6.577.000)	(9.707.000)	(9.912.000)	(11.570.000)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	10.905.353	(253.017)	(1.887.563)	7.874.000	10.466.000	9.824.000	7.587.000	7.379.000	5.638.000
Σύνολο Παθητικού	120.744.605	106.869.989	104.798.773	110.930.000	115.464.000	111.232.000	78.531.000	64.768.000	65.095.000

Πίνακας 8: Κατάσταση Παθητικού ΕΤΕ

Τα κυριότερα στοιχεία από την Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. είναι τα εξής:

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Καθαρά Έσοδα	4.639.476	4.371.960	3.527.308	3.771.000	3.564.000	1.972.000	2.064.000	1.617.000	1.320.000
Προβλέψεις Απομείωσης	1.450.327	3.439.026	2.966.372	1.373.000	2.865.000	4.263.000	809.000	811.000	312.000
Τρέχον φόρος	179.391	144.317	200.520	133.000	89.000	74.000	22.000	23.000	32.000
Αναβαλλόμενος Φόρος	(63.780)	(214.766)	(214.766)	(1.119.000)	(1.617.000)	(1.074.000)	(11.000)	(3.000)	(5.000)
Καθαρά Κέρδη/Ζημίες	405.522	(12.344.032)	(2.139.495)	809.000	66.000	(4.227.000)	(2.887.000)	(443.000)	(84.000)

Πίνακας 9: Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος ΕΤΕ

Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση ορισμένων αριθμοδεικτών που προέρχονται από στοιχεία του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσης με σκοπό την καλύτερη κατανόηση των μεταβολών στην κεφαλαιακή κατάσταση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. και των αναβαλλόμενων φόρων διαχρονικά.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού	0,34%	-11,55%	-2,04%	0,73%	0,06%	-3,80%	-3,68%	-0,68%	-0,13%
Μέσος Όρος ROA τριών προηγούμενων ετών	1,38%	0,89%	-3,47%	-4,42%	-4,29%	-0,42%	-1,00%	-2,47%	-2,72%
Κοινό μετοχικό κεφάλαιο προς σύνολο Ενεργητικού	4,26%	5,74%	5,86%	1,87%	2,09%	2,47%	3,49%	4,24%	4,22%
Πιστωτική Ποιότητα	1,9%	4,8%	4,3%	2,0%	4,2%	9,4%	1,9%	2,1%	1,0%
NPA/Ενεργητικό	5,92%	19,51%	23,18%	19,62%	18,02%	19,85%	19,16%	19,01%	19,34%
Δάνεια/Καταθέσεις	113,56%	120,07%	117,73%	106,96%	104,90%	105,62%	102,93%	94,23%	70,04%
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος/Σύνολο Ενεργητικού	0,29%	1,17%	1,16%	2,12%	3,45%	4,57%	6,46%	7,58%	7,52%
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος/Σύνολο ΙΚ	3,22%	-492,83%	-64,31%	29,92%	38,03%	51,78%	66,85%	66,54%	86,82%

Πίνακας 10: Ανάλυση Αριθμοδεικτών ΕΤΕ

Ο δείκτης αποδοτικότητας Ενεργητικού κατά την εξεταζόμενη περίοδο είναι επί των πλείστων αρνητικός. Ειδικά, το 2011 αγγίζει το -11,55% λόγω των ζημιών από την απομείωση του προγράμματος ανταλλαγής των Ελληνικών ομολόγων, ενώ το 2012 αυξάνεται σημαντικά καταλήγοντας και πάλι σε αρνητικά επίπεδα. Οριακά θετικός παρατηρείται τα έτη 2010, 2013 και 2014, ενώ από το 2015 και έπειτα λαμβάνει και πάλι αρνητικές τιμές λόγω των προβλέψεων απομείωσης των δανείων. Όσον αφορά το μέσο όρο αποδοτικότητας των τριών προηγούμενων ετών που εκφράζει την παρελθοντική εικόνα της τράπεζας, μειώνεται λόγω της καταγραφής ζημιών από την τράπεζα από το 2011 και μετά, παραμένοντας σε αρνητικά επίπεδα λόγω της άσχημης εικόνας του δείκτη αποδοτικότητας

του Ενεργητικού. Ο δείκτης Κοινό μετοχικό κεφάλαιο αυξάνεται το 2011 και το 2012 μέχρι να μειωθεί το 2013 στο 1,87% και έπειτα μέχρι το 2018 αυξάνεται σταδιακά. Ουσιαστικά ο δείκτης αυτός εκφράζει κατά πόσο τα περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας καλύπτονται από το κοινό μετοχικό κεφάλαιο της σε ποσοστιαίες μονάδες. Ο δείκτης πιστωτικής ποιότητας, που αφορά το πηλίκο των προβλέψεων απομείωσης των δανείων που έχουν χορηγηθεί με το συνολικό ύψος αυτών των δανείων, εκφράζει το ποσοστό εξυπηρέτησης των δανείων αυτών. Το 2011 λαμβάνει τη πρώτη μεγάλη τιμή που παρατηρείται στην εξεταζόμενη εννιαετία στα 4,8% λόγω της αύξησης των προβλέψεων απομείωσης από το 2010 και έπειτα μειώνεται σταδιακά μέχρι την κορύφωση του και πάλι το 2015 όπου φτάνει το 9,4% λόγω της μεγάλης συγκέντρωσης στις προβλέψεις απομείωσης και την ελαχιστοποίηση των δανείων κατά πελατών από το 2011 έως το 2015. Έπειτα ο δείκτης Non-Performing Assets προς το Σύνολο του ενεργητικού ακολουθεί αυξητικές τάσεις με μικρές πτωτικές διακυμάνσεις, λόγω της συνεχόμενης αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, γεγονός που υποδηλώνει την οικονομική κατάσταση και κρίση στην ελληνική επικράτεια την εξεταζόμενη περίοδο. Τέλος, ο δείκτης δάνεια προς καταθέσεις από το 2010 έως και το 2018 δεν παρουσιάζει μεγάλες μεταβολές και περιορίζεται με σταθερότητα γύρω από το 100%. Αυτό δηλώνει ότι δεν υπήρξαν μεγάλες εκροές καταθέσεων και η τράπεζα δεν αναλώθηκε σε μεγάλες χρηματοδοτήσεις την εξεταζόμενη περίοδο.

Αναφορικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και τους αντίστοιχους δείκτες, αξίζει να σημειωθεί ότι ο αναβαλλόμενος φόρος αφορά απαιτήσεις που προέρχονται από ζημιές απομείωσης δανείων, φορολογικές ζημιές και απαιτήσεις προερχόμενες από το πρόγραμμα ανταλλαγής Ελληνικών ομολόγων. Ο καθαρός αναβαλλόμενος φόρος που συναντάται στους παρακάτω δείκτες για την προκείμενη ανάλυση αποτελείται από τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις μειωμένες κατά τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις. Ο καθαρός αναβαλλόμενος φόρος της Alpha Bank αυξάνεται σταδιακά στο μεγαλύτερο μέρος της εξεταζόμενης περιόδου, από 351.685 ευρώ το 2010, καταλήγοντας στα 5.087 εκατ. ευρώ το 2015 και τα τρία επόμενα χρόνια (2016-2018) μειώνεται ελάχιστα λόγω της μείωσης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και την αύξηση αντίστοιχα των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων το 2018 στις 14.000 ευρώ (από 6.000 ευρώ το 2017). Σαν αποτέλεσμα, ο δείκτης καθαρού αναβαλλόμενου φόρου προς το

σύνολο του Ενεργητικού και ο δείκτης καθαρού αναβαλλόμενου φόρου προς το σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων ακολουθούν την ίδια σταδιακή αύξηση. Συνεπώς, ο καθαρός αναβαλλόμενος φόρος αυξήθηκε τόσο με αποτέλεσμα το 2018 να αφορά το 86,82% των Ιδίων Κεφαλαίων της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε., ενώ το 7,52% του Ενεργητικού της.

Ξεκινώντας το 2019 με μη εξυπηρετούμενα δάνεια 16,1 δισ. ευρώ, η Εθνική Τράπεζα δεσμεύεται με βάση τους ετήσιους - έως και το 2021 - στόχους να μειώσει τα NPEs κατά 10 δισ. ευρώ εντός της επόμενης τριετίας, έτσι ώστε να διαμορφωθούν στα 6 δισ. ευρώ στα τέλη του 2021. Οι τελικοί στόχοι αναμένεται να είναι πιο φιλόδοξοι και πάντα σε συνάρτηση με τα σχέδια του ΤΧΣ και της ΤτΕ. Η μείωση κατά τουλάχιστον 10 δισ. ευρώ θα προέλθει: Κατά 4,6 δισ. ευρώ από πωλήσεις/τιτλοποιήσεις, 2,5 δισ. ευρώ από πλειστηριασμούς, 2 δισ. ευρώ από ανάκτηση πληρωμών μέσω ρυθμίσεων/άφεσης χρέους και 500 εκατ. ευρώ από διαγραφές.

Eurobank Ergasias A.E

Η Eurobank Ergasias A.E. μέσω του προγράμματος ανταλλαγής Ελληνικών ομολόγων προέβη σε απομείωση των δανείων του Ελληνικού Δημοσίου κατά 4.600 εκατ. ευρώ με αποτέλεσμα το 2011 να καταγράψει ζημίες ύψους 5.508 εκατ. ευρώ. Οι ζημίες αυτές αντισταθμίστηκαν ύστερα από την χρηματοδότηση που παρείχε το ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην τράπεζα προκειμένου να διατηρηθεί η κεφαλαιακή επάρκεια της.

Τα κυριότερα στοιχεία του Ισολογισμού της Eurobank Ergasias A.E. είναι τα παρακάτω:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	3.606.000	3.286.000	2.065.000	1.986.000	1.948.000	1.798.000	1.477.000	1.524.000	1.924.000
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	5.159.000	6.988.000	4.693.000	2.567.000	3.059.000	2.808.000	2.759.000	2.123.000	2.307.000
Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες επενδύσεις	17.201.000	11.886.000	10.795.000	19.819.000	19.085.000	17.316.000	18.740.000	18.380.333	18.145.444
Δάνεια και Απαιτήσεις κατά πελάτων	56.268.000	48.094.000	43.171.000	45.610.000	42.133.000	39.893.000	39.058.000	37.108.000	36.232.000
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	734.000	465.000	406.000	266.000	150.000	127.000	145.000	152.000	183.000
Απαιτήσεις από Αναβαλλόμενους Φόρους	503.000	1.726.000	2.106.000	3.063.000	3.894.000	4.859.000	4.945.000	4.859.000	4.916.000
Σύνολο Ενεργητικού	76.822.000	76.822.000	67.653.000	77.586.000	75.518.000	73.553.000	66.393.000	60.029.000	57.984.000

Πίνακας 11: Κατάσταση Ενεργητικού Eurobank Ergasias

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ									
Συνολικές υποχρεώσεις από καταθέσεις	44.435.000	32.459.000	30.752.000	41.535.000	40.878.000	31.446.000	34.031.000	33.843.000	39.083.000
Βραχυπρόθεσμα Δάνεια	1.144.000	35.931.000	31.819.000	27.099.000	22.866.000	29.783.000	26.582.667	26.410.556	27.592.074
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	5.389.000	2.671.000	1.365.000	789.000	811.000	150.000	583.333	514.778	416.037
Υποχρεώσεις σε Παράγωγα χρηματοπιστωτικά Μέσα	2.681.000	3.013.000	2.677.000	1.558.000	2.475.000	2.359.000	2.441.000	1.853.000	1.893.000
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	16.000	18.000	8.000	8.000	22.000	5.000	3.000	4.000	4.000
Σύνολο Υποχρεώσεων	81.094.000	75.947.000	68.308.000	73.063.000	69.214.000	66.421.000	59.038.000	52.879.000	52.953.000
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ									
Μετοχικό Κεφάλαιο	1.481.000	1.228.000	1.228.000	1.641.000	4.412.000	656.000	655.000	655.000	655.000
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	1.450.000	1.448.000	1.448.000	6.669.000	6.682.000	8.055.000	8.055.000	8.055.000	8.055.000
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	1.113.000	(3.763.000)	(4.922.000)	(5.095.000)	(6.485.000)	(3.241.000)	(2.988.000)	(2.556.000)	(3.721.000)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	6.094.000	875.000	(655.000)	4.523.000	6.304.000	7.132.000	7.355.000	7.150.000	5.031.000
Σύνολο Παθητικού	76.822.000	76.822.000	67.653.000	77.586.000	75.518.000	73.553.000	66.393.000	60.029.000	57.984.000

Πίνακας 12: Κατάσταση Παθητικού Eurobank Ergasias

Τα κυριότερα στοιχεία από την Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος της Eurobank Ergasias A.E. είναι τα εξής:

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Καθαρά Έσοδα	2.730.000	2.326.000	1.755.000	1.587.000	1.889.000	1.762.000	2.062.000	1.882.000	1.845.000
Προβλέψεις Απομείωσης	1.273.000	1.333.000	1.655.000	1.920.000	2.264.000	2.665.000	775.000	750.000	680.000
Τρέχον φόρος	83.000	24.000	55.000	60.000	63.000	42.000	50.000	34.000	46.000
Αναβαλλόμενος Φόρος	(69.000)	(1.342.000)	(390.000)	(518.000)	(525.000)	(646.000)	(99.000)	(29.000)	(16.000)
Καθαρά Κέρδη/Ζημίες	68.000	(5.508.000)	(1.453.000)	(1.154.000)	(1.219.000)	(1.181.000)	230.000	104.000	91.000

Πίνακας 13: Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος Eurobank Ergasias

Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση ορισμένων αριθμοδεικτών που προέρχονται από στοιχεία του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσης με σκοπό την καλύτερη κατανόηση των μεταβολών στην κεφαλαιακή κατάσταση της Eurobank Ergasias A.E. και των αναβαλλόμενων φόρων διαχρονικά.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού	0,09%	-7,17%	-2,15%	-1,49%	-1,61%	-1,61%	0,35%	0,17%	0,16%
Μέσος Όρος ROA τριών προηγούμενων ετών	0,78%	0,41%	-2,24%	-3,08%	-3,60%	-1,75%	-1,57%	-0,96%	-0,36%
Κοινό μετοχικό κεφάλαιο προς σύνολο Ενεργητικού	1,93%	1,60%	1,82%	2,12%	5,84%	0,89%	0,99%	1,09%	1,13%
Πιστωτική Ποιότητα	2,3%	2,8%	3,8%	4,2%	5,4%	6,7%	2,0%	2,0%	1,9%
NPA/Ενεργητικό	5,20%	8,10%	16,24%	21,19%	26,51%	30,47%	26,06%	27,68%	28,07%
Δάνεια/Καταθέσεις	126,63%	148,17%	140,38%	109,81%	103,07%	126,86%	114,77%	109,65%	92,71%
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος/Σύνολο Ενεργητικού	0,63%	2,22%	3,10%	3,94%	5,13%	6,60%	7,44%	8,09%	8,47%
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος/Σύνολο ΙΚ	7,99%	195,20%	-320,31%	67,54%	61,42%	68,06%	67,19%	67,90%	97,63%

Πίνακας 14: Ανάλυση Αριθμοδεικτών Eurobank Ergasias

Ο δείκτης αποδοτικότητας Ενεργητικού της Eurobank Ergasias A.E. το 2010 ήταν οριακά θετικός και έδωσε τη θέση του το 2011 στον αρνητικό δείκτη της τάξης του -7,17% λόγω των ζημιών απομείωσης των Ελληνικών ομολόγων. Από το 2012 και μετά αυξάνεται σταδιακά λόγω της συρρίκνωσης ζημιών και από το 2016 έως το 2018 ο δείκτης λαμβάνει πλέον θετικό πρόσημο λόγω της καταγραφής κερδών. Όσον αφορά τον δείκτη του μέσου όρου αποδοτικότητας Ενεργητικού των τριών προηγούμενων ετών, που εκφράζει την αποδοτικότητα της τράπεζας στον παρελθόν, παρατηρείται μια σταδιακή μείωση από το 2010 έως το 2014, ενώ από το 2015 έως το 2018 αυξάνεται με μικρούς ρυθμούς παραμένοντας ωστόσο σε αρνητικά επίπεδα. Ο δείκτης πιστωτικής ποιότητας και ο δείκτης Non-Performing Assets προς το σύνολο του Ενεργητικού αυξάνονται σταδιακά έως το 2015 λόγω της αύξησης προβλέψεων απομείωσης δανείων και των μη εξυπηρετούμενων περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Από το 2015 και μετά ο δείκτης πιστωτικής ποιότητας μειώνεται δραματικά ενώ σταδιακή μείωση παρατηρείται και στον δείκτη Non-Performing Assets προς το σύνολο του Ενεργητικού. Ο δείκτης Δάνεια προς καταθέσεις κορυφώνεται το 2011 στα 148,17% λόγω των ελλείψεων στις καταθέσεις στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα, ενώ έπειτα μειώνεται σταδιακά με μικρές διακυμάνσεις.

Ο καθαρός αναβαλλόμενος φόρος για την Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E. παρουσιάζει δραματική αύξηση την εξεταζόμενη περίοδο, από τις 487.000 ευρώ το 2010 έως τα 4.912 εκατ. ευρώ το 2018. Ως αποτέλεσμα των μεταβολών αυτών ήταν και η σταδιακή αύξηση των αριθμοδεικτών καθαρός αναβαλλόμενος φόρος προς σύνολο Ενεργητικού και καθαρός αναβαλλόμενος φόρος προς σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων με τις μεγαλύτερες τιμές να παρατηρούνται το 2018 (8,47% και 97,63% αντίστοιχα). Αυτό σημαίνει ότι το 2018 ο καθαρός αναβαλλόμενος φόρος αποτελούσε το 8,47% του Ενεργητικού και το 97,63% της Καθαρής Θέσης της Eurobank Ergasias A.E. Η Eurobank Ergasias A.E μεταξύ των υπόλοιπων τραπεζών κατέγραψε το μεγαλύτερο δείκτη καθαρού αναβαλλόμενου φόρου προς το σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων το 2018 (97,63%) και τον μικρότερο το 2012 (-320,31%) λόγω της αρνητικής Καθαρής Θέσης.

Η Eurobank δεσμεύεται ότι την 3ετία 2019-2021 θα μειώσει τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματά της κατά 13,2 δισ. ευρώ (από 16,7 δισ. ευρώ στα τέλη του 2018 στα 3,5 δισ. ευρώ

στο τέλος του 2021). Το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης, κατά 10,6 δισ. ευρώ, θα γίνει φέτος και θα προέλθει ως εξής: Τον Ιούλιο κατά 2 δισ. ευρώ από την τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, κατά 7,5 δισ. ευρώ τον Νοέμβριο από την τιτλοποίηση καταγγελλμένων (στεγαστικών, επιχειρηματικών κ.ά.) και κατά 1,1 δισ. ευρώ από ρευστοποιήσεις και ανακτήσεις μέσω ρυθμίσεων. Το 2020 η τράπεζα δεσμεύεται να μειώσει τα NPEs κατά 1,4 δισ. ευρώ και το 2021 κατά 1,7 δισ. ευρώ.

Alpha Bank

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος ανταλλαγής Ελληνικών ομολόγων, η Alpha Bank A.E. κατέγραψε τη μικρότερη απομείωση των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου στο ύψος των 3.200 εκατ. ευρώ, ενώ έλαβε 1.900 εκατ. ευρώ στήριξη από το ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Τα κυριότερα στοιχεία του Ισολογισμού της Alpha Bank A.E. είναι τα παρακάτω:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	4.124.283	2.103.588	1.437.260	1.688.182	2.019.017	1.730.327	1.514.607	1.593.850	1.928.205
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.397.664	1.807.079	3.382.784	2.566.230	2.771.739	1.976.273	1.969.281	1.715.649	2.500.492
Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες επενδύσεις	7.771.459	5.904.638	8.086.500	11.214.565	10.869.606	10.790.116	10.958.096	10.872.606	10.873.606
Δάνεια και Απαιτήσεις κατά πελατών	49.304.745	44.875.706	40.495.343	51.678.313	49.556.985	46.186.116	44.408.760	43.318.193	40.228.319
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	193.191	181.512	142.617	242.914	331.424	342.251	371.314	389.809	434.093
Απαιτήσεις από Αναβαλλόμενους Φόρους	427.554	1.466.974	1.799.893	2.788.688	3.689.446	4.398.176	4.519.046	4.330.602	5.290.763
Σύνολο Ενεργητικού	66.798.315	59.148.045	58.357.325	73.697.267	72.935.461	69.296.234	64.872.266	60.813.025	61.006.740

Πίνακας 15: Κατάσταση Ενεργητικού Alpha Bank

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ									
Συνολικές υποχρεώσεις από καταθέσεις	38.292.501	29.399.461	28.451.478	42.484.860	42.900.633	31.434.266	32.946.116	34.890.436	38.731.835
Βραχυπρόθεσμα Δάνεια	15.864.121	20.765.351	25.215.163	18.225.134	15.693.398	24.799.931	19.572.821	20.022.050	21.464.934
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	3.561.188	2.188.545	778.909	782.936	1.523.521	400.729	616.865	847.038	621.544
Υποχρεώσεις σε Παράγωγα χρηματοπιστωτικά Μέσα	1.105.433	1.578.143	1.518.881	1.373.500	1.948.541	1.550.529	1.336.227	1.029.421	1.147.895
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	400.030	412.553	456.121	91.928	87.296	59.044	54.997	67.758	59.953
Σύνολο Υποχρεώσεων	61.014.381	57.181.797	57.584.714	65.329.532	65.228.911	60.241.898	55.758.853	51.186.334	52.863.624
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ									
Μετοχικό Κεφάλαιο	3.451.067	1.100.281	1.100.281	4.216.872	3.830.718	461.064	461.064	463.110	463.110
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	406.867	2.757.653	2.757.653	4.212.062	4.858.216	10.790.870	10.790.870	10.801.029	10.801.029
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	1.248.496	(2.659.574)	(3.513.096)	(747.572)	(1.142.801)	(2.546.885)	(2.506.711)	(2.490.040)	(3.624.847)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	5.783.934	1.966.248	772.611	8.367.735	7.706.550	9.054.336	9.113.413	9.626.691	8.143.116
Σύνολο Παθητικού	66.798.315	59.148.045	58.357.325	73.697.267	72.935.461	62.296.234	64.872.266	60.813.025	61.006.740

Πίνακας 16: Κατάσταση Παθητικού Alpha Bank

Τα κυριότερα στοιχεία από την Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος της Alpha Bank A.E. είναι τα εξής:

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Καθαρά Έσοδα	2.249.411	2.283.497	1.506.050	2.360.353	2.443.527	2.267.904	2.387.072	2.466.731	2.604.922
Προβλέψεις Απομείωσης	884.754	1.130.317	1.668.856	1.923.213	1.853.205	3.019.806	1.167.953	1.005.415	1.730.647
Τρέχον φόρος	103.870	63.653	28.831	28.619	16.615	(54.942)	14.239	22.740	29.300
Αναβαλλόμενος Φόρος	(36.507)	(985.388)	(287.824)	(729.814)	(712.168)	(768.163)	(43.453)	(37.233)	(424.243)
Καθαρά Κέρδη/Ζημίες	86.039	(3.810.169)	(1.086.284)	2.922.169	(329.809)	(1.371.714)	42.140	21.071	52.961

Πίνακας 17: Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος Alpha Bank

Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση ορισμένων αριθμοδεικτών που προέρχονται από στοιχεία του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσης με σκοπό την καλύτερη κατανόηση των μεταβολών στην κεφαλαιακή κατάσταση της Alpha Bank A.E. και των αναβαλλόμενων φόρων διαχρονικά:

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού	0,13%	-6,44%	-1,86%	3,97%	-0,45%	-1,98%	0,06%	0,03%	0,09%
Μέσος Όρος ROA τριών προηγούμενων ετών	0,95%	0,47%	-1,94%	-2,72%	-1,45%	0,55%	0,51%	-0,79%	-0,63%
Κοινό μετοχικό κεφάλαιο προς σύνολο Ενεργητικού	5,17%	1,86%	1,89%	5,72%	5,25%	0,67%	0,71%	0,76%	0,76%
Πιστωτική Ποιότητα	1,79%	2,52%	4,12%	3,72%	3,74%	6,54%	2,63%	2,32%	4,30%
NPA/Ενεργητικό	8,05%	10,88%	20,05%	27,82%	29,34%	32,90%	30,02%	30,75%	31,22%
Δάνεια/Καταθέσεις	128,76%	152,64%	142,33%	121,64%	115,52%	146,93%	134,79%	124,15%	103,86%
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος/Σύνολο Ενεργητικού	0,04%	1,78%	2,30%	3,66%	4,94%	6,26%	6,88%	7,01%	8,57%
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος/Σύνολο ΙΚ	0,48%	53,63%	173,93%	32,23%	46,74%	47,92%	48,98%	44,28%	64,24%

Πίνακας 18: Ανάλυση Αριθμοδεικτών Alpha Bank

Ο δείκτης αποδοτικότητας του Ενεργητικού της Alpha Bank A.E. από το 2011 μέχρι το 2015 κινήθηκε σε αρνητικά επίπεδα λόγω των μεγάλων ζημιών που κατέγραψε η τράπεζα αυτή την περίοδο, εκτός από το 2013 όπου κατέγραψε κέρδος. Από το 2015 και ύστερα ο δείκτης είναι οριακά θετικός λόγω της ύπαρξης χαμηλών κερδών. Σχετικά με τον μέσο όρο του δείκτη αποδοτικότητας του Ενεργητικού κατά την εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε ότι έλαβε αρνητικές τιμές με εξαίρεση ορισμένες οριακά θετικές, γεγονός που σχετίζεται με τις ζημιές απομείωσης των Ελληνικών ομολόγων που αναφέρθηκαν παραπάνω και την καταγραφή εκτεταμένων ζημιών στα Αποτελέσματα Χρήσης. Ο δείκτης Κοινό μετοχικό κεφάλαιο προς το σύνολο Ενεργητικού από το 2010 έως το 2012 μειώνεται λόγω της μείωσης ενεργητικού και μετοχικού κεφαλαίου, ενώ το 2013 με τη συγχώνευση της Εμπορικής Τράπεζας ο δείκτης αυξάνεται δραματικά λόγω της αύξησης του Ενεργητικού και του Μετοχικού κεφαλαίου. Έπειτα μέχρι το 2018 σταδιακά μειώνεται λόγω της μεγάλης μείωσης στο Μετοχικό κεφάλαιο αλλά και στο Ενεργητικό. Ο δείκτης πιστωτικής ποιότητας καταγράφει μια σταδιακή αύξηση μέχρι το 2015 στα 6,54% λόγω της αύξησης των προβλέψεων απομείωσης, ενώ τα επόμενα δύο χρόνια (2016-2017) μειώνεται ελάχιστα λόγω της μείωσης των προβλέψεων απομείωσης, έως το κλείσιμο στα 4,3% το 2018 λόγω της αύξησης στις προβλέψεις απομείωσης. Ο δείκτης Non-Performing Assets προς το σύνολο του Ενεργητικού ακολουθεί αυξητική πορεία σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο λόγω της κρίσης στον ελλαδικό χώρο, το οποίο συνδέεται άμεσα με το γεγονός ότι όλο και μεγαλύτερο μέρος των πελατών της Alpha Bank δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις αποπληρωμές δανείων που τους έχουν παρασχεθεί. Έπειτα ο δείκτης δάνεια προς καταθέσεις κατέγραψε αυξητικές τάσεις λόγω της φυγής καταθέσεων από την τράπεζα, ενώ είναι φανερή η μείωση του δείκτη το 2013 σε σχέση το 2012 λόγω της συγχώνευσης με την Εμπορική Τράπεζα. Ωστόσο το 2015 ο δείκτης αυξάνεται και πάλι λόγω των μεγάλων εκροών καταθέσεων που έλαβαν χώρα μέσα στη χρήση του 2015.

Σχετικά με τον καθαρό αναβαλλόμενο φόρο της Alpha Bank A.E. παρατηρείται σταδιακή αύξηση σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, από 27.524 ευρώ το 2015 έως 5.230 εκατ. ευρώ το 2018 λόγω της ανταλλαγής των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου και της απόσβεσης των ζημιών απομείωσης δανείων που έχει χορηγήσει η τράπεζα. Λόγω της μεγάλης αυτής αύξησης ο δείκτης καθαρού αναβαλλόμενου φόρου προς το σύνολο του Ενεργητικού αγγίζει

το 8,57%, ενώ παράλληλα ο δείκτης καθαρού αναβαλλόμενου φόρου προς το σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων στο 64,24%.

Το 3ετές πλάνο με τους στόχους μείωσης των NPEs της Alpha Bank προβλέπει συνολική μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων κατά 13,8 δισ. ευρώ, από τα 21,8 δισ. ευρώ στο τέλος του 2018 στα 8 δισ. ευρώ στα τέλη του 2021. Η τράπεζα εξετάζει μια σειρά από πιο επιθετικές στρατηγικές, ωστόσο αναμένονται και οι εξελίξεις για τα σχέδια του ΤΧΣ και της ΤτΕ. Ανεξάρτητα από τις extra κινήσεις, με βάση το πλάνο, το 2019 η τράπεζα θα μειώσει τα NPEs κατά 5 δισ. ευρώ: 2,8 δισ. από πωλήσεις/τιτλοποιήσεις, 1,6 δισ. ευρώ από διαγραφές και 600 εκατ. ευρώ με οργανικά μέσα. Για τη διετία 2020-2021, προβλέπεται μείωση των NPEs κατά 8,8 δισ. ευρώ.

Τράπεζα Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. κατά τη διάρκεια συμμετοχής της στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου το 2011 προέβη σε απομείωση των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου που είχε στην κατοχή της κατά 5.900 εκατ. ευρώ και έπειτα έλαβε ενίσχυση ύψους 4.750 εκατ. ευρώ από το ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας προκειμένου να διατηρήσει την κεφαλαιακή της επάρκεια.

Τα κυριότερα στοιχεία του Ισολογισμού της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. είναι τα παρακάτω:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	2.993.275	2.552.717	3.307.503	2.874.772	3.837.541	3.644.821	3.071.788	1.449.240	2.572.000
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.476.856	316.136	380.384	293.035	297.109	179.523	118.859	2.147.758	1.120.000
Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες επενδύσεις	8.725.462	5.346.661	6.359.693	2.552.763	18.250.254	21.001.514	13.934.844	17.728.871	17.555.076
Δάνεια και Απαιτήσεις κατά πελάτων	40.150.412	35.633.795	44.612.686	62.365.774	57.143.022	50.591.193	49.707.608	44.719.530	39.757.000
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	384.308	325.454	409.755	300.345	313.072	274.159	281.965	300.771	292.000
Απαιτήσεις από Αναβαλλόμενους Φόρους	297.882	1.177.992	1.895.124	2.861.716	4.018.745	5.074.769	5.318.348	6.542.813	6.647.000
Σύνολο Ενεργητικού	57.561.340	49.352.308	70.406.161	92.009.592	89.289.696	87.528.216	81.500.534	67.416.562	61.880.000

Πίνακας 19: Κατάσταση Ενεργητικού Τράπεζας Πειραιώς

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ									
Συνολικές υποχρεώσεις από καταθέσεις	29.474.998	21.795.677	36.971.208	54.279.320	54.732.834	38.951.880	42.364.829	42.715.252	44.739.000
Βραχυπρόθεσμα Δάνεια	19.410.879	22.946.955	31.916.662	18.509.952	14.727.233	34.490.583	22.575.923	23.931.246	26.999.251
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	2.892.120	1.520.688	591.067	276.652	594.414	102.314	324.460	340.396	255.723
Υποχρεώσεις σε Παράγωγα χρηματοπιστωτικά Μέσα	201.140	389.728	423.519	329.618	544.026	445.819	657.127	402.233	413.000
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	41.910	46.640	42.300	37.215	37.772	31.499	47.061	34.432	32.000
Σύνολο Υποχρεώσεων	54.287.608	51.292.146	72.732.784	83.466.694	81.967.454	77.507.690	71.680.633	57.872.365	54.374.000
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ									
Μετοχικό Κεφάλαιο	470.882	1.092.998	1.092.998	2.271.770	1.830.594	2.619.955	2.619.955	2.619.955	2.619.955
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	2.430.877	2.953.356	2.953.356	10.008.734	11.393.315	13.074.588	13.074.588	13.074.588	13.074.588
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	239.842	(5.975.642)	(6.494.933)	(3.957.192)	(5.921.295)	(7.840.635)	(8.004.333)	(8.326.871)	(10.499.000)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	3.273.732	(1.939.838)	(2.315.505)	8.542.899	7.322.242	10.020.526	9.823.738	9.544.198	7.506.000
Σύνολο Παθητικού	57.561.340	49.352.308	70.406.161	92.009.592	89.289.696	87.528.216	81.500.534	67.416.562	61.880.000

Πίνακας 20: Κατάσταση Παθητικού Τράπεζας Πειραιώς

Τα κυριότερα στοιχεία από την Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. είναι τα εξής:

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Καθαρά Έσοδα	1.476.567	1.212.645	2.217.339	945.459	2.451.704	2.393.107	2.228.480	2.218.341	1.882.000
Προβλέψεις Απομείωσης	568.492	3.811.395	2.057.154	2.363.801	3.708.839	3.486.807	1.003.921	2.012.792	532.000
Τρέχον φόρος	60.998	37.924	12.547	31.442	21.121	29.306	14.272	14.340	10.000
Αναβαλλόμενος Φόρος	(57.069)	(936.377)	(678.027)	(803.714)	(1.090.075)	(1.098.629)	(192.389)	(1.218.763)	(103.000)
Καθαρά Κέρδη/Ζημίες	20.112	(6.576.880)	2.532.176	(511.614)	(1.971.940)	(1.858.220)	36.790.000	1.526.000	185.000

Πίνακας 21: Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος Τράπεζας Πειραιώς

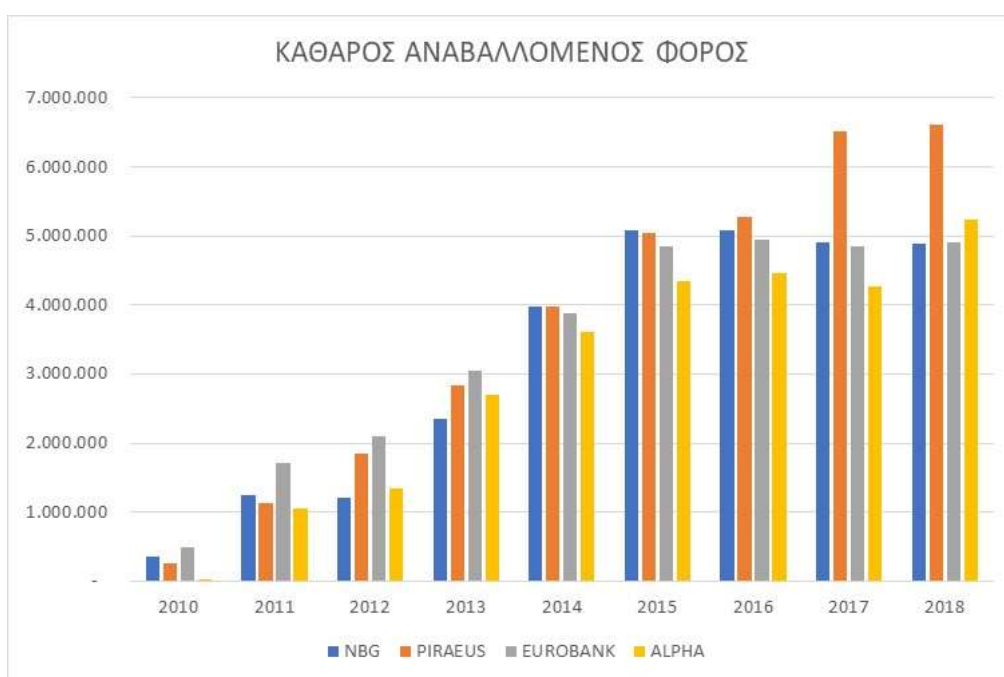
Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση ορισμένων αριθμοδεικτών που προέρχονται από στοιχεία του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσης με σκοπό την καλύτερη κατανόηση των μεταβολών στην κεφαλαιακή κατάσταση της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. και των αναβαλλόμενων φόρων διαχρονικά:

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Δείκτης Αποδοτικότητα Ενεργητικού	0,03%	-13,33%	3,60%	-0,56%	-2,21%	-2,12%	45,14%	2,26%	0,30%
Μέσος Όρος ROA τριών προηγούμενων ετών	0,76%	0,30%	-4,35%	-3,23%	-3,43%	0,28%	-1,63%	13,60%	15,09%
Κοινό μετοχικό κεφάλαιο προς σύνολο Ενεργητικού	0,82%	2,21%	1,55%	2,47%	2,05%	2,99%	3,21%	3,89%	4,23%
Πιστωτική Ποιότητα	1,4%	10,7%	4,6%	3,8%	6,5%	6,9%	2,0%	4,5%	1,3%
ΝΡΑ/Ενεργητικό	4,57%	12,82%	15,41%	25,38%	30,76%	31,62%	29,25%	30,54%	30,47%
Δάνεια/Καταθέσεις	136,22%	163,49%	120,67%	114,90%	104,40%	129,88%	117,33%	104,69%	88,86%
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος/Σύνολο Ενεργητικού	0,44%	2,29%	2,63%	3,07%	4,46%	5,76%	6,47%	9,65%	10,69%
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος/Σύνολο ΙΚ	7,82%	-58,32%	-80,02%	33,06%	54,37%	50,33%	53,66%	68,19%	88,13%

Πίνακας 22: Ανάλυση Αριθμοδεικτών Τράπεζας Πειραιώς

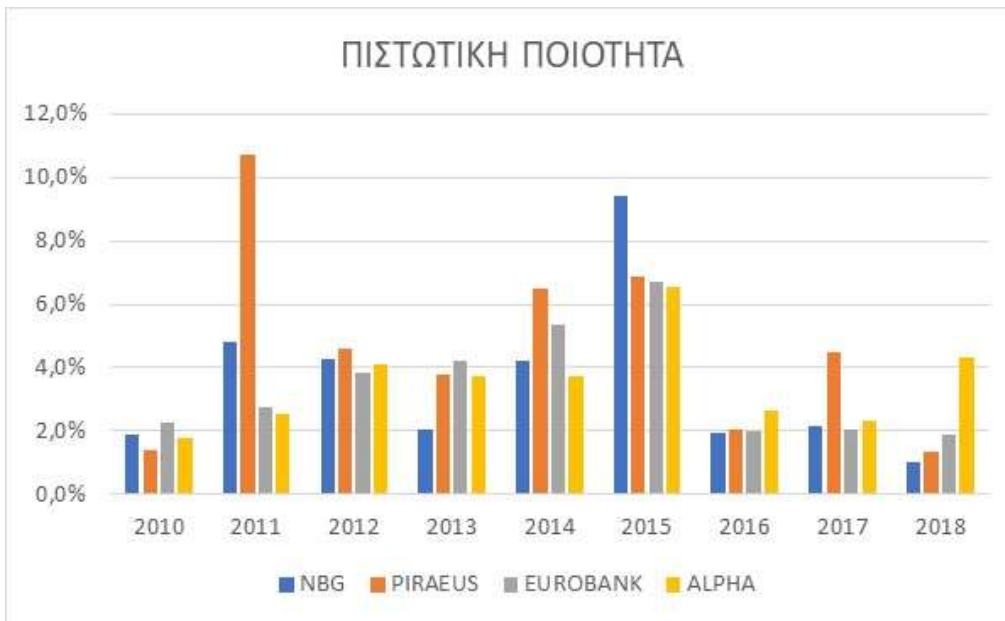
Ο δείκτης αποδοτικότητας Ενεργητικού της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. κατέγραψε τη μεγαλύτερη αρνητική τιμή το 2011 στο -13,33%, λόγω του προγράμματος ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, όπου κατεγράφησαν οι μεγαλύτερες ζημιές, τόσο για τον όμιλο όσο και για τις υπόλοιπες τράπεζες και επιπλέον λόγω της δραματικής αύξησης των προβλέψεων απομείωσης των χορηγούμενων δανείων. Το 2012 αυξάνεται στο 3,6% λόγω της καταγραφής κερδών ύψους 2.532 εκατ. ευρώ και έπειτα φθίνει και πάλι μέχρι το 2015 λόγω των ζημιών που κατέγραψε η τράπεζα. Το 2016 ο δείκτης αποδοτικότητας Ενεργητικού κορυφώνεται στην μεγαλύτερη τιμή της εξεταζόμενης περιόδου, στο 45,14%, καθώς το 2016 ο όμιλος κατέγραψε τα μεγαλύτερα κέρδη της εξεταζόμενης περιόδου ύψους 36.790 εκατ. ευρώ, ενώ από το 2016 και μετά μειώνεται παραμένοντας θετικός λόγω της μείωσης κερδών. Ο μέσος όρος αποδοτικότητας του Ενεργητικού των τριών προηγούμενων ετών εμφανίζεται θετικός μέχρι το 2011 και έπειτα μειώνεται στο -4,35% το 2012 αντανakλώντας την άσχημη εικόνα του ομίλου σε επίπεδο ζημιών και απόδοσης. Επιπλέον η άσχημη εικόνα της τράπεζας αντιστρέφεται μια εξαετία μετά, όπου το 2018 ο μέσος όρος του Ενεργητικού των τριών προηγούμενων ετών φτάνει το 15,09%, απόρροια της μεγάλης κερδοφορίας του ομίλου το 2016. Ο δείκτης Κοινού μετοχικού κεφαλαίου προς το σύνολο του Ενεργητικού μέχρι το 2014 βρίσκεται κοντά στο 2% και από το 2015 και μετά αυξάνεται σταδιακά μέχρι τα 4,23% στο 2018. Ο δείκτης πιστωτικής ποιότητας αυξάνεται το 2011 κατά 9,3% σε σχέση με το 2010 (10,7% το 2011 έναντι 1,4% το 2010) λόγω της δραματικής αύξησης των προβλέψεων απομείωσης δανείων (3.811 εκατ. ευρώ το 2011 έναντι 586.492 το 2010), τη περίοδο 2012-2017 παραμένει μεταξύ 4% - 6% (με εξαίρεση το 2016 στα 2%) και τέλος το 2018 ο δείκτης επιστρέφει στο 1,3% λόγω της μεγάλης μείωσης των προβλέψεων απομείωσης δανείων. Ο δείκτης Non-Performing assets προς το σύνολο Ενεργητικού την εξεταζόμενη εννιαετία αυξάνεται σταδιακά λόγω της μη εξυπηρέτησης των δανείων κατά των πελάτων, εικόνα που μαρτυρά την οικονομική κρίση στα ελληνικά δεδομένα. Ο δείκτης Δάνεια προς καταθέσεις κορυφώνεται το 2011 στο 163,49% λόγω των μεγάλων εκροών στις καταθέσεις σε όλο το τραπεζικό σύστημα και στην συνέχεια φθίνει σταδιακά ύστερα από διάφορες συγχωνεύσεις που πέτυχε ο όμιλος Πειραιώς.

Ο καθαρός αναβαλλόμενος φόρος παρουσιάζει μια συνεχή αύξηση την εξεταζόμενη περίοδο, από τις 255.972 ευρώ το 2010 στα 6.615 εκατ. ευρώ το 2018. Ως απόρροια της αύξησης αυτής, ο δείκτης του καθαρού αναβαλλόμενου φόρου προς το σύνολο του Ενεργητικού αυξάνεται σταδιακά, από το 0,44% το 2010 στο 10,69% το 2018, που σημαίνει ότι ο καθαρός αναβαλλόμενος φόρος αντιπροσωπεύει το 10,69% των περιουσιακών στοιχείων της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. για το 2018. Αντίστοιχα ο δείκτης του καθαρού αναβαλλόμενου φόρου προς το σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων αυξάνεται από το 7,82% το 2010 στο 88,13% το 2018, που δηλώνει ότι ο καθαρός αναβαλλόμενος φόρος αποτελεί το 88,13% της Καθαρής Θέσης της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε για το 2018.

Πίνακας 23: Καθαρός Αναβαλλόμενος Φόρος

Το 3ετές πλάνο με τους στόχους μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση με την υπό εξέλιξη διαδικασία επιλογής στρατηγικού επενδυτή, ο οποίος θα αναλάβει τη διαχείριση του συνόλου των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας, μέσω της σύστασης μιας εταιρείας ειδικού σκοπού και πώλησης μετοχών σε ξένο επενδυτή.

Πίνακας 24: Πιστωτική Ποιότητα

Με βάση το πλάνο μείωσης, η τράπεζα θα περιορίσει τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα κατά τουλάχιστον 13 δισ. ευρώ (από 26,3 δισ. ευρώ στο τέλος του 2018 στα 13,3 δισ. ευρώ στα τέλη του 2021). Η μείωση θα προέλθει κατά 5,6 δισ. ευρώ από πωλήσεις, 4,1 δισ. ευρώ από διαγραφές, 1,9 δισ. ευρώ από πλειστηριασμούς και κατά 8,2 δισ. ευρώ από ρυθμίσεις. Βέβαια, με τη νέα στρατηγική αναμένεται σημαντικό κομμάτι από τα τελευταία 8 δισ. ευρώ να πάρει τον δρόμο της τιτλοποίησης.

4.9 Συμπεράσματα Κεφαλαίου

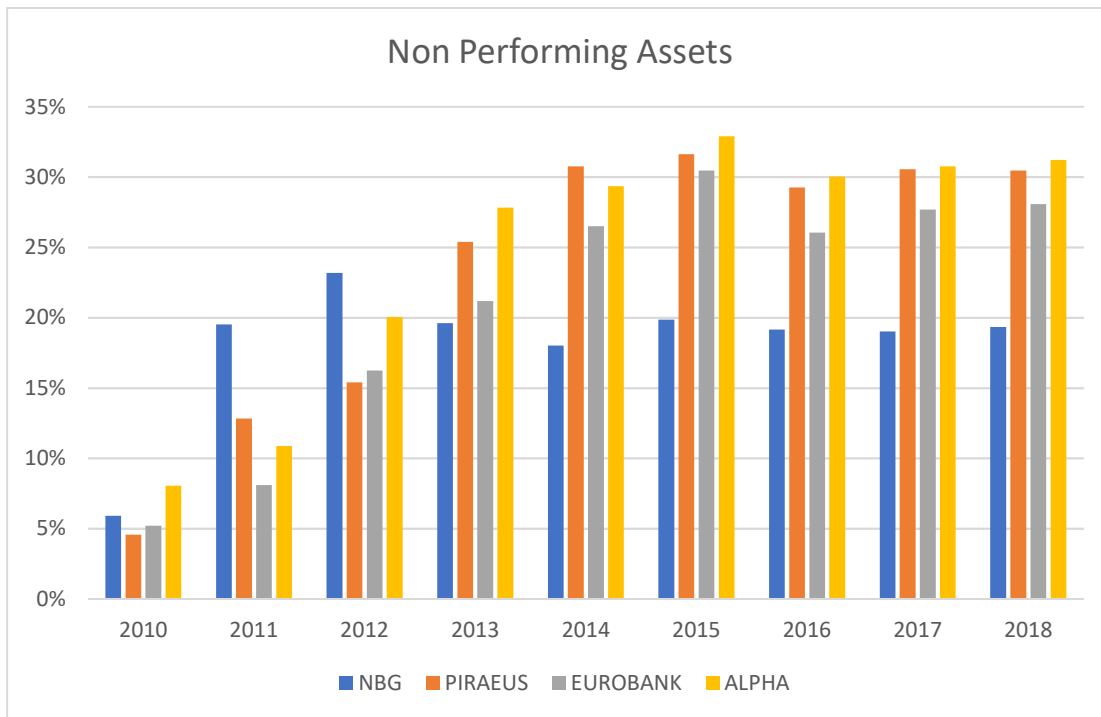
Τα κόκκινα δάνεια απεδείχθη ότι ήταν και παραμένουν κρίσιμο μέγεθος για την μεγέθυνση, όχι μόνο των τραπεζών αλλά και της γενικότερης οικονομίας του κράτους. Σύμφωνα με την διαχρονική εξέλιξη των κόκκινων δανείων συμπεραίνουμε ότι τα μέτρα

που έλαβε ο τραπεζικός κλάδος στην ελληνική οικονομία κατά τα μελετηθέντα έτη δεν αποδείχτηκαν αποδοτικά προκειμένου την μείωση τους.

Χαρακτηριστικά παρατηρήθηκε, ο λόγος των κόκκινων δανείων έναντι του συνόλου να αυξάνεται σε ποσοστό 47,5%, γεγονός σηματοδοτούμενο από τη ραγδαία αύξηση του ποσοστού των κόκκινων δανείων στην κατηγορία των στεγαστικών, τα οποία ανήλθαν σχεδόν στο 80% του συνόλου των κόκκινων δανείων.

Στην παρούσα ελληνική πραγματικότητα, οι τράπεζες υπό τις πιέσεις της Ε.Ε, αλλά και του Ελληνικού κράτους κάνουν μια προσπάθεια θεσπίζοντας ένα σχέδιο κατά το οποίο μέσα στην επόμενη τριετία 2019-2021 στοχεύουν στην επιθετική μείωση των κόκκινων δανείων. Παράλληλα, ξένοι επενδυτικοί οίκοι και ξένα funds αρχίζουν να ενδιαφέρονται για την εξαγορά κόκκινων τίτλων προκειμένου την διαχείριση τους, κάτι το οποίο θα βελτιώσει σε μεγάλο βαθμό την εικόνα των κόκκινων δανείων και των ελληνικών τραπεζών.

Επιπλέον, συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης που προηγήθηκαν, παρατηρούμε ότι κατά την εξεταζόμενη περίοδο (2010-2018) υπάρχει συνολικά αύξηση των καθαρών αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα (πίνακας 23), ενώ ταυτόχρονα η πιστωτική ποιότητα (πίνακας 24) των τεσσάρων ελληνικών τραπεζών αυξάνεται μέχρι το 2015 και από το 2015 και ύστερα μειώνεται αισθητά, φανερώνοντας μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ του καθαρού αναβαλλόμενου φόρου και της πιστωτικής ποιότητας των τραπεζών. Την ίδια πορεία ακολουθούν και τα Non-Performing Assets (πίνακας 25) από το 2010 έως το 2018, γεγονός που μαρτυρά την δυσκολία εξυπηρέτησης των δανείων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, ενώ παράλληλα εκφράζει τις συνθήκες οικονομικής κρίσης στην ελληνική επικράτεια.

Πίνακας 25: Non Performing Assets

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Ανακεφαλαιώνοντας, ο τραπεζικός κλάδος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομία, καθώς η ορθότητα και η αποτελεσματικότητα των τραπεζικών υπηρεσιών είναι καθοριστικός παράγοντας για την εύρυθμη λειτουργία και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Αυτό στη παρούσα εργασία είχε ως σκοπό να εξεταστούν τα περιουσιακά στοιχεία των τραπεζών που αυξήθηκαν, κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην ελληνική επικράτεια, δηλαδή οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάστηκαν οι έννοιες του Δ.Π.Χ.Α12 «Φόροι Εισοδήματος» και οι βασικές αρχές που το διέπουν. Στη συνέχεια ακολούθησε η χρηματοοικονομική ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών, με έμφαση στις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις που ενσωματώνουν.

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα που προκύπτουν είναι αρχικά ότι οι ελληνικές συστημικές τράπεζες παρουσίασαν μεγάλες ζημίες, κυρίως το 2011, λόγω της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, με αποτέλεσμα να μειωθεί η κεφαλαιακή τους επάρκεια και να αυξηθεί η ανάγκη ενίσχυσης των τραπεζών από το ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού σημείωσε ραγδαία πτώση το 2011. Τα επόμενα όμως χρόνια παρατηρείται σταδιακή ανάκαμψη, ενώ ο δείκτης πιστωτικής ποιότητας εμφανίζεται αυξανόμενος μέχρι το 2015 λόγω της αύξησης των προβλέψεων απομείωσης και της μείωσης των χορηγηθέντων δανείων. Σχετικά με τον καθαρό αναβαλλόμενο φόρο που προκύπτει από τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, μειωμένες κατά τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις, παρουσιάζει μία σταδιακά όλο και μεγαλύτερη αύξηση κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Ως αποτέλεσμα αυξάνονται αντίστοιχα και οι δείκτες Καθαρού Αναβαλλόμενου Φόρου προς Ενεργητικό και Παθητικό αντίστοιχα, με ραγδαίες αυξήσεις κυρίως ως προς το Παθητικό, καθώς παρατηρείται ότι ο αναβαλλόμενος καθαρός φόρος αποτελεί κατά μέσο όρο το 50% των Ιδίων Κεφαλαίων των τραπεζικών ιδρυμάτων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Προτάσεις για μελλοντική αναφορά και έρευνα, μπορούν να αποτελέσουν οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, ως το εργαλείο για τη χειραγώγηση των κερδών από τα συστημικά ελληνικά και ξένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η κάλυψη ζημιών με την χρήση αυτών και κατά πόσο η χρήση και η καταγραφή των αναβαλλόμενων φόρων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ακολουθεί την εκάστοτε νομοθεσίες και τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Νεγκάκης Χρήστος (2015), “Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς – Θεωρία & Εφαρμογές”

Νεγκάκης Χρήστος (2015), “Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς – Ειδικά Θέματα”

Grant Thornton (2016), “Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς: 4^η αναθεωρημένη και πλήρως επικαιροποιημένη έκδοση”

Χύτης Ευάγγελος (2014), “Αναβαλλόμενη φορολογία και οι επιπτώσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις”

Σκουζός Θ., Νταφούλη Ε. (2018), “Τι είναι η αναβαλλόμενη φορολογία των τραπεζών (deferred tax credit), Ναυτεμπορική

Ξενόγλωσση

Martin T. and Jones R.A., «The Use of IAS Terminology, a Survey of IAS Compliance Disclosure», The International Journal of Accounting, Vol. 34, No 4, pp.557 - 570FASB (1996)

Mao C.W and Wu W.C, (2019) «Does the government-mandated adoption of international financial reporting standards reduce income tax revenue», International Tax & Public Finance, Vol. 26, pp. 145-166

Barth, M.E., Landsman W.R and Lang M.H., (2007), «IAS & Accounting Quality», Stanford University Graduate School of Business, Kenan-Flagler Business School University of North Carolina, p. 3-5

Armstrong C. S., Barth M. E., Jagolinzer A. D. and Riedl E.J. (2008), “Market reaction to the adoption of IFRS in Europe”, Harvard Business School

Tsalavoutas, I. & Evans, L., «Transition to IFRS in Greece: financial statement effects and auditor size», Managerial Auditing Journal, 25(8), pp 814-842

Pazarskis M., Alexandrakis A., Notopoulos P., Kydros D. (2011), “IFRS Adoption Effects In Greece: Evidence from it Sector”, MIBES Transactions vol 5, No2, pp 101-111

Yip R. and Young D. (2012), “ Does Mandatory IFRS Adoption Improve Information Comparability?”, *The Accounting Review*, Vol 87. p.p 1767-1789

Morris, J.L, (2017) «Classification of Deferred Tax Assets and Deferred Tax Liabilities: An Evaluation of FASB’s Attempt at Standards Simplification», *Journal of Accounting and Finance* Vol.17(8) , p.198

Amir, E., Kirschenheiter, M. and Willard, K. (1997), “The Valuation of Deferred Taxes”, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 14, Issue 4, pp. 597-622

Spathis, C. and Georgakopoulou, E. (2007), “The Adoption of I.F.R.S. in South Eastern Europe: The Case of Greece”, *International journal of Financial Services Management*, Vol. 2, No. 1-2, pp. 50-63

Chang, C., Herbohn, K. and Tutticci, I. (2009), “ Market’s Perception of Deferred Tax Accruals”, *Accounting & Finance* Volume 49, issue 4, pages 645-673

Samara, A.D. (2014), “Assessing the Relevance of Differed Tax Item: Evidence from loss firms during the financial crisis”, *The Journal of Economic Asymmetries*, Vol. 11, June 2014, pp 138-185

Poterba, J.M., Rao, N.S. and Seidman, J.K. (2011), “Deferred Tax Positions and Incentives for Corporate Behavior Around Corporate Tax Changes”, *National Tax Journal*, Vol. 64, No. 1, pp. 27-58

Chytis E. (2015), «Deferred Tax Assets from unused Tax Losses under the prism of Financial Crisis»

Laux R.C. (2013), “The Association between Deferred Tax Assets and Liabilities and Future Tax Payments”, *The Accounting Review*: July 2013, Vol. 88, No.4, pp 1357-1383

Skinner, D.J. (2008), “The rise of deferred tax in Japan: the role of deferred tax accounting in the Japanese banking crisis”, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 46, Nos. 2-3, pp. 218-239

Hoshi, T. and Kashyap, A. (2010), “Will the US bank recapitalization succeed? Eight lessons from Japan”, *Journal of Financial Economics*, Vol. 97, No. 3, pp. 398-417

Gallemore, J. (2012), “Deferred Tax Assets and Bank Regulatory Capital, Working Paper University of North Carolina at Chapel Hill

Ladas, A.L, Negkakis, C.I. and Samara, A.D (2017), “Accounting Quality Deferred Tax and Risk in the Banking Industry, *International Journal of Banking, Accounting and Finance*, Vol. 8, No 1

Ladas, A.L, Negkakis, C.I. and Samara, A.D Samara (2017), “The effects of the financial crisis on the creditworthiness of banks, *The Greek Dept Crisis*, pp 109-128

Brouwer, A., Naarding E., (2018), “Making Deferred Taxes Relevant”, Accounting in Europe, Vol. 15, No. 2, pp: 200-230

Guia, L.D. and Dantas J.A (2019), “Value relevance of deferred tax assets in the Brazilian banking industry”, Rev. contab. finanç., ahead of print Epub Apr 25

Ηλεκτρονικές Πηγές

<https://www.taxheaven.gr>

<https://eur-lex.europa.eu>

<https://www.fasb.org>

<https://www.investopedia.com>

<https://www.iasplus.com/en>

<https://www.bankingsupervision.europa.eu>

<https://www.naftemporiki.gr/finance>

<http://www.moneyguru.gr>

<https://www.wikipedia.org>

<https://www.alpha.gr/el/omilos>

<https://www.eurobank.gr/el/omilos>

<https://www.piraeusbankgroup.com>

<https://www.nbg.gr>

<https://www.taxlaw.gr>